

PRZEGLĄD UNIwersytecki

Pismo informacyjne Uniwersytetu Wrocławskiego

Nr 1 (82)

styczeń
2003

Rok IX

ISSN 1425-798X

fot. Kada

Nowy budynek Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii

PERSONALIA

Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich

● KRASP jest dobrowolnym zrzeszeniem rektorów reprezentujących polskie szkoły wyższe posiadające uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora lub uprawnienia równorzędne.

Zgromadzenie Plenarne KRASP tworzy obecnie 99 rektorów, w tym 3 rektorów uczelni niepaństwowych.

KRASP działa na podstawie regulaminu uchwalonego przez Zgromadzenie Plenarne w dniu 6 czerwca 1999 r., ze zmianami wprowadzonymi 6 maja 2000 r. oraz 7 czerwca 2001 r.

Celem KRASP jest m.in.

- inspirowanie i koordynowanie współpracy zrzeszonych szkół wyższych
- podejmowanie działań prowadzących do stworzenia efektywnego zintegrowanego systemu edukacji narodowej i działanie na rzecz rozwoju szkolnictwa wyższego
- reprezentowanie interesu szkolnictwa wyższego i nauki, a także wspólnych interesów zrzeszonych szkół, w tym także wybór ich przedstawicieli do ponadnarodowych stowarzyszeń rektorów lub uczelni.

Prezydium KRASP w kadencji 2002-2005 tworzą:

Przewodniczący

- prof. FRANCISZEK ZIEJKA, rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego

Wiceprzewodniczący:

- prof. PIOTR WĘGLEŃSKI, rektor Uniwersytetu Warszawskiego
- prof. JERZY DEMBCZYŃSKI, rektor Politechniki Poznańskiej, przewodniczący Konferencji Rektorów Polskich Uczelni Technicznych

Członkowie:

- prof. JERZY WOŹNICKI, Politechnika Warszawska, Honorowy Przewodniczący KRASP
- prof. MARIAN HARASIMIUK, rektor Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, przewodniczący Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich
- prof. TOMASZ BORECKI, rektor Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, przewodniczący Konferencji Rektorów Uczelni Rolniczych
- prof. MICHAŁ ŚLIWA, rektor Akademii Pedagogicznej w Krakowie, przewodniczący Konferencji Rektorów Uczelni Pedagogicznych
- prof. MAREK ROCKI, rektor Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, przewodniczący Konferencji Rektorów Uczelni Ekonomicznych, przewodniczący Komisji ds. Finansowania Szkolnictwa Wyższego KRASP
- prof. MACIEJ LATAŁSKI, rektor Akademii Medycznej w Lublinie, przewodniczący Konferencji Rektorów Uczelni Medycznych
- prof. RYSZARD ZIMAK, rektor Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie, przewodniczący Konferencji Rektorów Uczelni Artystycznych
- prof. TADEUSZ KOSZCZYC, rektor Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, przewodniczący Konferencji Rektorów Akademii Wychowania Fizycznego
- kad. prof. ANTONI KOMOROWSKI, rektor Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni, przewodniczący Konferencji Rektorów Polskich Uczelni Wojskowych
- prof. JAN KOPCEWICZ, rektor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, przewodniczący Komisji ds. Legislacyjnych KRASP
- prof. JAN KRYSIŃSKI, rektor Politechniki Łódzkiej, przewodniczący Komisji ds. Dydaktyki i Kontaktów ze Szkolnictwem Średnim KRASP
- prof. STEFAN JURGA, Uniwersytet im. A. Mickiewicza, przewodniczący Komisji Akredytacyjnej KRASP

Funkcję Sekretarza Generalnego KRASP pełni prof. nzw. ANDRZEJ KRAŚNIEWSKI z Politechniki Warszawskiej, a Zastępcy Sekretarza Generalnego KRASP doc. JANUSZ SEPIOL z Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Szczegółowe informacje o działalności KRASP, w tym dokumenty (uchwały, stanowiska...) można znaleźć na stronie internetowej <http://www.krasp.org.pl>

Rada Główna Szkolnictwa Wyższego VIII kadencja na lata 2003-2005

Przewodniczący Rady Głównej

- prof. JERZY BŁĄŻEJOWSKI, Uniwersytet Gdański

Wiceprzewodniczący Rady Głównej

- prof. BOLESŁAW GINTER, Uniwersytet Jagielloński
- prof. JAN MADEY, Uniwersytet Warszawski
- prof. WOJCIECH MITKOWSKI, Akademia Górniczo-Hutnicza im. St. Staszica w Krakowie

Członkowie Prezydium Rady Głównej

- prof. STANISŁAW DZIĘGIELEWSKI, Akademia Rolnicza im. A. Cieszkowskiego w Poznaniu
- student PRZEMYSŁAW KOWALSKI, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego
- prof. PAWEŁ LAMPE, Śląska Akademia Medyczna w Katowicach
- dr RYSZARD MOJAK, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
- prof. TADEUSZ SŁAWEK, Uniwersytet Śląski

Członkowie Rady Głównej

- prof. ROMUALD BĘDZIŃSKI, Politechnika Wrocławska
- dr hab. inż. ANNA BŁACH, Politechnika Śląska w Gliwicach
- prof. KRYSZYNA DZIWORSKA, Wyższa Szkoła Bankowa w Gdańsku
- prof. TEODOR FILIPIAK, Wyższa Szkoła Handlu i Prawa im. R. Łazarskiego w Warszawie
- prof. HENRYK GRABOWSKI, Akademia Wychowania Fizycznego im. Br. Czecha w Krakowie
- prof. BOŻENA GUTKOWSKA, Akademia Medyczna w Warszawie
- prof. WOJCIECH IWAŃCZAK, Akademia Świętokrzyska im. J. Kochanowskiego w Kielcach
- prof. SŁAWOMIR KALEMBKA, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
- dr JACEK KOSIEWICZ, Śląska Akademia Medyczna w Katowicach
- prof. LEON KOZACKI, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu
- prof. HENRYK KUŹNIAK, Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna im. L. Schillera w Łodzi
- prof. CZESŁAWA LIPECKA, Akademia Rolnicza w Lublinie
- dr inż. JAN MASŁOWSKI, Akademia Rolnicza w Lublinie
- dr KRZYSZTOF PIŚKORCZYK, Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa w Katowicach
- student SŁAWOMIR POLAŃSKI, Uniwersytet Gdański
- dr DARIUSZ ROTT, Uniwersytet Śląski
- student ROBERT SARNECKI, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu
- prof. MARIAN STRUŻYCKI, Szkoła Główna Handlowa
- prof. BARBARA TUCHAŃSKA, Uniwersytet Łódzki
- dr inż. KAZIMIERZ WAŃKOWICZ, Politechnika Łódzka
- prof. STEFAN WRONA, Politechnika Warszawska

Organy robocze Rady Głównej

Komisje

Komisja Nauki i Spraw Zagranicznych (KN RG)

- prof. TADEUSZ SŁAWEK – Przewodniczący
- prof. WOJCIECH IWAŃCZAK – Wiceprzewodniczący

Komisja Ekonomiczna (KE RG)

- prof. KRYSZYNA DZIWIORSKA – Przewodnicząca
- prof. STEFAN WRONA – Wiceprzewodniczący

Komisja Edukacji (KEd. RG)

- dr hab. ANNA BLACH – Przewodnicząca
- dr DARIUSZ ROTT – Wiceprzewodniczący
- student ROBERT SARNECKI

Komisja Rozwoju i Organizacji Szkolnictwa Wyższego (KR RG)

- prof. WOJCIECH MITKOWSKI – Przewodniczący
- prof. KRZYSZTOF PISKORCZYK – Wiceprzewodniczący

Komisja Upnień Akademickich (KU RG)

- prof. BOLESŁAW GINTER – Przewodniczący
- prof. CZESŁAWA LIPECKA – Wiceprzewodnicząca

Prezydium Oddziału Polskiej Akademii Nauk w kadencji 2003-2006

- prof. EDMUND MAŁACHOWICZ – prezes Oddziału, czł. koresp. PAN
- prof. DANIEL J. BEM – wiceprezes, czł. koresp. PAN
- prof. MIECZYSLAW KLIMOWICZ – wiceprezes, czł. rzec. PAN

Członkowie Prezydium:

- prof. KAZIMIERZ ŁUKASZEWICZ, czł. koresp. PAN

- prof. MARIAN MORDARSKI, czł. koresp. PAN
- prof. LUCJAN SOBCZYK, czł. rzec. PAN

Regionalna Strategia Innowacji i Plan Działań dla Województwa Dolnośląskiego

● Prof. Urszula Kalina-Prasznice z Instytutu Nauk Ekonomicznych i prof. Jan Łoboda z Instytutu Geograficznego zostali delegowani jako reprezentanci Uniwersytetu Wrocławskiego do opracowania „Regionalnej Strategii Innowacji i Planu Działań dla Województwa Dolnośląskiego”. Opracowanie to ma przyspieszyć gospodarczy rozwój naszego regionu, niezbędny w perspektywie przystąpienia do Unii Europejskiej. Jednym ze sposobów takiego wzrostu jest realizacja regionalnych strategii innowacji. Ponad 100 regionów realizuje z powodzeniem takie strategie. Opracowanie strategii zawierać będzie wykorzystanie potencjału naukowo-badawczego. Na realizację tych strategii będzie można wykorzystać od 2004 roku unijne fundusze strukturalne, których wysokość jest szacowana na ok. 12 mld euro. Koordynatorem przygotowania wniosku i wykonania projektu na zamówienie Marszałka Województwa Dolnośląskiego jest Politechnika Wrocławska. Zespół naukowców opracowujący ten projekt zostanie skupiony w konsorcjum wyższych uczelni i jednostek badawczo-rozwojowych. Prace badawczo-rozwojowe zostaną w 50 proc. sfinansowane przez Komitet Badań Naukowych.

AKTUALNOŚCI

10 lat Fundacji na rzecz Nauki Polskiej Laureaci Programów FNP z UWr.

● Fundacja na rzecz Nauki Polskiej świętuje dziesięciolecie swojego istnienia. Z tej okazji 20 lutego w naszej uczelni odbędzie się debata pt. „Indywidualność i zespołowość w badaniach naukowych”. Po debacie otwarta zostanie wystawa okolicznościowa pt. „Wspierać najlepszych – 10 lat Fundacji na rzecz Nauki Polskiej 1991-2001”.

W ciągu dziesięciu lat FNP wspomogła polską naukę kwotą 200 mln zł.

Pomnożyła także wielokrotnie aktywa, zaczynając od kapitału założycielskiego w wysokości 95 mln nowych zł. Na cele statutowe Fundacja wydaje rocznie ok. 20 mln zł.

Program ochrony zdrowia dzieci i prestiżowe Nagrody FNP powstały w 1991 r. Uruchomione w 1992 r. kosztowne stypendia dla młodych naukowców zostały wręczone po raz pierwszy w marcu 1993 r. W 1991 r. ruszyły programy wspomagania transferu technologii (wyposażanie placówek w nowoczesną aparaturę). Programem skierowanym bezpośrednio do ludzi są subsydia profesorskie utworzone w 1997 r. Fiasko poniosły programy komercjalizacji wyników badań naukowych (pożyczki, INCOME, TECHNE). W realizacji systemu projektów celowych zdarzają się również niepowodzenia. W 2002 r. uruchomiła Fundacja program skierowany do uczonych na emeryturze. Powstały także oczekiwane programy kwerend w archiwach i bibliotekach zagranicznych oraz krajowych stypendiów wyjazdowych. Rozwijana jest współpraca międzynarodowa, głównie z Niemcami.

Nagrodzeni przez FNP z Uniwersytetu Wrocławskiego

Nagrody FNP

- prof. LECHOSŁAW LATOS-GRAŻYŃSKI, Wydział Chemii, nauki ścisłe (1998)
- prof. LUDOMIR NEWELSKI, Instytut Matematyczny, nauki ścisłe (2001)
- prof. LECH LECIEJEWICZ, Instytut Historyczny, nauki humanistyczne (2002)

Subsydia profesorskie

- prof. JACEK KOLBUSZEWSKI, Instytut Filologii Polskiej (1998)

- prof. WOJCIECH WRZESIŃSKI, Instytut Historyczny (1998)
- prof. EWA DAMEK, Instytut Matematyki (1999)
- prof. LECHOSŁAW LATOS-GRAŻYŃSKI, Wydział Chemii (1999)
- prof. JACEK OTLEWSKI, Instytut Biochemii i Biologii Molekularnej (2000)
- prof. JOLANTA ŁUGOWSKA, Instytut Filologii Polskiej (2002)
- prof. KRZYSZTOF WACHOWSKI, Instytut Archeologii (2002)

Stypendia zagraniczne

- MACIEJ MANIKOWSKI, Instytut Filozofii
- RAFAŁ DUBANIOWSKI, Instytut Filologii Angielskiej

Stypendia krajowe**1993 rok**

- BEATA BACZYŃSKA, Instytut Filologii Romańskiej
- MARIUSZ JĘDRYSEK, Instytut Nauk Geologicznych
- BOŻENA SZYNOK, Instytut Historyczny

1994 rok

- ROBERT KUCHARCZYK, Instytut Fizyki Doświadczalnej
- TOMASZ PŁONKA, Instytut Archeologii
- JACEK RZESZOTNIK, Instytut Filologii Germańskiej
- MIROSLAW SADOWSKI, Katedra Doktryn Politycznych i Prawnych
- GRZEGORZ STACHOWIAK, Instytut Informatyki

1995 rok

- WITOLD CHARATONIK, Instytut Informatyki
- PIOTR MIGOŃ, Instytut Geograficzny
- JACEK PIOTROWSKI, Instytut Historyczny
- BOGUSŁAW SOŁTYS, Instytut Prawa Cywilnego
- JACEK ZIENKIEWICZ, Instytut Matematyczny

1996 rok

- ROBERT NIEDŹWIECKI, Instytut Nauk Geologicznych
- ROBERT TARKA, Instytut Nauk Geologicznych

1997 rok

- MARCIN BROCKI, Katedra Etnologii i Antropologii Kulturowej
- DARIUSZ JÓZEFIAK, Instytut Nauk Geologicznych
- RADOSŁAW KULINIAK, Instytut Filozofii
- MACIEJ MANIKOWSKI, Instytut Filozofii

- KRZYSZTOF RUCHNIEWICZ, Centrum Willy Brandta
- JACEK SZCZEPAŃSKI, Instytut Nauk Geologicznych

1998 rok

- ŁUKASZ KAMIŃSKI, Instytut Historyczny
- TOMASZ MALYSZEK, Instytut Filologii Germańskiej
- MIROSŁAW JERZY WĄSIK, Instytut Nauk Geologicznych
- ANDRZEJ ŻUK, Instytut Matematyczny

1999 rok

- GRZEGORZ SKRZYPEK, Instytut Nauk Geologicznych
- GRZEGORZ A. KARCH, Instytut Matematyczny

2000 rok

- WOJCIECH BARTZ, Instytut Nauk Geologicznych
- MARCIN DYBA, Wydział Chemii
- JAROSŁAW KEDRA, Instytut Matematyczny

2001 rok

- MATEUSZ KAPUSTKA, Instytut Historii Sztuki
- PIOTR KOWALSKI, Instytut Matematyczny
- DANIEL KROWARSCH, Instytut Biochemii i Biologii Molekularnej
- ANNA KRZYSZKOWSKA-WYPUSTEK, Instytut Historyczny
- PAWEŁ MACKIEWICZ, Instytut Mikrobiologii
- ROBERT STEFANICKI, Instytut Prawa Cywilnego
- ANITA WEBER-WELLER, Instytut Nauk Geologicznych
- ROBERT WYSOCKI, Instytut Mikrobiologii

2002 rok

- PIOTR CHRUSZCZEWSKI, Instytut Filologii Angielskiej
- TOMASZ CIERPICKI, Instytut Biochemii i Biologii Molekularnej
- MARIA KOWALCZUK, Instytut Mikrobiologii
- DAMIAN LESZCZYŃSKI, Instytut Filozofii
- INGA PETRY, Wydział Chemii
- PIOTR ŚNIADY, Instytut Matematyczny
- KATARZYNA WERON, Instytut Fizyki Teoretycznej

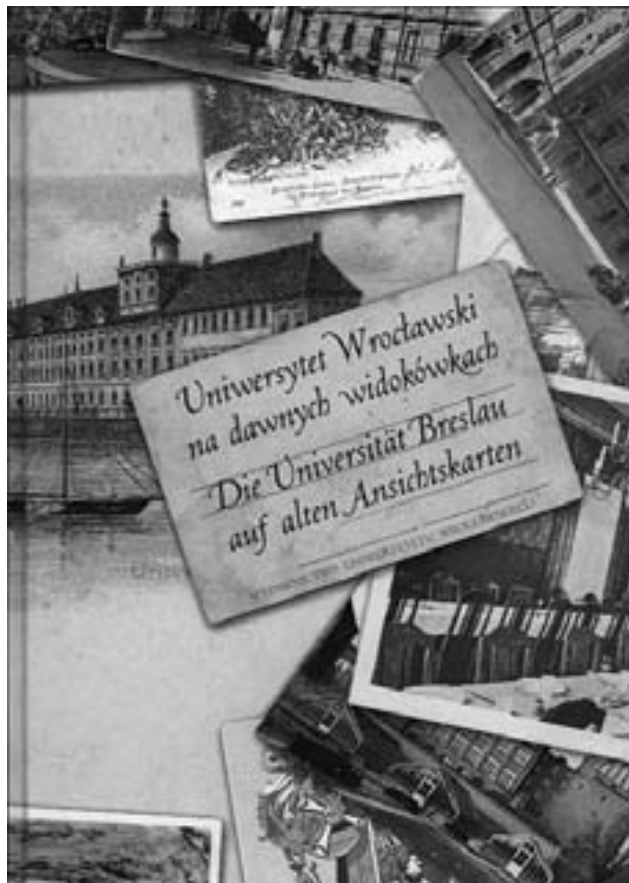
Uniwersytet Wrocławski na dawnych widokówkach

● Nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego ukazał się jubileuszowy album „Uniwersytet Wrocławski na dawnych widokówkach”. Wyboru widokówek dokonał i podpisał opatrzył Alfred Konieczny, profesor zwyczajny w Instytucie Historii Państwa i Prawa UWr.

Już od trzech stuleci śląska metropolia szczyci się posiadaniem Uniwersytetu. Jego okazały gmach, wzniesiony nad Odrą w latach 1728-1737 w miejscu dawnego zamku cesarskiego, jest wspaniałym zabytkiem barokowej architektury Wrocławia. Corocznie przyciąga zarówno tysiące młodych adeptów wiedzy, jak i rzesze turystów, przykuwa też uwagę fotografów i artystów malarzy. Od końca XIX wieku stał się także częstym motywem widokówek zdobywających wówczas ogromną popularność – pisze we wstępie autor pięknie wydanego albumu. Nie sposób już dziś stwierdzić, kto i kiedy wydał pierwsze ilustrowane kartki pocztowe z widokiem Uniwersytetu Wrocławskiego czy innych należących doń obiektów – Biblioteki Uniwersyteckiej i klinik uniwersyteckich. Do miana pionierów mogliby pretendować zapewne J. Miesler z Berlina czy O. Zieher z Monachium oraz wydawnictwo Rosenblatt z Frankfurtu nad Menem z ich kolorowymi litografami wydawanymi od 1896 roku. Znaleźli oni rychno naśladowców i konkurentów w berlińskich wydawnictwach Th. Wendischa i L. Rotha, a także we Wrocławiu w zakładach O. Okruscha, A. Rademachera czy S. Schottländera. Niemal równolegle do nich zaczęły się ukazywać widokówki w wielu odmianach takich znanych wydawców, jak Römmeler u. Jonas z Drezna, Schaar u. Dathe z Trewiru, dr Trenkler z Lipska, a także we Wrocławiu u A. Fabiana, O. Malinowskiego, B. Scholza, C. Schrötera.

Początek XX wieku przyniósł kolejne nazwiska zasłużonych wydawców z Wrocławia, np. W. Homanna, E. Kretschmera, S. Wiessmanna, C. Benscha, H. Lukowskiego i F. Grünthala; dużą popularnością cieszyły się także kolorowe kartki M. Leipelta z Cieplic Śląskich. Motywy uniwersyteckie można znaleźć niemal w każdej serii ich widokówek.

Warto przypomnieć, że z inspiracji władz Uniwersytetu salon artystyczny Th. Lichtenberga wydał w 1911 r. specjalną serię 12 widokówek z okazji stulecia połączenia wrocławskiej Leopoldiny z uniwersytetem Viadrina we Frankfurcie nad Odrą. Pierwsza wojna światowa zakończyła „złoty wiek” widokówki i ruchu kolekcjonerskiego. Dopiero po przełamaniu światowego kryzysu gospodarczego z przełomu lat 20. i 30. XX wieku ilustrowana kartka pocztowa zaczęła się odradzać w swej fotograficznej postaci. Była to zasługa, jeśli chodzi o Wrocław, takich fotografów, jak A. Bröse, K. Geyer, R. Jagusch, H. Semm, B. Scholz, a także Ch. Schöninga z Lubeki.

Najczęstszym motywem uniwersyteckim na wrocławskich widokówkach jest północna fasada uczelni, ukazywana z perspektywy mostu Pomorskiego i mostu Uniwersyteckiego. Spotykamy go w dziesiątkach odmian kolorowych, czarno-białych, brązowych, „księżycowych”, z ozdobnymi ramkami, herbami itd. Innym częstym motywem, ulubionym także przez artystów malarzy, jest plac Uniwersytecki z widokiem na fontannę Szermierza lub na Dom Steffensa (Konwikt św. Józefa). Chętnie pokazywano też portale uniwersyteckie i wieżę matematyczną.

Nie mogło też zabraknąć kartek z widokiem reprezentacyjnych sal Uniwersytetu – Auli Leopoldyńskiej i Sali Muzycznej, jak również Biblioteki Uniwersyteckiej na Piasku oraz urokliwego Ogrodu Botanicznego. Znacznie mniej było widokówek z poszczególnymi klinikami i instytutami uniwersyteckimi, zbudowanymi głównie w latach 90. XIX wieku, a jeszcze mniej z widokami domów studentów.

Osobna grupa widokówek to barwne kartki licznych korporacji i organizacji studenckich Uniwersytetu Wrocławskiego.

Dość wspomnieć, że w jubileuszowym 1911 roku było ich tu aż 51, a bodaj każda zadbała o wydanie własnych „wizytówek” i okolicznościowych kartek.

Trudno odpowiedzieć na pytanie o liczbę widokówek w mniej więcej kompletnej kolekcji dotyczącej Uniwersytetu Wrocławskiego. Zapewne byłyby ich kilkaset od początków do okresu II wojny światowej. W niniejszym albumie zaprezentowano wybór 180 kartek ilustrujących główne motywy – od

gmachu głównego, poprzez różne obiekty uniwersyteckie, do ruchu studenckiego – z myślą o pokazaniu zarówno jednego z najwspanialszych zabytków starego Wrocławia, jak i wdzięcznego tematu kolekcjonerskiego. Opisy przy poszczególnych kartkach zostały pomyślane jako skromny przyczynek do historii Uniwersytetu Wrocławskiego, obchodzącego jubileusz trzech stulecia.

Doktoraty h.c. w Biurze do spraw Promocji i Absolwentów

● Z dniem 2 grudnia 2002 r. Biuro do spraw Promocji i Absolwentów przejęło od Działu Badań Naukowych prowadzenie doktoratów honoris causa i odnowień doktoratów w Uniwersytecie Wrocławskim.

Po wprowadzeniu tej zmiany do zadań Działu Badań Naukowych należą sprawy związane z rozwojem kadry naukowej oraz organizacją badań naukowych, zaś do zadań Biura do spraw Promocji i Absolwentów – organizacja promocji Uniwersytetu Wrocławskiego w kraju i za granicą, utrzymywanie kontaktów z absolwentami Uniwersytetu oraz prowadzenie spraw związanych z doktoratami honoris causa i odnowieniami doktoratów.

Budynek przy ulicy Kuźniczej otwarty

● 16 grudnia 2002 roku odbyło się uroczyste otwarcie nowego budynku „D” Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii, połączone z wigilijnym spotkaniem przedświątecznym. Uroczystość zaszczylił Jego Eminencja książę kardynał Henryk Gulbinowicz, który poświęcił budynek. Przecięcia wstęgi dokonali dziekan Wydziału prof. Marek Bojarski, były dziekan prof.

Zdzisław Kegel i Jego Magnificencja prof. Zdzisław Latajka, rektor Uniwersytetu Wrocławskiego.

W uroczystości uczestniczyli zaproszeni goście, byli rektorzy uczelni, prorektorzy, dziekani i pracownicy Wydziału. Zgromadzeni składając życzenia świąteczne i noworoczne, połamali się opłatkiem, a następnie zwiedzili nowy obiekt dydaktyczny.

Budynek powstał w ciągu półtora roku. Są w nim dwie sale wykładowe mieszczące po około 500 słuchaczy, sala wykładowa na 200 miejsc, biblioteka Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii oraz czytelnia naukowa i studencka na 206 miejsc oferująca 85 tysięcy woluminów. Dostępna jest także czytelnia komputerowa na 50 stanowisk, magazyn komputerowy dysponujący 100 tysiącami woluminów oraz w pełni skomputeryzowana wypożyczalnia.

Seniorem budowy był wieloletni dziekan Wydziału Prawa i Administracji doc. dr Aleksander Patrzalek.

Kolejny wykład w Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy'ego Brandta

● W grudniu 2002 roku Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy'ego Brandta zapoczątkowało nowy cykl wykładów pod wspólnym tytułem „Niemcy, Polska, Europa”. Nawiązuje on do głównych problemów, które w szczególny sposób odbiły się w koncepcjach politycznych i działalności laureata Pokojowej Nagrody Nobla i niemieckiego kanclerza Willy'ego Brandta (pokój i bezpieczeństwo, współpraca, porozumienie i integracja). Chcielibyśmy, aby organizowane przez nas odczyty przyczyniały się do lepszego zrozumienia aktualnych i historycznych problemów Niemiec i Europy, poznania ich struktur i instytucji, obrazów rzeczywistości i wizji przyszłości. Osoby zaproszone do wygłoszenia wykładów są przedstawicielami świata polityki, gospodarki, nauki i kultury o uznanej wysokiej pozycji. Odczyty mają charakter popularny i kierowane są nie tylko do środowiska uniwersyteckiego, lecz także do wszystkich zainteresowanych wrocławian.

W czasie ubiegłorocznego wykładu prof. Egona Bahra wielokrotnie powracała sprawa stosunków USA z Europą. W tych dniach problem ten nabiera szczególnego znaczenia w kontekście przygotowań USA do wojny z Irakiem. Europa, Polska nie są obojętne wobec tych wyzwań. Ujawniają się różne oceny wydarzeń i reakcje na politykę amerykańską. By poznać stanowisko USA, a zwłaszcza społeczeństwa amerykańskiego, w kwestii ewentualnej wojny z Irakiem Centrum postanowiło zaprosić dr. Paula F. Walkera, dyrektora programowego organizacji Global Green USA. Organizacja ta zajmuje się demilitaryzacją składów broni, neutralizowaniem trujących odpadów militarnych oraz innych pozostałości zimnej wojny. Dr Walker był wcześniej członkiem Komitetu Zbrojeń w Kongresie USA, gdzie pracował jako doradca przewodniczącego tego organu. Do jego obowiązków należało sporządzanie szczegółowych analiz politycznych i doradztwo w sprawach strategii militarnej USA.

Zanim rozpoczął pracę w Kongresie, Paul Walker pełnił funkcję kierownika programowego Studiów nad Pokojem i Konfliktem w College of the Holy Cross w Worcester, Stan Massachusetts. Jest autorem kilku książek i licznych artykułów z zakresu polityki pokoju i bezpieczeństwa.

Wykład dr. Paula Walkera odbędzie się 31 stycznia br. w Auli Leopoldyńskiej w Gmachu Głównym Uniwersytetu o godz. 19.00. Temat wykładu brzmi „Zamachy terrorystyczne 11 września a wojna przeciwko Irakowi. Debaty w USA”. Spotkanie otworzy JM Rektor UW, prof. Zdzisław Latajka. Słowo wstępne przybliżające postać Paula Walkera wygłosi prof. Franciszek Połomski, który poprowadzi także dyskusję. Wykład będzie tłumaczony symultanicznie.

*Dr Krzysztof Ruchniewicz
p.o. dyrektora CSNiE*

KRONIKA

Ogólnopolskie seminarium naukowe „Kultura jako przedmiot badań geograficznych”

□ 14-15 czerwca 2002 r. w Instytucie Geograficznym Uniwersytetu Wrocławskiego w sali im. W. Pola odbyło się ogólnopolskie seminarium naukowe na temat „Kultura jako przedmiot badań geograficznych”. Organizatorem spotkania przedstawicieli trzynastu ośrodków akademickich był Oddział Wrocławski Polskiego Towarzystwa Geograficznego, który włączył się w ten sposób w obchody 300-lecia istnienia Uniwersytetu Wrocławskiego. W obradach wzięło udział 40 osób. Podczas pięciu sesji naukowych wygłoszono 23 referaty. Przewodniczącymi kolejnych sesji byli: prof. Józef Wojtanowicz, doc. Zygmunt Górka, dr hab. Barbara Miszewska, prof. Piotr Eberhardt, prof. UW Dobiesław Jędrzejczyk.

Uroczystego otwarcia seminarium i powitania gości dokonali dr Jan Klementowski – Przewodniczący Oddziału Wrocławskiego PTG, oraz prof. Jan Łoboda – dyrektor Instytutu Geograficznego Uniwersytetu Wrocławskiego. Następnie dr Elżbieta Orłowska (kierownik naukowy seminarium) we wprowadzeniu do problematyki obrad wskazała na potrzebę rozwijania kulturowego kierunku badań w geografii, podkreślającego miejsce i rolę istoty ludzkiej w przestrzeni geograficznej. Nawiązała do wypowiedzi badacza z Uniwersytetu Gdańskiego – prof. Andrzeja Piskozuba, że każdy z wytworów kultury ma swój rozwój w czasie, czyli swoją historię i swoje rozmieszczenie w przestrzeni, czyli swoją geografę. Geografowie dostrzegają złożoność kultury i jej przestrzeni modelowanej ze środowiska przyrodniczego, które dzięki wartościującej percepcji człowieka uzyskuje kształt, spójność i znaczenie. Empiryczna rzeczywistość staje się dla badacza przyrody kulturą w takim stopniu, w jakim wiąże ją z systemem wartości.

Pierwszej sesji referatowej o charakterze metodologicznym przewodniczył prof. Józef Wojtanowicz z UMCS w Lublinie. Rozważania naukowe rozpoczęła dr Krystyna Rembowska z Uniwersytetu Łódzkiego, przedstawiając zagadnienie istoty i definicji kultury oraz jej aspektu geograficznego. Wskazała też na perspektywę badań geograficznych w świetle dialektycznej koncepcji rzeczywistości społeczno-kulturowej.

Prof. Dobiesław Jędrzejczyk wygłosił referat pt. „Krajobraz kulturowy jako metafora bytu”, podkreślający humanistyczny kontekst relacji człowiek-środowisko przyrodnicze. Wprowadził on uczestników seminarium w symboliczną rzeczywistość krajobrazu Włoch (w trzech wymiarach przestrzeni: fizycznej, egzystencjalnej i znaczącej), widzianego oczami pisarza – emigranta Gustawa Herlinga-Grudzińskiego.

Dr Jerzy Bieroński (Uniwersytet Wrocławski) mówił o kontrowersjach wokół pojęcia krajobrazu antropogenicznego, stanowiącego m.in. przedmiot zainteresowań współczesnej geografii fizycznej oraz planistów. Następnie dr Witold Wilczyński z Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach zaprezentował aksjologiczne aspekty nauki o krajobrazie na tle dorobku naukowego klasyków geografii.

Drugą sesję zdominowaną przez tematykę regionalną poprowadził doc. Zygmunt Górka z UJ. Domenami kulturowymi współczesnego świata – z punktu widzenia geografii społeczno-ekonomicznej, zajął się w swoim wystąpieniu przedstawiciel UAM w Poznaniu, dr Roman Matykowski. Następnie dr hab. Andrzej Goćkowski z Uniwersytetu Warszawskiego interesująco przedstawił bułgarsko-turecki wewnętrzny konflikt etniczno-kulturowy w warunkach ustroju totalitarnego powojennej Bułgarii. Zdaniem organizatorów seminarium, była to pierwsza tak obszerna i dogłębna analiza tego problemu w badaniach polskich geografów.

Reprezentant IG i PZ Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, prof. Piotr Eberhardt skoncentrował się w swoim wystąpieniu na zagadnieniu zróżnicowania etniczno-kulturowego na obszarze postsowieckim. Historyczno-terytorialny aspekt analizy i oceny nowych zjawisk w tym regionie kulturowym wzbogaca badania m.in. w zakresie geografii politycznej.

Problem konfliktu na tle religijnym omówiła dr Sylwia Kaczmarek z Uniwersytetu Łódzkiego, autorka referatu pt. „Belfast – podzielone miasto, podzielona przestrzeń”, natomiast prof. Andrzej Bonasewicz z Uniwersytetu Warszawskiego, nawiązując do poprzedniego referatu zajął się ogólną typologią konfliktów etnicznych w ujęciu globalnym.

Wiodącym tematem ostatniej sesji pierwszego dnia seminarium była przestrzeń kulturowa miast, toteż o poprowadzenie obrad oraz dyskusji poproszono dr hab. Barbarę Miszewska z Uniwersytetu Wrocławskiego. Sesję rozpoczął mgr Mikołaj Madurowicz z Uniwersytetu Warszawskiego referatem „Miasto jako wielowymiarowy pryzmat kultury”. Wybitnie humanistyczna, filozoficzna interpretacja przestrzeni miejskiej stanowiła cenne wprowadzenie do następnego referatu, opatrzonego tytułem „Kultura jako sposób organizacji przestrzeni miejskiej”, autorstwa dr. Mariusza Czepczyńskiego (Uniwersytet Gdański). Dr Jacek Kaczmarek z Uniwersytetu Łódzkiego w referacie pt. „Nekropolie jako przestrzeń kultury” pokazał, w jaki sposób geografia może przekraczać granice nauki i umożliwiać odkrywanie sensu bytu i miejsca człowieka na Ziemi. Zdaniem dr. Kaczmarek, hermeneutyczna interpretacja przestrzeni powinna być stałym elementem myślenia geograficznego, porządkującego zjawiska przestrzenne. Ostatni referat w tej sesji przedstawiła dr Urszula Myga-Piątek z Uniwersytetu Śląskiego. Jej rozważania o kulturowym zapisie ewolucji krajobrazu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej poprzedziło interesujące wprowadzenie teoretyczne.

Wieczorem uczestnicy seminarium udali się do Hali Ludowej (budowli zaprojektowanej przez Maxa Berga), gdzie w jednej z największych sal widowiskowych w Polsce obejrzeli spektakl Opery Dolnośląskiej pt. „Skrzypek na dachu”.

Na kolejny dzień seminarium organizatorzy zaplanowali dwie długie sesje referatowe o tematyce nawiązującej do wyników badań empirycznych oraz związków między geografą a historią wybranych regionów Polski. Dyskusji w sesji przedpołudniowej przewodniczył prof. Piotr Eberhardt z Instytutu Geografii i Zagospodarowania Przestrzennego Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. Pierwszy referat pt. „Prawa natury, spirala czasu i kultura” przedstawiła dr Marika Pirveli (Akademia Bydgoska im. Kazimierza Wielkiego). Następnie, nieistniejące obiekty kultury i ich ślady w strukturze przestrzennej Wrocławia były tematem referatu dr hab. Barbary Miszewskiej z Uniwersytetu Wrocławskiego.

Prof. Józef Wojtanowicz z UMCS w Lublinie wygłosił referat (współautorstwa dr Jolanty Rodzół) pt. „Małopolska – region historyczny, kulturowy, geograficzny”, dzięki któremu można prześledzić związki i zależności pomiędzy czynnikami przyrodniczymi a złożonymi problemami historycznymi i kulturowymi, które kształtują życie człowieka.

Wyniki swoich badań empirycznych przedstawiło dwoje kolejnych uczestników obrad. Mgr Grzegorz Rak z Uniwersytetu Wrocławskiego poddał wnikliwej analizie wielokulturową przestrzeń Dolnego Śląska kształtującą świadomość jego mieszkańców. Natomiast dr Wioletta Kałamucka (UMCS w Lublinie) omówiła style życia wybranych społeczności wiejskich Lubelszczyzny.

Poprowadzenie ostatniej sesji i dyskusji podsumowującej seminarium powierzono prof. Dobiesławowi Jędrzejczykowi (UW). Zapowiedział on pierwszy referat pt. „Podstawy kulturowe architektury krajobrazu”, w którym architekt prof. Krystyna Pawłowska z Politechniki Krakowskiej przedstawiła sztukę kształtowania krajobrazu dla potrzeb człowieka, badania percepcji krajobrazu kulturowego i rozwój partycypacji społecznej w przedsięwzięciach przekształcających.

Z prawdziwą przyjemnością wysłuchano doc. Zygmunta Górki z Uniwersytetu Jagiellońskiego, który po mistrzowsku wygłosił referat o zmianach funkcji, fizjonomii i symboliki krakowskiej dzielnicy Nowa Huta. Kolejna prelegentka, dr Elżbieta Szkurłat z Uniwersytetu Łódzkiego,

omówiła wyniki badań ankietowych, których celem było określenie prawidłowości w percepcji miejsc symbolicznych największych miast Polski.

Mgr Sebastian Bernat z UMCS (Lublin) przybliżył uczestnikom seminarium pojęcie „krajobrazu dźwiękowego”, natomiast dr Danuta Piróg (Akademia Pedagogiczna im. KEN w Krakowie) przedstawiła referat o walorach dydaktycznych pt. „Obserwacja i oznaczanie jako metoda optymalizacji percepcji krajobrazu kulturowego”.

Kierujący dyskusją podsumowującą seminarium, prof. Jędrzejczyk, wyraził opinię, że wygłoszone referaty oraz bardzo ożywiona, odznaczająca się wysokim poziomem merytorycznym dyskusja uczestników obrad potwierdziły aktualność podjętej problematyki. Wrocławskie spotkanie geografów (a także obecnych wśród prelegentów: architekta, geografa-socjologa, geografa-ekonomisty i geografa-filozofa) stało się miejscem refleksji człowieka nad światem, jego znaczeniem realnym i metaforycznym. Życzliwa, przyjazna atmosfera towarzysząca obradom sprzyjała swobodnej wymianie myśli naukowej i wzajemnej integracji przedstawicieli różnych ośrodków akademickich, którzy wyrazili chęć kontynuowania podjętej dyskusji w stolicy Dolnego Śląska w niedalekiej przyszłości.

Zrecenzowane referaty zostały opublikowane w dwóch tomach pod tytułem zgodnym z przewodnim hasłem seminarium. Drugi tom wzbogacony o „Studia teoretyczne i regionalne” może stanowić pożyteczną pomoc w dydaktyce akademickiej.

Jan Klementowski, Elżbieta Orlowska

Oddział Wrocławski Polskiego Towarzystwa Geograficznego

Współpraca CBŚiB z Uniwersytetem Hradec Králové

□ Jesień 2002 r. przyniosła nowe rezultaty współpracy Centrum Badań Śląskoznawczych i Bohemistycznych z czeskim ośrodkiem. Otrzymała się IX sesja polsko-czeskiej Komisji ds. Badań Ziemi Kłodzkiej (Bystrzyca Kłodzka-Międzygórze, 19-21 IX 2002). Organizatorem obok Centrum było Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Glacensis oraz burmistrz miasta i gminy Bystrzyca Kłodzka. Sesja potwierdziła skuteczność trójfunkcyjnej formuły organizacyjnej Komisji: forum współpracy zainteresowanych osób i instytucji po obu stronach granicy, grupa robocza Stałej Wspólnej Polsko-Czeskiej Komisji Nauk Humanistycznych, grupa robocza Euroregionu Glacensis. Z przedstawicielami polskiej części Euroregionu odbyły się rozmowy na temat jego udziału w pracach Komisji, a także na temat koncepcji polsko-czeskiej uczelni transgranicznej.

W ramach sesji odbyła się otwarta konferencja naukowa *Stan badań nad dziejami Ziemi Kłodzkiej i koncepcja syntezy*. W obradach uczestniczyli m.in.: Konsul Generalny Republiki Czeskiej we Wrocławiu Igor Šedo, przewodniczący czeskiej sekcji SWPCzKNH prof. Eduard Maur.

Uzyskano ogólny obraz dotychczasowego dorobku historiografii polskiej, czeskiej i niemieckiej oraz stwierdzono potrzebę wielu uzupełnień pod kątem analizy stanu badań nad poszczególnymi epokami i opracowania rozwoju historiografii. Uzgodniono, że w najbliższych latach będzie przygotowane wspólne syntetyczne opracowanie dziejów Ziemi Kłodzkiej w postaci uwarunkowanej stanem badań. Rozważa się również możliwość przygotowania leksykonu historycznego Ziemi Kłodzkiej. Uzgodniono w programie następnej sesji uroczyste posiedzenie z okazji dziesięciolecia Komisji oraz konferencję naukową nt. dziejów gospodarczych i historiografii regionu. Bezpośrednio po sesji odbyło się seminarium nt. współpracy transgranicznej szkół polskich i czeskich (Bożków, 22-23 IX 2002). Uczestniczyli w nim m.in. przedstawiciele władz szkolnych nowego czeskiego województwa Hradec Králové i powiatu kłodzkiego oraz konsul RCz Igor Šedo. Celem tego spotkania była wymiana informacji o założeniach reformy szkolnej w obu krajach oraz odnowienie współpracy szkół.

Duże znaczenie dla zacieśnienia współpracy ma powołanie dr. Ryszarda Gładkiewicza w skład

Rady Naukowej Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Hradec Králové.

Jadwiga Dunaj

Międzynarodowa konferencja naukowa „Od irredenty do współpracy. Stosunki polsko-ukraińskie w XX w.”

□ 17-18 października 2002 r. odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Od irredenty do współpracy. Stosunki polsko-ukraińskie w XX w.” Jej organizatorem był Uniwersytet Wrocławski i Kolegium Europy Wschodniej. Konferencja stanowiła fragment uroczystości związanych z obchodami 300-lecia Uniwersytetu Wrocławskiego, nad którymi patronat objął Prezydent RP Aleksander Kwaśniewski. Patronat nad samą konferencją sprawował Jego Magnificencja Rektor Uniwersytetu Wrocławskiego prof. Zdzisław Latajka oraz Prezydent Wrocławia Stanisław Huskowski. Inicjator i Honorowy Przewodniczący Kolegium Europy Wschodniej Jan Nowak-Jeziorański przyjął rolę honorowego przewodniczącego obrad.

Jan Nowak-Jeziorański, prof. Jan Kęsik i rektor UW. prof. Zdzisław Latajka

Wśród zaproszonych gości znaleźli się między innymi: Ambasador Ukrainy w Polsce Ołeksandr Nykonenko, Konsul Generalny Ukrainy w Krakowie Ołeksandr Medownikow, Prezes Instytutu Pamięci Narodowej prof. Leon Kieres i Dyrektor Zakładu Narodowego im. Ossolińskich Adolf Juzwenko. Na sali obrad obok przedstawicieli świata nauki zasiadli także dolnośląscy parlamentarzyści oraz reprezentanci władz wojewódzkich. Nie zabrakło również przedstawicieli władz kościelnych z ordynariuszem diecezji wrocławsko-gdańskiej Kościoła grekokatolickiego ks. biskupem Włodzimierzem Romanem Juszcakiem na czele. Przede wszystkim jednak w konferencji licznie udział wzięli wybitni specjaliści zajmujący się stosunkami polsko-ukraińskimi w poprzednim stuleciu z Ukrainy, Polski, Niemiec, USA, Czech i Słowacji. Historycy ukraińscy reprezentowali niemal wszystkie liczące się w badaniach nad stosunkami polsko-ukraińskimi ośrodki uniwersyteckie tego kraju (Kijów, Lwów, Czerniowce, Łuck, Ostróg, Iwano-Frankowsk). W obradach udział wzięli również ukraińscy naukowcy z Wolnego Uniwersytetu Ukraińskiego

w Monachium. Licznie reprezentowane były również polskie ośrodki naukowe.

List do uczestników konferencji skierował Minister Spraw Zagranicznych RP Włodzimierz Cimoszewicz, w którym podkreślił, że „*idea dobrosąsiedztwa należy do azymutów konsekwentnie prowadzonej polityki zagranicznej Polski po 1990 r. Jednym z naszych najważniejszych, chociaż trudnych, sąsiadów jest Ukraina. Doceniamy jej wagę i znaczenie, stale i jednocześnie traktujemy ją jako strategicznego partnera*”. Równocześnie minister Cimoszewicz wyraził zadowolenie w związku z zorganizowaniem we Wrocławiu konferencji na „*ciągle niezgłębiony i mało zbadany, temat stosunków polsko-ukraińskich w minionym stuleciu. Mamy za sobą wiele zaszłości, rozdrapanych ran, niedomówień, ale też stereotypów i mitów. Potrzeba jest dużo wysiłku, by istniejący stan rzeczy uległ zmianie*”.

Z kolei w drugim dniu obrad głos zabrał, przybyły wówczas, Ambasador Ukrainy w Polsce Ołeksandr Nykonenko. W swoim wystąpieniu podkreślił znaczenie stosunków z Polską dla obecnych władz Ukrainy. Warto dodać, że wrocławska konferencja odbyła się w dość szczególnym momencie dla relacji między obu państwami, dwa dni po spotkaniu w Warszawie liderów opozycji ukraińskiej z przedstawicielami prezydenta Leonida Kuczmy.

Obrady otworzył Jego Magnificencja Rektor Uniwersytetu Wrocławskiego prof. Zdzisław Latajka. W swoim wystąpieniu zawarł krótką historię wrocławskiej *Alma Mater*. Podkreślił znaczenie jubileuszu 300-lecia dla tutejszej społeczności akademickiej. Kolejny mówca, Prezydent Wrocławia Stanisław Huskowski, zaznaczył, że w swoich dziejach Wrocław często stawał się terenem spotkań wielu kultur i nacji, a więc jest dobrym miejscem dla organizowania również tego rodzaju przedsięwzięć naukowych jak konferencja na trudne tematy polsko-ukraińskie. Duży rezonans wywołały słowa Jana Nowaka-Jeziorańskiego, który – jak stwierdził – pozostaje pod ogromnym wrażeniem aktywności i otwartości społeczeństwa Wrocławia, prężności miejscowego życia społecznego, kulturalnego i gospodarczego. Potwierdzeniem tego jest dla Jana Nowaka-Jeziorańskiego działalność powołanego w poprzednim roku Kolegium Europy Wschodniej – współorganizatora konferencji.

Kierownikiem naukowym sesji był prof. UW. Jan Kęsik z Instytutu Historycznego. Obrady odbywały się w hotelu Panorama – Mercury we Wrocławiu.

Podczas dwudniowego spotkania naukowców wygłoszono 14 referatów podejmujących kluczowe zagadnienia z zakresu stosunków polsko-ukraińskich w XX w. Uwzględniały one najnowsze osiągnięcia naukowe oraz słabo dotąd dostępne materiały źródłowe. W stosunku do pierwotnych planów swoich referatów nie wygłosili jedynie prof. Stanisław Kulczycki i doc. Ihor Iliuszyn, obaj z Kijowa. Ich przyjazd do Wrocławia uniemożliwiły ważne względy osobiste. Referaty te zostaną jednak opublikowane w przygotowywanym do druku w przyszłym roku wydawnictwie pokonferencyjnym.

Organizatorzy konferencji przyjęli zasadę, że na ten sam temat swoje wystąpienia prezentować będą historycy ukraińscy i polscy. Zostało to bardzo dobrze przyjęte przez uczestników obrad. Zabieg ten pozwolił na czytelne zorientowanie się w zakresie i zaawansowaniu prowadzonych w obu krajach badań. Dawał lepsze szanse wychwycenia różnic w sposobie patrzenia na złożone, a nierzadko tragiczne relacje pomiędzy obu narodami.

Wszystkie referaty właściwie koncentrowały się wokół czterech zasadniczych kwestii: ukraińskich i polskich dążeń niepodległościowych z lat „wielkiej wojny” i tuż po jej zakończeniu; stosunków polsko-ukraińskich w okresie II Rzeczypospolitej; tragicznych wydarzeń na kresach wschodnich w latach 1939-1947; relacji polsko-ukraińskich w okresie powojennym.

Porównaniem ukraińskich i polskich dążeń niepodległościowych w latach 1914-1919 zajęli się prof. Mykoła Litwin z Uniwersytetu Lwowskiego oraz prof. Andrzej Sowa z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Biorąc pod uwagę proces kształtowania się świadomości historycznej współczesnego społeczeństwa

ukraińskiego szczególnie interesujący okazał się referat prof. Władysława Werstiuka z Kijowa „*Sojusz Piłsudski – Petlura w historiografii ukraińskiej*”. Wskazał on na raczej nikle zainteresowanie badaczy na Ukrainie tego rodzaju problematyką, co może wydawać się dość zaskakujące zwłaszcza w kontekście dzisiejszych, dobrych stosunków politycznych pomiędzy obu państwami. Wnikliwą analizę stanu badań w tym samym zakresie w Polsce zaprezentował prof. Włodzimierz Suleja z Wrocławia.

Popołudniową część pierwszego dnia obrad rozpoczął referat prof. Oresta Krasiewskiego ze Lwowa na temat: „*Udział mniejszości ukraińskiej w życiu politycznym II Rzeczypospolitej*”. Koncentrował się on na eksponowaniu wątku politycznej, gospodarczej i społecznej dyskryminacji mniejszości ukraińskiej przez władze II RP. Takich jednoznacznych ocen pozbawiony był referat prof. Andrzeja Ajnenkiela z Warszawy, który zaznaczył, że niektóre poczynania władz polskich faktycznie mogły być odbierane krytycznie przez Ukraińców, z drugiej jednak strony zwracał uwagę na znaczny udział mniejszości ukraińskiej w polskim życiu politycznym. Podobne rozbieżności ocen polityki narodowościowej II Rzeczypospolitej pojawiły się w dwóch kolejnych wystąpieniach – prof. Mychajło Szwahulaka ze Lwowa oraz prof. Jana Kęsika z Wrocławia prezentujących referaty: „*Polityka władz polskich wobec mniejszości ukraińskiej w latach 1935-1939*”. Dopełnieniem rozważań poświęconych okresowi międzywojennemu okazał się bardzo interesujący referat dr. Tomasza Stryjka z Instytutu Studiów Politycznych PAN w Warszawie pt. „*Swojskość – obcość czy wrogość – obraz Polski i Polaków w ideologiach ukraińskiego nacjonalizmu w okresie międzywojennym*”.

Tragicznym wydarzeniom na kresach wschodnich z lat drugiej wojny światowej swoje wystąpienia poświęciło trzech referentów. Prof. Stepan Makarczuk ze Lwowa wygłosił referat: „*Dynamika przemian etnicznych na obszarach zamieszkałych przez ludność ukraińską i polską 1939-1947*”. Jego polskim odpowiednikiem był referat dr. Grzegorza Hryciuka z Uniwersytetu Wrocławskiego pt. „*Straty ludności i przemiany narodowościowe w Galicji Wschodniej i na Wołyniu w latach 1939-1947*”. Autor ten, od wielu lat zajmujący się problematyką polsko-ukraińską w okresie II wojny światowej, zwrócił uwagę na trudności badawcze związane z próbami oszacowania nieodwracalnych strat ludnościowych na kresach wschodnich. Mimo świadomości różnorakich ograniczeń dr Grzegorz Hryciuk podjął jednak wysiłek klasyfikacji i kwantyfikacji strat wszystkich grup ludności zamieszkujących ten teren. Z oboma sygnalizowanymi wystąpieniami korespondował referat dr. Grzegorza Mazura z Instytutu Pamięci Narodowej w Lublinie „*Polskie i ukraińskie podziemie w latach 1939-1956 – próba analizy porównawczej*”.

Dwa ostatnie wystąpienia koncentrowały się już na problematyce powojennej. Referat „*Współpraca i konflikty pomiędzy emigracją polską i ukraińską po II wojnie światowej*” wygłosił prof. Bohdan Osadczuk z Berlina. Szczególnie cenne okazały się jego refleksje, częściowo oparte na własnych doświadczeniach, na temat przełamywania dystansów w polskich i ukraińskich środowiskach emigracyjnych po wydarzeniach z lat drugiej wojny światowej. Z kolei red. Bogumiła Berdychowska z Warszawy wygłosiła referat na temat – dotychczas niemal całkowicie nieobecny w polskich badaniach naukowych – „*Ukraińcy a »Solidarność«*”.

W trakcie dyskusji, mającej momentami burzliwy przebieg, głos zabrało blisko 40 uczestników. Zarówno referaty jak i głosy w debacie tłumaczone były na język ukraiński i polski.

Godny podkreślenia jest fakt licznego udziału w konferencji młodzieży akademickiej, zwłaszcza studentów historii, stosunków międzynarodowych, politologii oraz filologii słowiańskiej. W obradach udział wzięło około 300-400 osób. Organizatorzy chcieliby, aby konferencje poświęcone problematyce polsko-ukraińskiej odbywały się we Wrocławiu cyklicznie. Gotowość wsparcia tego rodzaju przedsięwzięć w przyszłości zadeklarowały zarówno władze Wrocławia, jak i Rektor Uniwersytetu Wrocławskiego.

kierownik naukowy
prof. UW. Jan Kęsik

X sesja Stałej Wspólnej Polsko-Czeskiej Komisji Nauk Humanistycznych

□ X sesja Stałej Wspólnej Polsko-Czeskiej Komisji Nauk Humanistycznych odbyła się w Pradze w dniach 21-24 X 2002 r. w zabytkowych salach Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Karola i Ministerstwa Szkolnictwa, Młodzieży i Sportu RCz. Współorganizowało ją Centrum Badań Śląskoznawczych i Bohemistycznych, pełniące rolę sekretariatu i redakcji wydawnictw polskiej sekcji Komisji.

Jubileuszowy charakter sesji podkreślono referatami wprowadzającymi, w których podsumowano działalność i rolę Komisji. Kolejnym uroczystym akcentem było spotkanie w Ambasadzie RP, w czasie którego odznaczono medalami Komisji Edukacji Narodowej członków sekcji czeskiej Komisji (Jiří Damborský, Eduard Maur, Milan Myška, Jaroslav Valenta, Vladimír Wolf).

W ramach sesji odbyła się otwarta konferencja naukowa *Polska bohemistyka i czeska polonistyka w ostatnim dziesięcioleciu*. Na konferencji dokonano szczegółowej analizy porównawczej wyników badań wybranych dziedzin humanistycznych nad problematyką polską w Czechach i czeską w Polsce w ostatnich dziesięciu latach. Efekty konferencji opublikuje strona czeska w 2003 r. Odbyło się również posiedzenie organizacyjne Komisji, w czasie którego omówiono pracę trzech grup roboczych: do spraw problematyki kłódzkiej, do spraw analizy podręczników i do spraw problematyki Śląska Cieszyńskiego. Uzgodniono temat następnej konferencji – *Czesi i Polacy między Rosją i Niemcami w XIX i XX wieku*. Zorganizuje ją strona polska w 2003 r. Perspektywnym zadaniem Komisji będą studia nad stosunkami polsko-czeskimi w historii i współczesności w interdyscyplinarnym wymiarze oraz uruchomienie bieżącej informacji bibliograficznej i wspólnej strony internetowej.

Jadwiga Dunaj

VI sesja Polsko-Słowackiej Komisji Nauk Humanistycznych

□ VI sesja Polsko-Słowackiej Komisji Nauk Humanistycznych Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu RP i Ministerstwa Szkolnictwa RS odbyła się w Levoči w dniach 5-9 XI 2002 r. Obok Centrum Badań Śląskoznawczych i Bohemistycznych, pełniące rolę sekretariatu i redakcji wydawnictw polskiej sekcji Komisji, organizatorem była społeczna organizacja zajmująca się badaniem i propagowaniem dziejów Spiszu – Kłáštorisko. Główną część sesji stanowiła otwarta konferencja naukowa *Terra Scepusiensis. Stan badań nad dziejami Spiszu*. Wiązała się ona z ważnym etapem wspólnego programu realizowanego od 1998 r. mającego na celu przygotowanie wspólnej historii Spiszu jako regionu pogranicznego. W konferencji uczestniczyło ok. 60 uczonych z Polski, Słowacji, Węgier i Niemiec.

Program obejmował referaty wprowadzające o dorobku historiografii tych krajów w zakresie badań nad Spiszem, obrady w pięciu sekcjach chronologicznych oraz plenarne podsumowanie wyników obrad.

Efektom konferencji będzie publikacja materiałów w 2003 r. Dorobek konferencji będzie też upowszechniony za pośrednictwem *Kontaktów* – nowego polsko-słowackiego periodyku (informowaliśmy o nim w październikowym numerze *Przeglądu*).

Uczestnicy konferencji zapoznali się z zabytkami Levoči oraz wzięli udział w objeździe naukowo-krajoznawczym po Spiszu.

Jadwiga Dunaj

Wymiana wykładowców z Uniwersytetem Śląskim w Opawie

□ Centrum Badań Śląskoznawczych i Bohemistycznych od wielu lat współpracuje z Uniwersytetem Śląskim (przede wszystkim z Instytutem Historii i Muzeologii) w Opawie, tamtejszym Śląskim Muzeum Ziemskim (a zwłaszcza z wchodzącym w jego skład Instytutem Śląskim) oraz z Archiwum Ziemskim.

W dniach 2-6 grudnia ubiegłego roku w Centrum przebywał PhDr. Vratislav Janák z Instytutu Historii i Muzeologii

Uniwersytetu Śląskiego. Wygłosił on cykl otwartych wykładów pt. *Archeologia czeskiego Śląska*, które odbywały się w Instytucie Archeologii.

W dniach 9-13 grudnia 2002 r. Centrum reprezentował w Opawie dr Marek Bednarek z Instytutu Archeologii, który przyjechał z cyklem wykładów na temat: *Śląsk w okresie lateńskim na tle Europy Środkowej*. W ramach wykładów przedstawił też kierunki badań, ośrodki badawcze i publikacje dotyczące archeologii na Śląsku.

Oba cykle cieszyły się dużym zainteresowaniem. Wymiana naukowców z ośrodka opawskiego i wrocławskiego będzie więc kontynuowana.

Anna Działowska

Mołdowa – mało znany w Polsce kraj

□ 9-10 grudnia 2002 r. w Instytucie Studiów Międzynarodowych odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt. „Mołdowa – mało znany w Polsce kraj”, zorganizowana przez Koło Wschodnioeuropejskie Stosunków Międzynarodowych. Myślą przewodnią imprezy było zapoznanie szerokiego kręgu osób, zwłaszcza studentów Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego, z problematyką dotyczącą Republiki Mołdowy, która jest w polskim społeczeństwie jednym ze słabiej poznanych krajów Europy. W zamyśle organizatorów konferencja miała stanowić okazję do spotkania Polaków z mało znanym a bardzo ciekawym europejskim sąsiadem. Takie spotkanie winno przyczynić się do wzajemnego poznania, nawiązania i utrwalenia kontaktów nie tylko na poziomie dyplomatycznym, ale również na poziomie stosunków międzyludzkich.

Pierwszego dnia konferencji radca ambasady Mołdowy w Warszawie, Iurie Bodurg, zaprezentował oficjalne kierunki polityki zagranicznej i wewnętrznej tego kraju, jak też dokonał krótkiego przeglądu dotychczasowych stosunków polsko-mołdawskich na przestrzeni ostatnich lat. W sposób syntetyczny a jednocześnie bardzo interesujący przedstawił również mołdawski punkt widzenia na zagadnienia takie jak integracja europejska, poszerzenie NATO czy rozwój Wspólnoty Niepodległych Państw.

Doktor Ghenadie Cojocar u z Instytutu Politologii i Stosunków Międzynarodowych Mołdawskiego Uniwersytetu Państwowego wygłosił wykład, w którym omówił ruch niepodległościowy oraz przemiany polityczne, społeczne i ekonomiczne w Mołdowie pod koniec lat 80. i na początku lat 90. Kolejny gość z Mołdowy a zarazem prorektor Prywatnego Uniwersytetu w Kiszyniowie – zapoznał słuchaczy z głównymi kierunkami wewnętrznej polityki niepodległej Mołdowy.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się wykładem dr. Mieczysława Trojana (Katedra Etnologii UW.) i mgr Renaty Boguckiej (Instytut Filologii Polskiej UW.) pt. „Mołdowa na mapie kulturowej. Zarys historii, tradycji i tożsamości”. Problemy narodowościowe Mołdowy, a zwłaszcza konflikt wokół Naddniestrza, były z kolei tematem wykładu mgr. Jacka Wróbla z warszawskiego Ośrodka Studiów Wschodnich. Jako ostatni wykład wygłosił mgr Artur Drzewicki z Instytutu Studiów Międzynarodowych UW., a tematyką wystąpienia był wizerunek Mołdowy w oczach Europy Zachodniej i polityka państw tego obszaru względem Republiki Mołdawii.

Impreza nie ograniczyła się jednakże wyłącznie do wykładów. By ją uatrakcyjnić i umożliwić uczestnikom konferencji poznanie również tradycji, obyczajów i kultury mołdawskiej, zorganizowano wieczorek kulturalny, podczas którego uczestnicy konferencji mieli m.in. okazję obejrzeć pokaz tradycyjnych tańców i strojów, zatańczyć przy dźwiękach mołdawskiej muzyki ludowej, a także skosztować narodowych potraw czy słynnych na całą Europę mołdawskich win. Nie zabrakło również mołdawskiej poezji i pieśni. Taka impreza towarzysząca części naukowej w znaczącym stopniu przyczyniła się do zwiększenia zainteresowania projektem.

Konferencja „Mołdowa – mało znany w Polsce kraj” od początku cieszyła się dużą popularnością – i to nie tylko wśród studentów Uniwersytetu Wrocławskiego. Na zaproszenie organizatorów odpowiedziały bowiem również organizacje studenckie z odległych nierzadko Wrocławia regionów kraju. Po każdym

z wykładów wywiązywała się żywa dyskusja. Wszystko to świadczy o tym, że istnieje zapotrzebowanie na tego rodzaju inicjatywy – inicjatywy wartościowe nie tylko ze względów naukowych. Należy bowiem pamiętać, że rozwijane z takich oddolnych, spontanicznych inicjatyw wzajemne poznanie partnerów, przezwyciężenie stereotypów i uprzedzeń oraz rozwijanie przyjaznych kontaktów między przedstawicielami różnych narodów jest też ważnym wkładem w budowanie bezpieczeństwa i pokoju w naszym regionie. Na tym najniższym, międzyludzkim poziomie sprzyja wykorzystaniu przez Polskę jej obecnej szansy zażegnania nieporozumień oraz ułożenia dobrosąsiedzkich i partnerskich stosunków także z jej wschodnimi sąsiadami – tymi najbliższymi – i tymi nieco odleglejszymi.

Zbigniew Cierpiński

Konferencja naukowa pn. „Eugeniusz Kwiatkowski a polskie Ziemie Zachodnie i Północne”

□ 8 listopada 2002 r. w ramach ogłoszonego przez Sejm Rzeczypospolitej „Roku Eugeniusza Kwiatkowskiego”, a także jako element obchodów 300-lecia Uniwersytetu Wrocławskiego miała miejsce konferencja naukowa pn. „Eugeniusz Kwiatkowski a polskie Ziemie Zachodnie i Północne”. Patronat nad sesją objęli Marszałek Sejmu RP prof. Tomasz Nałęcz i Rektor Uniwersytetu Wrocławskiego prof. Zdzisław Latajka. Wymiana naukowej myśli została zorganizowana przez Instytut Historyczny naszej uczelni z prof. Wojciechem Wrzesińskim na czele oraz przez Instytut Historii Uniwersytetu Zielonogórskiego, kierowany przez prof. Czesława Osękowskiego.

Obsadzone nader licznie przez publiczność obrady zgromadziły, jako referentów, takich znawców życia i poglądów wybitnego ekonomisty Eugeniusza Kwiatkowskiego i znawców polskiej myśli politycznej w ogóle, jak: prof. prof. Wojciech Wrzesiński, Czesław Osękowski, Marian Mroczko z Uniwersytetu Gdańskiego, Tadeusz Marczak z Uniwersytetu Zielonogórskiego, Włodzimierz Suleja z Wrocławia i Zielonej Góry. Głosu udzielono także przedstawicielom młodszego pokolenia badaczy historii najnowszej, dr. dr. Grzegorzowi Straucholdowi z Wrocławia i Robertowi Skobelskiemu z Zielonej Góry.

Referenci w szeregu wystąpień, które zostaną opublikowane w specjalnym zbiorze, przedstawili nie tylko sylwetkę i dokonania działacza gospodarczego kilku epok – E. Kwiatkowskiego. Starali się również osadzić jego prace i przemyslenia na tle konkretnych uwarunkowań historycznych: Drugiej Rzeczypospolitej, w której Kwiatkowski budował Gdynię i Centralny Okręg Przemysłowy oraz Polski lat 40. XX wieku, gdy komunistyczne władze doceniły osobę Kwiatkowskiego, powierzając mu odbudowę i zagospodarowanie Wybrzeża. Niestety, w końcu tej dekady odsunął go od jakiegokolwiek wpływu na życie gospodarcze Polski. Nie mieścił się on w marksistowskiej wizji planowej, regulowanej odgórnie, ze szczegółami, gospodarki. Kwiatkowskiemu zabroniono nawet zamieszkania na ukochanym Wybrzeżu.

Osoba tego wybitnego działacza została doceniona i – miejmy nadzieję – odpowiednio nagłośniona w III Rzeczypospolitej, gdy jego dokonania postanowiono zaprezentować jako wzór do naśladowania. Nie tylko jako przykład sprawnego zarządzania gospodarczego i dowód głębokiego, gospodarczego wizjonerstwa. Również jako przykład nader obecnie pożądanej postawy obywatelskiej. Ukazaniu tych właśnie cech Eugeniusza Kwiatkowskiego służyła listopadowa konferencja.

Dr Grzegorz Strauchold

Z Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego

□ Rada Główna obradująca 21 listopada 2002 r. wysłuchiwała relacji z obrad KRPUT, KRUP, KRASP. Na wszystkich tych posiedzeniach poruszano sprawę ogłoszonego przez MENiS dokumentu „Strategia szkolnictwa wyższego w Polsce do roku 2010”. Zgłaszano wiele uwag, w większości krytycznych, co znalazło swój wyraz w uchwałach podjętych przez te gremia. Na posiedzeniu KRASP na UW. dyskutowano sprawę stosowania do szkół wyższych przepisów o zamówieniach publicznych oraz problem finansowania studiów pielęgniarskich, przejętych

przez uczelnie wyższe. Dyskusja nad projektem zmian ustawy o tytule naukowym i stopniach naukowych odbyła się na posiedzeniu Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży Sejmu RP. Projekt ten przewiduje zaliczenie osób do minimum kadrowego tylko w jednej jednostce (radzie naukowej), a także zmienia wymogi stawiane przy uzyskiwaniu kolejnych etapów awansu naukowego, wprowadzając zasadę uwzględniania całości dorobku naukowego, a nie jak dotychczas dorobku po ostatnim awansie. Wysłuchano relacji ze spotkania z przedstawicielami uczelni w sprawie wydawania tzw. suplementów do dyplomów, zawierających informacje o programach odbytych studiów i zdanych egzaminach.

Przewodniczący RG prof. Andrzej Pelczar opowiedział o „pięknych uroczystościach 300-lecia Uniwersytetu Wrocławskiego, które odbyły się 15 listopada”.

Rada zaopiniowała pozytywnie wnioski o powołanie dwóch nowych kierunków studiów pn. europeistyka oraz lotnictwo i kosmonautyka. Uchwały te poprzedziła długa dyskusja i niejednomyślne głosowanie.

Rada zaopiniowała pozytywnie projekt rozporządzenia Rady Ministrów o utworzeniu Państwowej Medycznej Szkoły Wyższej w Opolu oraz projekty rozporządzeń MENiS i Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie programu nauczania realizowanego przez wydziały weterynaryjne.

Kwestia dyskutowana szczegółowo było stanowisko w sprawie dokumentu MENiS „Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce do roku 2010”. Rada stwierdziła brak w opisie stanu obecnego analizy kadr akademickich, w szczególności analizy struktury wiekowej i wynikających stąd prognoz, analizy bazy lokalowej przy niedoinwestowaniu szkolnictwa wyższego, analizy struktury szkolnictwa wyższego uwzględniającej specyfikę kształcenia na poziomie magisterskim i zawodowym, w szczególności brak oceny obecnego stanu państwowego wyższego szkolnictwa zawodowego i jego miejsca w przyszłym systemie. Brakuje też głębszej analizy uwarunkowań decydujących o możliwościach ewentualnego dalszego wzrostu liczby studentów i zależności tych uwarunkowań od rozwoju szkolnictwa średniego. Stwierdzono, że strategia rozwoju szkolnictwa wyższego powinna być odniesiona do ogólnej strategii rozwoju państwa i budowana w ścisłym powiązaniu ze strategią rozwoju nauki.

Rada Główna zabrała głos w dyskusji na temat integracji europejskiej i miejsca Polski w strukturach europejskich. Stwierdzono m.in.: „...wejście Polski do Unii Europejskiej jest konieczne. Otwiera ono szanse na prawidłowy, szybki i odpowiadający naszym potrzebom i ambicjom rozwój we wszystkich dziedzinach życia. Pozostawienie Polski poza Unią Europejską usytuowałoby nasz Kraj poza obrębem państw wysoko rozwiniętych i zahamowałoby nasz rozwój, a w dalszej perspektywie cofnęłoby nas o dziesięciolecie”.

19 grudnia 2002 r. Rada Główna zebrała się ostatni raz w VII kadencji. W przerwie obrad minister Krystyna Łybacka i wiceminister Tomasz Goban-Klas pożegnali oficjalnie Radę VII kadencji.

- Tydzień wcześniej gościł w Radzie prof. Robin Wilson z Oxfordu, który wygłosił odczyt „The Open University in Britain”. Roczna dotacja dla Open University w Wielkiej Brytanii to ponad 142 miliony funtów, co pokrywa mniej niż 50 proc. całości kosztów.

- Ostatnie posiedzenie Rady poświęcone było sprawom bieżącym. Rada obradowała nad projektem zasad podziału dotacji na działalność dydaktyczną. Stwierdzono, że ciągle stosuje się mechaniczne przeniesienie tego, co było w roku ubiegłym i brak propozycji systemu, który uwzględniałby w szczególności jakość kształcenia. Rada przyjęła do wiadomości przedstawione zasady, stwierdzając, że konieczne jest opracowanie nowych.

- Po żywej dyskusji nad projektem zasad podziału środków na

badania własne, zaakceptowano ostatecznie propozycję MENiS, która przewiduje przyznawanie tych środków w ten sposób, że 70 proc. dotacji ma być przyznane proporcjonalnie do wysokości dotacji z roku ubiegłego, 30 proc. zaś według algorytmu uwzględniającego „bieżący rozwój kadry” mierzony liczbami doktoratów i habilitacji (z odpowiednimi „wagami”). Zgłoszono jednak istotne uwagi do konstrukcji algorytmu (i wartości tych „wag”). Uznano, że habilitacja uzyskana przez pracownika danej uczelni ma przynosić trzy razy tyle punktów co doktorat, a tytuł naukowy profesora dwa razy tyle co habilitacja, a ponadto przewody doktorskie i habilitacyjne przeprowadzane na danej uczelni przez osoby spoza tej uczelni mają dać jej jedną piątą tego, co daje doktorat, względnie habilitacja jej pracownika. Uchwała w tej sprawie została podjęta niejednomyślnie. Podnoszono zastrzeżenia dotyczące braku reakcji ministerstwa na formułowany przez Radę w dwóch kolejnych latach postulat opracowania nowych zasad podziału środków na badania własne, w tym w szczególności wprowadzenia koniecznych zmian w tabelach kosztochłonności badań. Uwaga o konieczności tych zmian znalazła się, po raz kolejny, w tegorocznej uchwale Rady.

- Rada została zapoznana z przebiegiem, 9 grudnia, uroczystej Sesji Plenarnej PAN z okazji 50-lecia Akademii.

- 10 grudnia prezydent Aleksander Kwaśniewski spotkał się z szerokim gronem osób działających w szkolnictwie wyższym (KRASP, RGSzW, PKA) i przedstawicielami Rządu, Sejmu i Senatu RP. Spotkanie to było odpowiedzią na apel rektora UJ prof. Franciszka Ziejki, obecnego przewodniczącego KRASP o konieczności pilnego podjęcia inicjatywy legislacyjnej w sprawie nowego prawa o szkolnictwie wyższym. Zebrani otrzymali opracowanie pt. „Raport o zasadniczych problemach szkolnictwa wyższego w polskim systemie edukacji narodowej” autorstwa profesorów Andrzeja Janowskiego, Andrzeja K. Koźmińskiego, Jerzego Woźnickiego i Franciszka Ziejki, które powstało w okresie: listopad 2001-styczeń 2002 z inicjatywy Prezydenta RP. W opracowaniu jest mowa o Radzie Edukacji Narodowej: „Powinna ona powstać i działać pod auspicjami Prezydenta RP i stanowić platformę debaty oraz wypełniać funkcje doradcze i opiniotwórcze wobec organów władzy państwowej i opinii publicznej”. W opinii przewodniczącego Rady prof. Andrzeja Pelczara z dalszego tekstu wynika, że projektowana Rada Edukacji Narodowej miałaby zajmować się całokształtem zagadnień edukacyjnych wszystkich szczebli, a Rada Główna Szkolnictwa Wyższego miałaby być „wchłonięta” przez nową instytucję. Z kontekstu wynika, że dopuszcza się możliwość rezygnacji z zasady wybieralności.

- 11 grudnia w Sali Kolumnowej Sejmu odbyło się spotkanie Komisji Nauki i Młodzieży Sejmu RP, z udziałem minister Krystyny Łybackiej, z rektorami uczelni i innymi zainteresowanymi strategią rozwoju szkolnictwa wyższego.

Obradowało Kolegium Rektorów

□ 17 grudnia 2002 r. rektorów uczelni Wrocławia i Opola gościł Papieski Wydział Teologiczny. Rektorzy otrzymali wydawnictwo pn. Dolnośląski V Festiwal Nauki, Wrocław 19-22 września 2002 r. zawierające sprawozdanie z V edycji Dolnośląskiego Festiwalu Nauki.

- Zastępczyni koordynatora Festiwalu prof. Kazimiera Wilk przedstawiła plany Festiwalu na lata 2003-2005. VI Dolnośląski Festiwal Nauki planuje się zorganizować w dniach 11-20 września we Wrocławiu, 3-4 października w Legnicy, 10-11 października w Jeleniej Górze i 17-18 października w Wałbrzychu i Żąbkowicach Śląskich. Planuje się zachować dziesięciodniowy cykl imprez festiwalowych we Wrocławiu. Za cel Festiwalu przyjmuje się popularyzację osiągnięć i dokonań nauki, a także rozwiązań dydaktycznych, a zatem popularyzować się będzie uczelnie wyższe i instytucje naukowe Wrocławia i Dolnego Śląska. Plan strategiczny Festiwalu Nauki to integracja środowiska

naukowego wokół promowania nauki i kształtowania odpowiedzialności uczonych za wykorzystanie odkryć naukowych, zjednoczenie działań wokół promocji regionalnych inicjatyw edukacyjnych, zacieśnienie współpracy między nauką i przedsiębiorcami regionu, inicjatywy środowiskowe na rzecz integracji europejskiej i współpracy międzynarodowej oraz inspirowanie dyskusji o społeczeństwie informacyjnym i znaczeniu w nim wiedzy.

Dolnośląski Festiwal Nauki jest od grudnia 2001 roku członkiem European Science Events Association i w ramach tego stowarzyszenia uczestniczy w wymianie doświadczeń i wykładowców.

Stałe pozycje programu Festiwalu Nauki to interdyscyplinarne dyskusje panelowe, wykłady, prelekcje, koncerty, wystawy, warsztaty, wycieczki. W V edycji Festiwalu wprowadzona została nowa forma – kawiarnia festiwalowa. W 2003 roku oferta ta zostanie wzbogacona o „weekendowe spotkania festiwalowe” obejmujące także konwersatoria i kluby dyskusyjne, a w regionie – festyny naukowe.

W ramach Festiwalu odbywa się konkurs „Dyplom roku” organizowany przez ASP i Akademię Muzyczną pod egidą Urzędu Marszałkowskiego.

- Kolegium Rektorów powołało prof. Kazimierę A. Wilk z Politechniki Wrocławskiej do pełnienia funkcji Środowiskowego Koordynatora Dolnośląskiego Festiwalu Nauki na okres od 1 stycznia 2003 r. do 31 grudnia 2005 r. Decyzją Kolegium Rektorów funkcja koordynatora Festiwalu będzie powierzana na trzy lata. Koordynator będzie wybierany spośród samodzielnich pracowników uczelni Wrocławia – członków Kolegium Rektorów.

- Kolegium Rektorów odstąpiło od podejmowania stanowiska w sprawie dokumentu MENiS „Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego do roku 2010”. Rektorzy w większości ocenili ten dokument krytycznie i przekazali stanowiska do MENiS.

- Prezes Interartu Maciej Partyka w podsumowaniu VIII Dolnośląskich Prezentacji Edukacyjnych TARED 2002 przypomniał nagrodzone za pomysłowość stoiska Akademii Medycznej i Wydziału Nauk Społecznych UWr. oraz podkreślił wzrost liczby odwiedzających targi osób. Zapowiedział, że IX Dolnośląskie Prezentacje Edukacyjne TARED 2003 odbędą się w dniach 12-15 marca 2003 r. w Hali Ludowej. Nowym partnerem medialnym będzie Gazeta Wyborcza z dodatkiem „Kujon szkolny”, zaś partnerem internetowym – Dolnośląskie Centrum Informacji Zawodowej i Doskonalenia Nauczycieli w Wałbrzychu (unikalny internetowy system w skali kraju mający dostęp do uczelni wyższych). Pozostaje nadal współpracą z TVP3 Wrocław, Polskim Radiem Wrocław i Gazetą Szkolną wydawnictwa INFOR.

- Komendant WSOWL płk Andrzej Muth przedstawił opracowanie „Nowy system przeszkolenia wojskowego studentów i absolwentów wyższych uczelni cywilnych”. Omówił aktualny stan prawny w tym zakresie oraz nowe rozwiązania, które wychodzą naprzeciw oczekiwaniom środowisk studenckich opracował Sztab Generalny WP, by umożliwić studentom spełnienie powszechnego obowiązku obrony i odbywania czynnej służby wojskowej w czasie trwania studiów. Uregulowania te obejmują studentów, którzy rozpoczęli studia w roku akademickim 2002/2003 i w latach kolejnych, oraz studentów, którzy staną się absolwentami po 1 stycznia 2004 r. (wraz ze studentami i absolwentami akademii medycznych) z wyjątkiem słuchaczy wyższych szkół morskich.

Nowy system zakłada spełnienie obowiązku służby wojskowej w czasie studiów w dwóch oddzielnych etapach. I etap polega na ochotniczym (fakultatywnym) odbyciu przysposobienia obronnego w szkole wyższej, kończącego się egzaminem, przy założeniu powszechności i masowości tej formy szkolenia; II etap polega na odbyciu 6-tygodniowego przeszkolenia wojskowego w jednostkach wojskowych w formie kursu podoficerskiego kończącego się egzaminem, którego zaliczenie będzie skutkowało zwolnieniem ze służby i przeniesieniem do rezerwy

w stopniu kaprała podchorążego. Kurs obejmie 2 tygodnie szkolenia ogólnowojskowego i 4 tygodnie szkolenia specjalistycznego w jednym z 9 ośrodków szkolenia.

Jeśli student nie zaliczy 2 etapów szkolenia w czasie trwania nauki, wówczas będzie powołany po ukończeniu studiów na trzymiesięczne przeszkolenie wojskowe.

- Prezydent Wrocławia Rafał Dutkiewicz złożył na ręce rektorów życzenia świąteczne i noworoczne, dziękując środowisku akademickiemu za twórczy wysiłek „sterowania myślą ludzką ku tworzeniu”.

- Kolegium zdecydowało o zapraszaniu na posiedzenia przedstawicieli państwowych szkół zawodowych regionu dolnośląskiego; w posiedzeniu uczestniczył rektor Kolegium Karkonoskiego prof. Tomasz Winnicki.

- Kolegium Rektorów objęło honorowym patronatem VIII Koncert Wielkopostny organizowany przez Alana Urbana, dyrygenta chóru UWr. „Gaudium”, który odbędzie się w kwietniu 2003 r. oraz projekt Euro X Change (projekty marketingowe, szkolenia, warsztaty) prowadzony przez Stowarzyszenie AIESEC.

- Przewodniczący Kolegium prof. Tadeusz Luty zapoznał rektorów z możliwością otwarcia Specjalistycznego Centrum Rehabilitacyjnego przy Ośrodku Seniora (ul. Pautscha) oraz z inicjatywą Politechniki Wrocławskiej i Akademii Muzycznej organizowania cyklicznych koncertów muzycznych dla całego środowiska akademickiego w Auli PWr. Pierwszy koncert – Big Bandu Aleksandra Mazura – odbył się w grudniu.

- Wojewoda Ryszard Nawrat poinformował o podpisaniu 14 grudnia 2002 r. dokumentu „Deklaracja działań na rzecz sprawnego przystąpienia do Unii”. Oceniał, że najważniejsze dla regionu sprawy to referendum w 2003 roku i działania na rzecz pozyskania funduszy unijnych i ich umiejętne zagospodarowanie. Przy będącym do dyspozycji znaczącym potencjale naukowym można przygotować rezerwowo projekty i uruchomić proces przygotowania urzędników obsługujących sprawy integracji.

- Po obradach członkowie Kolegium Rektorów uczestniczyli, na zaproszenie ks. kard. Henryka Gulbinowicza, w uroczystej kolacji wigilijnej.

Wizyta ministra Kołodki na UWr.

□ 4 stycznia 2003 r. przebywał z wizytą kurtuazyjną na Uniwersytecie Wrocławskim minister finansów Grzegorz Kołodko. Został podjęty przez władze rektorskie, zwiedził uniwersyteckie zabytki, lecz ze szczególną uwagą zapoznał się z warunkami przechowywania zbiorów specjalnych w Bibliotece na Piasku oraz interesował się projektem budowy nowej Biblioteki Uniwersytetu Wrocławskiego. Wpisał się także do Księgi Honorowych Gości UWr.:

„Studentom i Profesorom Uniwersytetu Wrocławskiego z życzeniami, aby nowa biblioteka służyła wszystkim swoimi zasobami i sprzyjała rozwojowi regionu i Polski”.

Sekretarz Generalny SLD wizytował UWr.

□ 13 stycznia 2003 r. przebywał z wizytą kurtuazyjną na naszej uczelni Marek Dyduch, sekretarz generalny SLD. Towarzyszył mu wicemarszałek województwa dolnośląskiego dr Leszek Ryk. Gości podjął rektor prof. Zdzisław Latajka. Obecny był także pełnomocnik rektora ds. organizacyjnych prof. Adam Chmielewski. Przeprowadzono rozmowy na temat problemów szkolnictwa wyższego i potrzeb naszego Uniwersytetu.

Wizyta prezesa Volkswagena

□ 16 stycznia 2003 r. wizytę kurtuazyjną złożył rektorowi prof. Zdzisławowi Latajce prof. Burkhard Welkner, prezes zarządu Volkswagen Motor Polska. Prezes Welkner jest laureatem statuetki Złotego Stermiera za wspieranie renowacji uniwersyteckich zabytków. W czasie spotkania omówiono zakres dalszej współpracy. Gość obejrzał efekty naszych zabiegów renowacyjnych.

NOMINACJE • HABILITACJE • DOKTORATY STYPENDIA

□ Tytuł naukowy profesora odebrali z rąk Prezydenta RP

- prof. dr hab. JOANNA SACHSE z Instytutu Filologii Klasycznej i Kultury Antycznej
- prof. dr hab. JERZY KOWALSKI–GLIKMAN z Instytutu Fizyki Teoretycznej

□ Stopień naukowy doktora habilitowanego otrzymali

25 listopada 2002 r.

- dr LEONARD SMOLKA z Instytutu Pamięci Narodowej dr hab. nauk humanistycznych w zakresie historii, na podstawie pracy *„Korespondencja Edmunda Bojanowskiego z lat 1829-1871”* t. 1-2

16 grudnia 2002 r.

- dr ARTUR KOZAK z Katedry Teorii i Filozofii Prawa dr hab. nauk prawnych w zakresie teorii prawa, na podstawie pracy *„Granice prawniczej władzy dyskrecyjnej”*
- dr MAREK WIESŁAW ŁĄGOSZ z Instytutu Filozofii dr hab. nauk humanistycznych w zakresie filozofii-ontologii, na podstawie pracy *„Brzytwa Ockhama a wykazywanie nieistnienia”*
- dr WŁADYSŁAW MARCINEK z Instytutu Fizyki Teoretycznej dr hab. nauk fizycznych w zakresie fizyki teoretycznej, na podstawie pracy *„Wybrane zagadnienia geometrii nieprzemiennej z uogólnionymi statystykami”*

□ Stopień naukowy doktora otrzymali

19 listopada 2002 r.

- mgr GRZEGORZ POLUBEK z Instytutu Astronomicznego dr nauk fizycznych w zakresie astronomii, na podstawie pracy *„Badanie układów zmiennych z wykorzystaniem obserwatoriów satelitarnych IUE i HST”*
Promotor: prof. dr hab. Henryk Cugier

21 listopada 2002 r.

- mgr JACEK URBANIAK z Instytutu Biologii Roślin dr nauk biologicznych w zakresie biologii, ekologii roślin, na podstawie pracy *„Ekologia ramienic (Characeae) z wybranych jezior Pojezierza Suwalsko-Augustowskiego”*
Promotor: prof. dr hab. Aleksandra Samecka-Cymerman

6 grudnia 2002 r.

- mgr RADOSŁAWA CZOPNIK, doktorantka z Instytutu Fizyki Teoretycznej dr nauk fizycznych w zakresie fizyki teoretycznej, na podstawie pracy *„Zaburzone elektromagnetyczne procesy losowe”*
Promotor: prof. dr hab. Piotr Garbaczewski (UZ)

10 grudnia 2002 r.

- mgr BEATA EMILIA ŁASZEWSKA-RADWAŃSKA z Instytutu Bibliotekoznawstwa dr nauk humanistycznych w zakresie bibliologii, na podstawie pracy *„Książka dla dzieci w powojennym Wrocławiu (1945-1955)”*
Promotor: prof. UW. dr hab. Maria Piłtyczak-Majerowicz
- mgr ARKADIUSZ BERLICKI z Instytutu Astronomicznego dr nauk fizycznych w zakresie astronomii, na podstawie pracy *„Faza gradualna rozbłysków słonecznych – analiza ogrzewania chromosfery przez miękkie promieniowanie rentgenowskie”*
Promotor: prof. dr hab. Bogdan Rompolt

13 grudnia 2002 r.

- mgr ARTUR DUDA, doktorant z Instytutu Fizyki Teoretycznej dr nauk fizycznych w zakresie mechaniki ośrodków ciągłych, na podstawie pracy

„Szczególne kierunki propagacji fal akustycznych i efektywne ośrodki izotropowe dla ciał należących do wszystkich klas symetrii sprężystej”

Promotor: prof. dr hab. Tadeusz Paszkiewicz

17 grudnia 2002 r.

- mgr GRZEGORZ GAJEWSKI, doktorant z Wydziału Chemii dr nauk chemicznych w zakresie chemii fizycznej i teoretycznej, na podstawie pracy *„Teoretyczne badania wybranych kryształów z wiązaniem wodorowym”*
Promotor: prof. dr hab. Zdzisław Latajka

18 grudnia 2002 r.

- mgr ANDRZEJ KRAJEWSKI, doktorant z Instytutu Historycznego dr nauk humanistycznych w zakresie historii, na podstawie pracy *„Twórcy kultury wobec systemu politycznego PRL w latach 1975-1980”*
Promotor: prof. dr hab. Wojciech Wrzesiński

□ Stypendia Fundacji dla Uniwersytetu Wrocławskiego

17 grudnia 2002 r. w sali Senatu ośmiu studentów naszej uczelni odebrało z rąk prezesa prof. Józefa Ziółkowskiego stypendia Fundacji dla Uniwersytetu Wrocławskiego. Wyróżniono studentów z wysokimi osiągnięciami naukowymi i społecznymi. Laureatami stypendiów w wysokości 500 zł miesięcznie zostali

- JAKUB GISMATULIN – matematyka i informatyka
- JACEK ZATORSKI – fizyka
- MARIUSZ SZATKOWSKI – geologia
- MAGDALENA ROCZEK – archeologia
- MONIKA WOJCIECHOWSKA – chemia
- JOANNA TEGNEROWICZ – stosunki międzynarodowe
- SYLWIA TOMASZEWSKA – filologia polska
- AGNIESZKA KULA – administracja

W uroczystości uczestniczył rektor prof. Zdzisław Latajka.

□ Stypendia zagraniczne Uniwersytetu Ruhr

Dr Dariusz Komorowski z Instytutu Filologii Germańskiej i dr Marcin Zygmunt z Instytutu Matematycznego zostali laureatami stypendium Uniwersytetu Ruhr w Bochum. Będą przebywać na uczelni zagranicznej od 1 marca do 30 sierpnia 2003 roku. Stypendia ufundował z okazji jubileuszu 300-lecia Uniwersytetu Wrocławskiego rektor prof. dr Dieter Petzina.

Dr D. Komorowski utrzymuje kontakty naukowe z prof. Uwe Ketelsenem z Uniwersytetu w Bochum. Przygotowuje prace

habilitacyjną, która dotyczy antropologii filozoficznej Arnolda Gehlena, a zwłaszcza stworzonej przez niemieckiego badacza teorii instytucji.

Dr M. Zygmunt zamierza skorzystać z dorobku matematyków

z Uniwersytetu w Bochum, profesorów Holgera Dettego i Thomasa Kriecherbauera, by zapoznać się z najnowszymi metodami badania wielomianów ortogonalnych i funkcji specjalnych i ich zastosowaniami w statystyce.

Z OBRAD SENATU UWR.

18 grudnia 2002

Obradom przewodniczył JM Rektor prof. Zdzisław Latajka, który wręczył akty mianowania na stanowisko profesora i dyplomy dodatkowych stypendiów Ministra Edukacji Narodowej i Sportu na rok akademicki 2002/2003 studentom naszej uczelni (laureaci PU 12/2002).

Senat przyjął opinie i podjął uchwałę

❑ w sprawie nadania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Wrocławskiego dr. WINFRIEDOWI IRGANGOWI, niemieckiemu historykowi.

Opinie przygotowali: prof. JERZY STRZELCZYK z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i prof. EDWARD POTKOWSKI z Uniwersytetu Warszawskiego.

Promotorem będzie prof. KRZYSZTOF WACHOWSKI.

Senat przyjął wniosek w sprawie uzupełnienia składu

❑ senackiej Komisji Finansów UWr. na kadencję 2002-2005 o prof. MARKA BOJARSKIEGO

❑ senackiej Komisji Kadr i Zatrudnienia UWr. na kadencję 2002-2005 o prof. FRANCISZKA POŁOMSKIEGO i prof. JACKA KOLBUSZEWSKIEGO

❑ senackiej Komisji Statutowej UWr. na kadencję 2002-2005 o prof. FRANCISZKA POŁOMSKIEGO

❑ Prof. FRANCISZEK POŁOMSKI zastąpił prof. STANISŁAWA KAŻMIERCZYKA, przedstawiciela profesorów Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii w Senacie UWr., który złożył rezygnację z mandatu senatora.

❑ senackiej Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów UWr. na kadencję 2002-2005 o przedstawicieli Samorządu Studenckiego. Do Komisji weszli:

- PIOTR ANDRZEJEWSKI
- JACEK BARBARA
- MAREK CZACHARA
- JOANNA PALACZ
- PAWEŁ RUTOWICZ
- BARTŁOMIEJ SKRZYŃSKI
- KRZYSZTOF SZWEJ

❑ senackiej Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów UWr. na kadencję 2002-2005 o przedstawicieli Samorządu Studenckiego. Do Komisji weszli:

- PAWEŁ ANDRZEJEWSKI
- KRZYSZTOF ANTČZAK
- ANNA GOLIŃCZAK
- JUSTYNA JANUS
- AGATA KUC
- KATARZYNA PAZIK
- MONIKA ŚWIERCZEK

❑ senackiej Komisji Nauczania UWr. na kadencję 2002-2005 o przedstawicieli Samorządu Studenckiego. Do Komisji weszli:

- JUSTYNA JANUS
- JOANNA PALACZ

❑ Uczelnianej Komisji Wyborczej o przedstawiciela Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii UWr.

- dr. hab. TOMASZA KRUSZEWSKIEGO

Senat przyjął

❑ opinię prof. Jacka Petelenza-Lukasiewicza o zasługach prof. Michała Głowińskiego, historyka literatury, kandydata do tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Opolskiego.

Senat przyjął wniosek o utworzenie

❑ Podyplomowego Studium dla Pracowników Samorządu Terytorialnego na Wydziale Nauk Społecznych UWr.

❑ Podyplomowego Studium Edukacja Elementarna. Nauczyciel dziecka sześciolatniego, w Centrum Edukacji Nauczycielskiej

❑ 2,5-letnich uzupełniających studiów magisterskich filozofii, specjalność: komunikacja społeczna, prowadzonych w systemie dziennym i zaocznym na Wydziale Nauk Społecznych

❑ 5-letnich jednolitych studiów magisterskich historii, prowadzonych w systemie dziennym na Wydziale Nauk Historycznych i Pedagogicznych

Senat przyjął wniosek w sprawie utworzenia

❑ Zakładu Metod Komputerowych Fizyki w Instytucie Fizyki Teoretycznej

Senat przyjął wniosek w sprawie likwidacji

❑ Zakładu Procesów Stochastycznych w Instytucie Matematycznym

❑ Pracowni Pedagogicznego Kształcenia Nauczycieli

❑ Pracowni Badań nad Czasem Wolnym

❑ Pracowni Pedagogiki Opiekuńczej
Pracownie istniały na Wydziale Nauk Historycznych i Pedagogicznych

Senat przyjął wniosek w sprawie

❑ likwidacji Pracowni Biologii Molekularnej Roślin w Zakładzie Biochemii Genetycznej Instytutu Biochemii i Biologii Molekularnej

❑ utworzenia ogólnoinstitutowej Pracowni Białek Jądrowych w Instytucie Biochemii i Biologii Molekularnej na Wydziale Nauk Przyrodniczych

Senat w głosowaniu jawnym nie zaakceptował wniosku

❑ o podział Wydziału Nauk Przyrodniczych na Wydział Biologii i Wydział Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska

Senat podjął uchwałę o

❑ włączeniu się Uniwersytetu Wrocławskiego do kampanii na rzecz przystąpienia Polski do Unii Europejskiej

UCHWAŁA Nr 99/2002
SENATU UNIWERSYTETU WROCŁAWSKIEGO
PODJĘTA NA POSIEDZENIU W DNIU 18 GRUDNIA 2002 R.

Senat Uniwersytetu Wrocławskiego z zadowoleniem przyjmuje pomyślne zakończenie negocjacji, mających na celu przystąpienie Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej.

Jako przedstawiciele Uczelni będącej spadkobierczynią dorobku naukowego i kulturowego wielu narodów i państw Europy, pragniemy w roku Jubileuszu Trzechsetlecia naszego Uniwersytetu wyrazić aprobatę dla skutecznych działań kolejnych Rządów niepodległej Rzeczypospolitej Polskiej, których wysiłek zapewnił naszemu krajowi godne warunki członkostwa w Unii Europejskiej. Świadomi znaczenia nauki, która jest czynnikiem postępu i ze swej natury nie zna barier etnicznych i granic państwowych, jesteśmy przekonani, że właściwą drogą do pomyślności Rzeczypospolitej Polskiej jest jej uczestnictwo w Zjednoczonej Europie oraz uznajemy, że należne Polsce pełnoprawne członkostwo w Unii Europejskiej jest historycznie doniosłą szansą rozwoju naszego kraju.

W poczuciu naszych obywatelskich powinności podejmiemy te działania edukacyjne, których celem jest upowszechnienie wiedzy o korzyściach i możliwościach wynikających z udziału Polski w instytucjach europejskich z zachowaniem jej suwerenności i narodowej tożsamości, oraz aktywnego wspierania wszelkich inicjatyw sprzyjających przekonaniu społeczeństwa polskiego do poparcia w powszechnym referendum integracji Rzeczypospolitej Polskiej z Unią Europejską.

Prof. dr hab. Zdzisław Latajka
Rektor

Senat podjął uchwałę w sprawie

□ nabycia nieruchomości zabudowanej przy ul. Strażniczej 1/3 (działka gruntu nr 17/1, 11/1, 87/1 w obrębie pl. Grunwaldzkiego o powierzchni działek 477 m i z księgą wieczystą nr 107474) z przeznaczeniem na siedzibę Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. W. Brandta.

Senacka Komisja Skrutacyjna licząca głosy w głosowaniu tajnym pracuje w składzie

- mgr ANNA SZULC
Dział Młodzieżowy
- dr JACEK WOJACZYŃSKI
Wydział Chemii
- dr GRZEGORZ STACHOWIAK
Wydział Matematyki i Informatyki

W powtórnych wyborach przewodniczącym senackiej Komisji Kadr i Zatrudnienia został prof. Franciszek Połomski z Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii.

KANCLARIA PREZYDENTA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Sekretarz Stanu
Dariusz Szmyczycha

Warszawa, 7 stycznia 2003 roku

Pan Prof. dr hab. Zdzisław Latajka
Rektor Uniwersytetu Wrocławskiego

Jego Magnificencjo Rektorze!

Z upoważnienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Pana Aleksandra Kwaśniewskiego, pragnę podziękować Senatowi Uniwersytetu Wrocławskiego za uchwałę, dotyczącą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Mam nadzieję, że cała społeczność Uniwersytetu włączy się w dyskusję obywatelską przed referendum w sprawie akcesji.

Z poważaniem —

Dariusz Szmyczycha

PREZES RADY MINISTRÓW
Leszek Miller

Warszawa, dnia 3 stycznia 2003 r.

Magnificencjo, Szanowny Panie Rektorze,

pragnę serdecznie podziękować za informację o włączeniu się Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego do kampanii na rzecz przystąpienia Polski do Unii Europejskiej.

Jestem niezmiernie rad, że wieloletni wysiłek i trud włożony w przygotowanie i przebieg negocjacji doprowadził do pomyślnego zakończenia procesu negocjacyjnego i przyniósł korzystne dla naszego kraju rezultaty. Mam jednocześnie świadomość, że integracja Polski z Unią Europejską wymaga zaangażowania różnych grup społecznych, w tym także środowisk naukowych. Polska stoi bowiem przed wielkim wyzwaniem, jakim jest ogólnonarodowe referendum i efektywne wdrożenie przyjętych standardów po akcesji.

Dlatego z wielką satysfakcją przyjmuję Uchwałę Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego o poparciu idei integracji oraz zaangażowaniu w upowszechnianie wiedzy o możliwościach wynikających z udziału Polski w instytucjach europejskich. Jestem przekonany, że głos Państwa środowisk będzie wysłuchany z uwagą na jaką niewątpliwie zasługuje.

W Nowym Roku 2003 pragnę życzyć Panu Rektorowi, Senatowi, Profesorom oraz wszystkim Pracownikom i Studentom Uniwersytetu Wrocławskiego dalszych sukcesów naukowych oraz satysfakcji i zadowolenia z realizacji zaplanowanych zamierzeń.

Z wyrazami szacunku

Pan
Prof. dr hab. Zdzisław Latajka
Rektor
Uniwersytetu Wrocławskiego

Leszek Miller

PRZEDŚWIĄTECZNE SPOTKANIE SPOŁECZNOŚCI UNIWERSYTETU WROCŁAWSKIEGO

W środę, 18 grudnia, w Auli Leopoldyńskiej licznie zgromadzeni goście i pracownicy naszej Uczelni wysłuchali koncertu kolęd w wykonaniu Chóru Uniwersytetu Wrocławskiego „Gaudium” oraz Zespołu Muzyki Folkowej „Sierra Manta” z udziałem solistów Bogdana Makala i Macieja Musiała pod dyрекcją Alana Urbanka.

Koncert kolęd w wykonaniu Chóru Uniwersytetu Wrocławskiego „Gaudium” oraz Zespołu Muzyki Folkowej „Sierra Manta” pod dyрекcją Alana Urbanka

Przedświąteczne spotkanie w ramach obchodów trzechsetlecia Uniwersytetu Wrocławskiego odbyło się po koncercie w Oratorium Marianum. Gości powitał JM Rektor prof. Zdzisław Latajka. Zauważył w szczególności Jego Eminencję księdza kardynała Henryka Gulbinowicza, księdza biskupa Ryszarda Bogusza, marszałka Leszka Ryka.

Ks. Kardynał Henryk Gulbinowicz, Arcybiskup Metropolita Wrocławski wręcza prof. Zdzisławowi Latajce, Rektorowi UWr. srebrny medal, z okazji wizyty Papieża Jana Pawła II w Polsce w 1983 r.

Zaproszeni goście i ...

pracownicy Uniwersytetu Wrocławskiego

Przemawia prof. Zdzisław Latajka, rektor UWr

Święta Bożego Narodzenia spędzamy w gronie rodzinnym, dlatego jesteście tutaj, bo Oratorium Marianum jest miejscem, gdzie spotykamy się jako jedna, wielka rodzina Uniwersytetu Wrocławskiego – mówił rektor. Tak liczne przybycie Państwa pokazuje, że uczelnia ta ma olbrzymią, wielką rodzinę. Z tej okazji chciałbym złożyć wszystkim Państwu najserdeczniejsze, najlepsze życzenia zdrowych spokojnych Świąt, abyście Państwo ze swoimi bliskimi mogli spędzić wieczór wigilijny w ciepłej atmosferze pokoju, aby każdy z Państwa, jeśli jeszcze nie znalazł, mógł zobaczyć na niebie tę Gwiazdę Betlejemską, która wskaże nam drogę na przyszłość, a jeśli nie zobaczyliśmy jako Uniwersytet tej naszej Gwiazdy Betlejemskiej, życzę Państwu i naszej Uczelni, abyśmy jak najszybciej ją znaleźli, bowiem pokaże ona nam, jak ta uczelnia ma dalej się rozwijać.

Z okazji nadchodzącego Nowego Roku życzę również wielu sukcesów, dużo zdrowia, aby każde marzenie Państwa mogło się spełnić, abyście Państwo mogli powiedzieć, że praca którą wykonujecie Was satysfakcjonuje, abyście zawsze mieli pełno uśmiechu na twarzy.

fot. J. Katarzyński

Z prawej mgr Zbigniew Kogut, radca prawny

W ten uroczysty wieczór, JM Rektor ogłosił, iż pragnie za zasługi dla środowiska uniwersyteckiego uhonorować Medalem Jubileuszowym wielkiego przyjaciela Uniwersytetu, Jego Eminencję księdza kardynała Henryka Gulbinowicza.

– Jestem bardzo zaskoczony, ale mile zaskoczony – to słowa Jego Eminencji. – Złożę ten dar w Muzeum Archidiecezjalnym w dziale pamiątek Uniwersytetu Wrocławskiego i Papieskiego Wydziału Teologicznego.

Ksiądz Henryk kardynał Gulbinowicz podarował zaś rektorowi naszej Uczelni Srebrny Medal wybitny z okazji pierwszego pobytu we Wrocławiu Ojca Świętego w roku 1983. *– Szczęśliwy to był rok – mówił Eminencja – kiedy zsumuje się cyfry, wychodzi „oczko”. Będzie więc godny gabloty uniwersyteckiej.*

Wśród nocnej ciszy zabrzmiało w Oratorium Marianum zaintonowane przez Metropolitę Wrocławskiego. Podjęli gromko kolędę wszyscy zgromadzeni. Świąteczny nastrój nastał, łamanie się opłatkiem i szczere życzenia połączyły uniwersytecką rodzinę.

Do Siego Roku 2003. Niech się Nam darzy.

kd

SPOTKANIE OPLATKOWE ŚRODOWISKA AKADEMICKIEGO Z METROPOLITĄ WROCŁAWSKIM

W gmachu Metropolitalnego Wyższego Seminarium Duchownego odbyło się w niedzielę, 12 stycznia, uroczyste spotkanie opłatkowe środowiska akademickich z JE. księdzem kardynałem Henrykiem Gulbinowiczem.

Tradycyjnie spotkanie opłatkowe w refektarzu seminarium poprzedziła msza św. koncelebrowana pod przewodnictwem Księdza Kardynała, homilię wygłosił ks. dr Janusz Czarny.

Organizatorami akademickiego opłatka byli Papieski Fakultet Teologiczny i Centralny Ośrodek Duszpasterstwa Akademickiego „Maciejówka”.

W roku jubileuszu Uniwersytetu Wrocławskiego rektor naszej uczelni prof. Zdzisław Latajka podziękował w imieniu zgromadzonych Eminencji i organizatorom spotkania tymi słowy:

Eminencjo, Najdostojniejszy Księżu Kardynale, Metropolito Wrocławski!

Ekscelencjo, Dostojni Księżu Biskupi wraz z kapłanami tu obecnymi!

Magnificencje, szanowni rektorzy uczelni wrocławskich!

Drodzy przedstawiciele środowiska akademickiego i naukowego Wrocławia!

Panie i Panowie!

W imieniu całej społeczności akademickiej Wrocławia chciałbym bardzo serdecznie podziękować Jego Eminencji Księdzu Kardynałowi, Księdzu Rektorowi Papieskiego Wydziału Teologicznego i Centralnemu Ośrodkowi Duszpasterstwa Akademickiego „Maciejówka” za zaproszenie nas na tradycyjne spotkanie opłatkowe w gościnne progi Metropolitalnego Wyższego Seminarium Duchownego.

Tak liczna obecność przedstawicieli środowiska akademickiego jest najlepszym dowodem jak bardzo cenimy sobie spotkania odbywające się w pierwszych dniach stycznia. Nasze dzisiejsze spotkanie jest również świadectwem obecności i znaczenia pierwiastka duchowego oraz wartości etycznych w środowisku akademickim. To właśnie z tych źródeł uczelnie wyższe czerpią siłę w swym wielowiekowym rozwoju.

W tym miejscu chciałbym zacytować słowa Ojca Świętego, Jana Pawła II, który powiedział, że środowiska akademickie są odpowiedzialne nie tylko „za wykształcenie w wąskim zakresie naukowej specjalizacji” lecz również „za wychowanie do pełnej ludzkiej osobowości”. I dalej:

„Na tym tle widać wyraźnie, jak doniosła jest rola szkół wyższych. To w znacznej mierze na nich spoczywa odpowiedzialność za życie duchowe i intelektualne Narodu”. Powyższe słowa Ojca Świętego są szczególnie aktualne na początku XXI wieku. Prowadząc badania naukowe musimy

mieć na uwadze by przedmiot badań nie był wrogi człowiekowi.

W poetyckim obrazie Bożego Narodzenia, jaki pozostawił nam polski poeta, Franciszek Karpiński, słyszymy o tym, że gdy „*Bóg się rodzi – ogień krzepnie, moc truchleje*”, a dalej o tym, że niezwykła łaska Opatrzności pozwoliła nam „*poznać to przed wielmożami*”. Jakże często i my, w swoich laboratoriach, pracowniach, bibliotekach stajemy przed cudem poznania. Ileż razy doświadczamy zachwyty nad tym, co dane jako pierwszym: zobaczyć, zrozumieć, rozpoznać. Dlatego życzę, by każdy z nas głęboko zapisał w pamięci również następujące słowa Ojca Świętego:

„Zbyt często zdarza się bowiem, że to, co człowiekowi udaje się wytworzyć dzięki wciąż nowym możliwościom myśli i techniki, podlega swoistej alienacji – jeśli nie całkowicie, to przynajmniej w jakiejś mierze wymyka się spod kontroli twórcy i skierowuje się przeciw niemu”.

„*Gwiazda Zbawcę im ogłasza, nadzieją się cieszą*” słyszymy w kołędzie o Mędrcach biejących do Betlejem. Gdzie jest nasze Betlejem, gdzie nasza gwiazda-przewodniczka? Najpewniej

poprowadzi nas, gdy będziemy szybować wspierani oboma skrzydłami: skrzydłem wiary i skrzydłem mądrości. Jak bardzo istotne są tutaj słowa z encykliki „*Fides et ratio*”, które pozwolę sobie zacytować:

„Jest zatem konieczne, aby wartości, które człowiek wybiera i do których dąży swoim życiem, były prawdziwe, ponieważ tylko dzięki prawdziwym wartościom może stawać się lepszy, rozwijając w pełni swoją naturę. Człowiek nie znajduje prawdziwych wartości zamykając się w sobie, ale otwierając się i poszukując ich także w wymiarach transcendentnych wobec niego samego”.

„*Ciemna noc w jasności promienistej brodzi*” – niech i nam tej jasności nie zabraknie na naszej drodze do Betlejem.

„*Cicha noc, święta noc, pokój niesie ludziom wszem*” – niech pokój będzie w naszych domach, w naszych społecznościach uczelnianych. Niech trwające trzy wieki wrocławskie środowisko akademickie szybuje ponad wszelkimi podziałami, niezgodą i waśnią ku Prawdzie, tej, o której słyszymy, że oto zajaśniała światu.

PROFESOR TADEUSZ GŁOWIAK DOKTOREM HONORIS CAUSA UNIwersYTETU IWANA FRANKI WE LWOWIE

Zgromadzeni licznie w sali Senatu w piątek, 10 stycznia, goście i pracownicy Wydziału Chemii UW. oraz prorektorzy i dziekani świętowali uroczystość uhonorowania uniwersyteckiego uczonego prof. Tadeusza Głowiaka doktoratem honoris causa Uniwersytetu Iwana Franki we Lwowie. Gospodarzem uroczystości był JM Rektor prof. Zdzisław Latajka.

Prof. Tadeusz Głowiak, chemik specjalizujący się w kryształach i rentgenografii strukturalnej, odebrał dyplom doktora honorowego Uniwersytetu Iwana Franki we Lwowie z rąk prorektora tej uczelni prof. Bogdana Kotura. Prorektorowi towarzyszyli prof. Jarosław Kałyczak, dziekan Wydziału Chemii, który przedstawił laudację profesorowi Tadeuszowi Głowiakowi, oraz prof. Marian Myskiw i doc. Stefan Oryszczyn, współpracujący z prof. Głowiakiem. Profesor Tadeusz Głowiak w wyniku jednogłośniejszej decyzji Wczesnoy Rady Uniwersytetu Lwowskiego podjętej 26 czerwca 2002 roku znalazł się w dostojnym gronie wyróżnionych honorowym tytułem, a mianowicie prof. O. M. Bilaniuka, fizyka z USA, i byłego ministra spraw zagranicznych Ukrainy B. Tarasiuka.

Profesor Tadeusz Głowiak, doktor h.c. Uniwersytetu Iwana Franki we Lwowie, podziękował za najwyższe akademickie wyróżnienie: Jestem głęboko wzruszony i wdzięczny Magnificencji Rektorowi Uniwersytetu Lwowskiego i jego Senatowi za ten wielki zaszczyt, jakim obdarza mnie lwowska Alma Mater – mówił. To najwyższe wyróżnienie, jakim dysponuje uczelnia, którym jest tytuł doktora honoris causa, odbieram jako wyraz uznania Senatu dla całego środowiska chemików Uniwersytetu Wrocławskiego, które odgrywa wiodącą rolę w kraju w wielu dziedzinach i znalazło uznanie na szerokiej arenie międzynarodowej.

Wysoka ranga całego środowiska wrocławskiego, wszystkich chemików zależy od nas samych, tworzyliśmy ją. Jednak przede wszystkim jest to zasługą naszych nauczycieli, pionierów i organizatorów pierwszego wydziału na Uniwersytecie i Politechnice Wrocławskiej, który powstał w 1945 roku.

Patrząc na ścianę Sali Senatu widzimy portrety naszych rektorów. Gdy wielokrotnie byłem na Uniwersytecie Lwowskim, u kierownika Katedry Chemii Organicznej

widziałem portrety kierowników katedry, cztery pierwsze to profesorowie polscy, a dalej ukraińscy. Wśród naszych rodaków jest prof. Włodzimierz Trzebiatowski.

Bardzo dziękuję Magnificencji Rektorowi Uniwersytetu Lwowskiego za uhonorowanie mnie godnością dhc, Magnificencji Rektorowi Uniwersytetu Wrocławskiego za

zorganizowanie tej uroczystości, dziękuję również wszystkim Gościom i Przyjaciołom, którzy tę uroczystość zaszczyli. Obiecuję, że przy życzliwym wsparciu władz uczelni i Wydziału będę w dalszym ciągu rozwijać jak najszerzą współpracę naukową i przyjacielskie stosunki z pracownikami Wydziału Chemii Uniwersytetu Lwowskiego.

Prof. dr hab. Tadeusz Głowiak (ur. 25 I 1935 r.) jest profesorem zwyczajnym na Wydziale Chemii UW., powszechnie uznanym i cenionym specjalistą w dziedzinie krystalografii związków koordynacyjnych i metaloorganicznych. Opublikował ponad 300 oryginalnych prac naukowych, które sytuują profesora wysoko w gronie polskich krystalografów z najbogatszym dorobkiem naukowym. Prof. Głowiak

od wielu lat zajmuje czołowe miejsce w rankingu osiągnięć naukowych pracowników chemii. Dzięki profesorowi Polska uzyskiwała wysokie miejsce w rankingu przeprowadzonym przez międzynarodową Unię Krystalografii, a Wydział Chemii UW. osiągnął sukcesy w skali międzynarodowej.

Profesor Głowiak współpracuje niemal ze wszystkimi zespołami naukowymi Wydziału Chemii UW., z Wydziałem

Chemicznym PWr., Akademią Medyczną, Instytutem Niskich Temperatur i Badań Strukturalnych PAN we Wrocławiu, UMCS w Lublinie, uniwersytetami we Lwowie, Kijowie, Bratysławie i Brnie. Jest uważany za wybitnego nauczyciela pokoleń krystalografów i chemików zajmujących się chemią koordynacyjną. Opiekuje się licznymi stażystami ze Lwowa, Brna i Bratysław. Do dziś sam wykonuje pomiary krystalograficzne i interpretuje wyniki, dając rzetelnością badań i rozległą wiedzą przykład współpracownikom i studentom. Profesor Głowiak zorganizował i kieruje Zakładem Krystalografii na Wydziale Chemii. Jest kierownikiem Zespołu Naukowego Krystalografii. W latach 1987-1993 pełnił funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Chemii UW. Przez kilka lat był członkiem Komitetu Krystalografii PAN.

Wyrazem uznania dla działalności naukowej, organizacyjnej i dydaktycznej prof. T. Głowiaka są liczne nagrody, m.in. osiem nagród Ministra Edukacji Narodowej, Sekretarza Naukowego PAN, Nagrody Specjalne Roku Nauki Polskiej, liczne nagrody Rektora UW., a także odznaczenia: Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski oraz Medal Uniwersytetu Masaryka w Brnie.

JERZY ŁANOWSKI (1919-2000) – UCZONY, TŁUMACZ, POPULARYZATOR

W dniach 23-24 listopada 2002 roku we Wrocławiu odbył się XCVIII Zjazd Polskiego Towarzystwa Filologicznego połączony z sesją naukową, której temat brzmiał: Jerzy Łanowski (1919-2000) – uczyony, tłumacz, popularyzator.

Otwierając konferencję prezes Polskiego Towarzystwa Filologicznego, prof. Jerzy Styka, wymienił zasługi Profesora Łanowskiego dla Towarzystwa i wspomniał o licznych pełnionych przez

Niego funkcjach. Pracę we władzach Towarzystwa rozpoczął Profesor w roku 1968, kiedy to został zastępcą członka Zarządu Głównego. Od roku 1984 był wiceprezensem, a w latach 1986-1992 pełnił funkcję prezesa PTF. W 1985 roku otrzymał zaszczytny tytuł Członka Honorowego PTF, a w 1998 Honorowego Prezesa PTF. Przypomniawszy też, że Profesor Łanowski na Walnych Zgromadzeniach i na posiedzeniach kół PTF w całej Polsce wygłosił kilkadziesiąt odczytów. Podkreślił, że Profesor był żarliwym propagatorem kultury antycznej, czego wyrazem były m.in. liczne audycje telewizyjne i radiowe oraz artykuły i wywiady publikowane w prasie. W dalszej części wystąpienia prezes Styka mówił o roli języków klasycznych i kultury antycznej w nowożytnej Europie. Wyraził też nadzieję, że zainteresowanie nauką łaciny i greki oraz dyscyplinami starożytnymi w najbliższych latach w Polsce wzrośnie.

Następnie poprosił, by głos zabrała Prorektor Uniwersytetu Wrocławskiego, prof. Krystyna Gabryjelska. W swoim przemówieniu zwróciła uwagę na nieocenioną wręcz rolę, jaką Profesor odegrał w środowisku wrocławskich humanistów. Był dla nich autorytetem naukowym, wielu wrocławskich uczonych często korzystało z Jego konsultacji. Wspomniała też Profesora jako autora zabawnych fraszek. Kończąc swoje wystąpienie życzyła zgromadzonemu owocnych obrad.

W czasie sesji wygłoszono 10 odczytów nawiązujących do działalności naukowej, popularnonaukowej i dydaktycznej Profesora Łanowskiego:

- prof. LUDWIKA RYCHLEWSKA (Wrocław): *Wspomnienie o Profesorze Jerzym Łanowskim.*
- prof. ALICJA SZASTYŃSKA-SIEMION (Wrocław): *Szkoła naukowa Jerzego Łanowskiego.*
- dr. MAŁGORZATA WRÓBEL (Wrocław): *Tomiki „Biblioteki Narodowej” w opracowaniu Jerzego Łanowskiego.*
- prof. dr hab. JOANNA ROSTROPOWICZ (Opole): *Związki Jerzego Łanowskiego z uczelnią opolską.*
- prof. Henryk Podbielski (KUL): *Hezjod w opracowaniu i przekładzie prof. Jerzego Łanowskiego.*
- prof. Sylwester Dworacki (Poznań): *Reminiscencje tragedii Eurypidesa w „Opowieściach etiopskich” Heliadora.*
- prof. dr hab. KRZYSZTOF GŁOMBIEWSKI (Gdańsk): *Jerzego Łanowskiego spojrzenie na święte igrzyska Hellenów.*
- ks. prof. dr hab. REMIGIUSZ POPOWSKI (KUL): *Wizerunek Drugiej Sofistyki.*
- mgr MARTA KURPISZ (Wrocław): *Profesjonalizacja sportu w miastach Azji Mniejszej.*
- mgr DUKLANA PISKORSKA (Wrocław): *Profesor Jerzy Łanowski jako bibliofil.*

Sesję zainaugurował referat pt. *Wspomnienia o Profesorze Łanowskim*, który wygłosiła długoletnia Jego koleżanka, prof. Ludwika Rychlewska. Poznała Jerzego Łanowskiego przed wojną, na studiach w Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie. Wspomniała, że już wtedy zainteresował się On epoką hellenistyczną, zwłaszcza Teokrytem i Meandrem i stał się ulubionym uczniem wybitnego znawcy tej epoki, papirologa, prof. Jerzego Manteuffla.

Podczas okupacji niemieckiej oboje kontynuowali studia na tajnych kompletach. Jerzy Łanowski, mając na utrzymaniu żonę, zarabiał na życie jako portier klinik uniwersyteckich. Po wojnie kontynuowali studia już na ukraińskim uniwersytecie im. Iwana Franki. Jerzy Łanowski zakończył studia na tamtejszej uczelni i uzyskał dyplom.

W ramach repatriacji, jesienią 1945 r., przybyli do Wrocławia i rozpoczęli pracę na organizowanym przez prof. Jerzego Kowalskiego Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Wrocławskiego. Jerzy Łanowski, chcąc mieć dyplom polskiego uczelni, napisał drugą pracę magisterską pt. *Sententiarum Menandri capita tria*. 6 maja 1946 r. oboje złożyli egzaminy i uzyskali dyplomy magisterskie. Dodajmy, że są to pierwsze dyplomy uzyskane na Uniwersytecie i Politechnice Wrocławskiej. Kryterium „alfabetyczne” spowodowało, że Jerzy Łanowski otrzymał dyplom nr 1, Ludwika Rychlewska – 2. Przez wiele lat pracowali w jednym instytucie, łączyły ich bliskie, koleżeńskie i przyjacielskie związki. Wspominała prof. Rychlewska o życzliwości i uczynności Profesora np., gdy w roku 1959 przebywając w Rzymie zaprosił ją do Wiecznego Miasta, spotkał na dworcu, a potem oprowadził po antycznych ruinach.

Prof. Alicja Szastyńska-Siemion w referacie pt.: *Szkola naukowa Jerzego Łanowskiego* zastanawiała się, czy Profesor założył szkołę. W przypadku jednostek dużych, kształcących wielu studentów i doktorów jest to ewidentne. Filologia klasyczna jest dyscypliną kształcącą stosunkowo niewielu studentów, stąd też trudno jest zgromadzić wokół jednej osoby – mistrza, wielu jego uczniów, czyli stworzyć szkołę. Jak wiadomo Profesor zajmował się wieloma dziedzinami: poezją epoki hellenistycznej, komedią starą i nową, tragedią Eurypidesa, tylko raz sięgnął po tragedię Sofoklesa (*Filoktet*), eposem, literaturą renesansową, recepcją literatury greckiej i jej wpływami na polską oraz szeroko pojętą kulturą antyczną, w tym sportem. Miał też dar gromadzenia wokół siebie młodych adeptów nauki. Wypromował ośmiu doktorów: Janinę Ławińską-Tyszkowską, ks. Henryka Wójtowicza, Alicję Szastyńską-Siemion, Wiesława Tyszkowskiego, Marka Winiarczyka, Krzysztofa Głombiowskiego, Danutę Łowicką i Joannę Rostropowicz. Prelegentka wyjaśniła, że Profesor podjął się przeprowadzenia przewodu doktorskiego ks. Wójtowicza w zastępstwie jego Mistrzyni, prof. Janiny Niemirskiej-Pliszczynskiej, gdyż w owych latach KUL nie miał prawa nadawania stopni doktorskich. Sześciu promowanych przez Niego doktorów wyhabilitowało się. Zajmują się oni różnymi dziedzinami literatury greckiej.

Jego zainteresowania epoką hellenistyczną kontynuują prof. Janina Ławińska-Tyszkowska, znakomita tłumaczka komedii Arystofanesa i *Mimów* Herondasa, a ponadto znawczyni poezji hellenistycznej, zwłaszcza Teokryta oraz prof. Joanna Rostropowicz (Katedra Cywilizacji Śródziemnomorskiej Uniwersytetu Opolskiego), która zajmuje się eposem hellenistycznym: heroicznym – Apolloniusza z Rodos i dydaktycznym – Aratosa z Soloj.

Prof. Alicja Szastyńska-Siemion swoje badania nad liryką archaiczną zaczęła od jej recepcji w poezji aleksandryjskiej. Prof. Krzysztof Głombiowski (Uniwersytet Gdański) zainteresował się historiografią epoki klasycznej. Niezwykle cenne są jego badania nad Ksenofontem. Znany jest też jako podróżnik szlakami starożytnych wędrowców. Profesor Marek Winiarczyk (Instytut Historii UW.) zajmuje się prozą powiązaną z filozofią. Jest autorem wydanych w Wydawnictwie Teubnera w Lipsku tomów zawierających fragmenty Diagorasa z Melos i Teodora z Kyreny oraz fragmentów Euhemera. Temu ostatniemu autorowi poświęcił też monografię.

Wszystkie referaty wywołały ożywioną dyskusję, z której wynikało, że prof. Łanowski pozostał w pamięci wielu ludzi, dyscypliny, którymi się zajmował są kontynuowane, a zatem pozostawił po sobie nie tylko kilkadziesiąt prac naukowych, ale też kontynuatorów i uczniów.

Konferencji towarzyszyła wystawa prac Jerzego Łanowskiego przygotowana przez dr Barbarę Hartleb-Kropidło i dr. Krzysztofa Mortę. Wśród wystawionych prac znajdował się przyznany pośmiertnie Profesorowi przez Jury Konkursu Polskiego Komitetu Olimpijskiego „Złoty wawrzyn olimpijski” za całokształt twórczości literackiej, a szczególnie za książkę *Święte igrzyska olimpijskie*. Ekspozycję uświetniła również wystawa form ceramicznych, tematycznie nawiązująca do treści antycznych, autorstwa wrocławskiej plastyczki, Magdaleny Grzybowskiej. Z okazji sesji ukazał się wybór wierszy Profesora: Georgius Arvalis, *Wiersze ulotne*, które „chroniły [Go] przed absolutną powagą” (J. Twardowski, *Jak tęcza ca sobą nie zajmuje miejsca*, Warszawa 1997, s. 346 /Chroń/).

Lucyna Stankiewicz
Małgorzata Wróbel

PROFESOR EGON BAHR NA UNIwersytecie Wrocławskim

W czwartek, 12 grudnia 2002, w Auli Leopoldyńskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy'ego Brandta zainaugurowało nowy cykl wykładów „Niemcy, Polska, Europa”. Otworzyła je prelekcja wybitnego polityka SPD, prof. Eгона Bahra, Ministra Federalnego Bonn, w stanie spoczynku najbliższego współpracownika kanclerza Willy'ego Brandta, pt. „Od polityki odprężenia do rozszerzenia

Unii Europejskiej i NATO”. Gościa powitał Rektor Uniwersytetu Wrocławskiego prof. Zdzisław Latajka. Prelekcję prowadzili prof. Dieter S. Lutz i prof. Franciszek Połomski.

„Witam Państwa jako Przyjaciół” – tak rozpoczął prof. Bahr swoje wystąpienie, podkreślając rolę akceptacji i rezygnacji z wrogości na rzecz dialogu w procesie integracji z Unią Europejską. Niemiecki polityk omówił także drogę do suwerenności Niemiec i Polski. Wspominał o trudnościach jakie napotykały te dwa państwa po upadku ZSRR. Zakończenie zimnej wojny spowodowało, że Niemcy i Polacy

musieli przyzwyczać się, że są odpowiedzialni sami za siebie, a o ich losie nie będą już decydowały wielkie mocarstwa.

Bahr przedstawił także obraz świata po 11 września 2001 roku, rozdzwięk jaki nastąpił pomiędzy USA a Europą zjednoczoną w Unii Europejskiej. Przestrzegał, że kłopoty USA niekoniecznie muszą być problemami zjednoczonego Starego Kontynentu. „Europa ma takie samo prawo realizować swoje cele czyli europeizację jak Ameryka realizuje swoje”. Stanowi to, jego zdaniem, pewien dylemat także dla Warszawy. Kończąc właśnie negocjacje z Unią Europejską Polska będzie musiała rozstrzygnąć, „czy jest sojusznikiem Ameryki czy też jest w Europie?”. Zwrócił uwagę na dwa zupełnie odmienne systemy wartości Stanów Zjednoczonych i Europy. USA ma poczucie misji „stawania się dominującą potęgą światową”, wychodząc z założenia, że to co jest dobre dla Ameryki jest dobre dla świata. Europa wciąż szuka swojej tożsamości, Stany Zjednoczone już ją mają. Różnice pomiędzy Europą a USA uwiłdoczyły się zwłaszcza wobec ostatniego konfliktu z Irakiem.

Prof. Bahr poruszył również problem rozszerzenia Unii i wzrostu jej politycznego znaczenia w świecie. Zauważał także powolny proces spadku znaczenia NATO, wskutek postępującego obecnie procesu rozszerzenia jego struktur.

Po zakończeniu prelekcji licznie zebrana publiczność miała możliwość zadania pytań. Profesor Bahr rozproszył obawy co do utraty suwerenności przez Polskę po wejściu do Unii Europejskiej. Poparł także stanowisko kanclerza Niemiec

w sprawie przystąpienia Niemiec do planowanej przez USA prewencyjnej wojny z Irakiem, tłumacząc, że Niemcom konstytucja zabrania prowadzenia wojen agresywnych, a w obecnej sytuacji dochodzi jeszcze problem restrukturyzacji armii niemieckiej.

Wykład niemieckiego polityka był udanym rozpoczęciem cyklu spotkań z wybitnymi osobistościami świata polityki, nauki i kultury, realizowanym przez Centrum Studium Niemieckich i Europejskich im. Willy'ego Brandta, wpisując się w obchody 300-lecia wrocławskiej Almae Mater.

Agata Tyszkiewicz

NOWI PROFESOROWIE TYTULARNI W UNIWERSYTECIE WROCŁAWSKIM

**PROF. DR HAB.
JOANNA SACHSE**
**INSTYTUT FILOLOGII
KLASYCZNEJ
I KULTURY ANTYCZNEJ**

Urodziła się 14 lutego 1948 roku we Wrocławiu jako córka Jana i Anny Nikliborców. Studia wyższe odbyła w latach 1966-1971 na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego, studiując filologię klasyczną oraz, w ramach indywidualnego toku studiów, indologię; w roku 1971 uzyskała stopień magistra filologii klasycznej.

Stopień naukowy doktora filologii indyjskiej nadała jej w roku 1977 Rada Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego na podstawie rozprawy pt. *„Relacja Megasthenesa jako źródło wiedzy o Indiach starożytnych”*. Promotorem rozprawy była profesor Hanna Wałkowska.

Stopień naukowy doktora habilitowanego otrzymała w 1987 na podstawie rozprawy habilitacyjnej pt. *„Ze studiów nad Bhagawadgitą”*.

Od 1972 roku związana jest z Uniwersytetem Wrocławskim, w 1993 roku otrzymała nominację na stanowisko profesora UWr.

Dorobek naukowy prof. J. Sachse obejmuje 27 publikacji indywidualnych i 2 współautorskie. Po habilitacji opublikowała 13 oryginalnych artykułów naukowych, 2 przekłady z języków starożytnych wydane w postaci książkowej (z sanskrytu przekład „Meghaduty” Kalidasy i z języka łacińskiego „Unum necessarium” J.A. Komeńskiego). Prace nieopublikowane to katalog rękopisów orientalnych znajdujących się w Bibliotece Uniwersyteckiej we Wrocławiu, opracowany we współpracy z dr M. Pigoniową, prezentacja badań religioznawczych indologów wrocławskich opracowana na zamówienie redakcji Euhemera oraz przekład epigramatów greckich Palladasa z Aleksandrii.

Prof. Joanna Sachse łączy dwie specjalności starożytne: filologię klasyczną oraz filologię indyjską. Znajduje to wyraz w jej pracach poświęconych wizerunkowi Indii starożytnych w literaturze greckiej i łacińskiej; poświęcone są one zawsze ustaleniu źródeł przekłamań widniejących w starożytnych

opisach Indii, a tym samym rehabilitacji ich autorów, często pochopnie uznawanych za niewiarygodnych. Obecnie prof. Sachse zajmuje się Mahabharatą, narodową epopeją indyjską. Uwieńczeniem tych prac będzie „Księga Indii – osiemnaście wykładów o Mahabharacie”. Otium w jej pracy naukowej stanowi natomiast stała lektura zbioru staroindyjskich bajek, Pañczatantry.

Prace prof. Sachse o Bhagawadgicie są często cytowane, w tym również w najnowszej pracy J. Brockingtona *The great epics of India* (Oxford, 1998). Wyniki badań nad Bhagawadgitą przedstawiła prof. Sachse na Międzynarodowej Konferencji Sanskrytologicznej w Krakowie (1993).

Prof. Joanna Sachse jest zamiłowanym dydaktykiem. Słuchaczami jej wykładów jest co roku około stu studentów z wszystkich filologii, chętnie wybierających wykłady o starożytnościach indyjskich jako przedmiot „opcyny”. Prof. Sachse oferuje im wykłady stanowiące prawdziwą panoramę kultury Indii starożytnych.

Przez dwa lata (1998-2000) była dodatkowo zatrudniona w Uniwersytecie Jagiellońskim, prowadząc wykład monograficzny o Mahabharacie, a także ćwiczenia tłumaczeniowe na podstawie Pañczatantry.

Z powodu braku kierunków studiów filologii indyjskiej na Uniwersytecie Wrocławskim niemożliwe jest kształcenie magistrów; chlubnym wyjątkiem od tej reguły jest magistrantka filologii klasycznej, która przygotowała pracę porównawczą na temat bajki sanskryckiej i greckiej. Prof. Sachse wypromowała jednak trzech doktorów: jednego na Uniwersytecie Jagiellońskim i dwóch na Uniwersytecie Wrocławskim.

Od 1991 roku prof. Sachse jest kierownikiem Zakładu Filologii Indyjskiej w Instytucie Filologii Klasycznej i Kultury Antycznej na UWr.

Przez dwie kadencje (1978-81, 1991-94) prof. Sachse pełniła funkcję wicedyrektora Instytutu Filologii Klasycznej i Kultury Antycznej ds. dydaktyki. W latach 1977-81 pełniła funkcję sekretarza Wrocławskiego Koła Polskiego Towarzystwa Filologicznego.

W latach 1997-2000 sprawowała opiekę nad Studium Doktoranckim na Wydziale Filologicznym UWr. (neofilologie).

W latach 1996-99 była wiceprzewodniczącą I Oddziału Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego we Wrocławiu.

Za dotychczasową pracę otrzymała Nagrodę Ministra Szkolnictwa Wyższego (III stopnia) za pracę doktorską, Zespołową Nagrodę Ministra Szkolnictwa Wyższego (III stopnia) wraz z Hanną Wałkowską za pracę o Bhagawadgicie, liczne nagrody Rektora UWr., Złoty Krzyż Zasługi oraz Medal Komisji Edukacji Narodowej.

Od roku 1968 zamężna; mężem jej jest p. Krzysztof Sachse, obecnie profesor Politechniki Wrocławskiej; mają dwoje dzieci.

**PROF. DR HAB.
JERZY KOWALSKI-
GLIKMAN
INSTYTUT FIZYKI
TEORETYCZNEJ**

Urodził się w Warszawie w 1957 roku. Studia odbył na Wydziale Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego.

W roku 1985 uzyskał na Uniwersytecie Warszawskim stopień doktora na podstawie pracy *„Dodatność energii i stany próżni w supersymetrycznej teorii Kaluzy-Kleina”*.

Doktorem habilitowanym został na Uniwersytecie Wrocławskim w 1994 roku; jego rozprawa habilitacyjna nosiła tytuł *„Kwantowanie Guty-Bleulera układów z anomaliami”*.

Pracował w Instytucie Fizyki Teoretycznej Uniwersytetu Warszawskiego w latach 1981-1985, potem w latach 1985-1991 na Uniwersytecie w Amsterdamie. Obecnie jest zatrudniony w Instytucie Fizyki Teoretycznej Uniwersytetu Wrocławskiego, od 1998 roku na stanowisku profesora nadzwyczajnego.

Zainteresowania naukowe Profesora układają się konsekwentnie na linii tych fundamentalnych teorii fizycznych, w których stykają się ogólna teoria względności i fizyka kwantowa. W szczególności są to: pewne aspekty fizyki supersymetrii, teoria strun, kwantowe teorie grawitacji i kosmologia kwantowa.

Lista naukowych publikacji prof. J. Kowalskiego-Glikmana zawiera 44 oryginalne pozycje, z których 33 ukazały się drukiem w recenzowanych czasopismach naukowych o międzynarodowym zasięgu, 6 zostało opublikowanych w materiałach międzynarodowych konferencji naukowych, a 5 zostało udostępnionych elektronicznie.

Profesor jest również autorem trzech książek o charakterze podręcznikowym: wykładów z kosmologii i fizyki wysokich energii oraz pomocy dla maturzystów i zbioru zadań. Jest także naukowym redaktorem materiałów z konferencji, które ukazały się w wydawnictwie Springer. Lista jego publikacji obejmuje ponadto 13 pozycji popularyzujących współczesną fizykę. O uznaniu dla prac prof. J. Kowalskiego-Glikmana świadczy liczba ich cytowań, która wynosi ponad 450.

Profesor wypromował jednego doktora, a pod opieką naukową ma jeszcze czterech doktorantów. Był organizatorem i naukowym dyrektorem XXXV Zimowej Szkoły Fizyki Teoretycznej w Polanicy oraz redaktorem wydawnictwa pokonferencyjnego.

W latach 1998-1999 prof. J. Kowalski-Glikman był członkiem redakcji „Wiedzy i Życia”, odpowiedzialnym za dział fizyki i chemii. Współpracuje z Wydawnictwem Naukowym PWN przy opracowaniu haseł do Wielkiej Encyklopedii Powszechnej oraz redagowaniu Rocznika PWN. Ponadto jest autorem wielu recenzji książkowych, które ukazały się w „Postęпах Fizyki”, „Nowych Książkach”, „Wiedzy i Życiu”, „Świecie Nauki” i na portalu internetowym „Polityki”.

**300
UNIWERSYTETU
1702**

**LAT
WROCŁAWSKIEGO
2002**

PO GŁÓWNYCH UROCZYSTOŚCIACH JUBILEUSZOWYCH

Berlin, 21 listopada 2002 r.

Prezydent
Republiki Federalnej Niemiec

Rektor Uniwersytetu Wrocławskiego
Pan Profesor Zdzisław Latajka
Wrocław

Magnificencjo,

Po powrocie do Berlina pragnę serdecznie podziękować Panu oraz wszystkim tym, którzy przyczynili się do zorganizowania uroczystości jubileuszowych z okazji 300-lecia założenia Uniwersytetu Wrocławskiego.

Skłaniającą do refleksji uroczystość we wspinałej Auli Leopoldyńskiej będę zawsze z przyjemnością wspominać. Udało się Panu wyeksponować europejskie korzenie uniwersytetu, a jednocześnie zademonstrować jego rolę jako znaczącego ośrodka duchowego w dzisiejszej Polsce.

Współpraca w dziedzinie badań naukowych i nauczania stanowi jedną z podstaw integracji Europy. Jestem przekonany, że zwłaszcza Uniwersytet Wrocławski ma przed sobą wielką europejską przyszłość. Wszystkim tym, którzy nauczają i uczą się na tym uniwersytecie, życzę wielu sukcesów.

Łączę serdeczne pozdrowienia
Johannes Rau

Wrocław, 5 grudnia 2002

Konsul Generalny
Republiki Federalnej Niemiec

Magnificencja
Prof. dr hab. Zdzisław Latajka
Rektor Uniwersytetu Wrocławskiego

Magnificencjo,

Przy końcu pełnego wydarzeń roku chciałbym tą drogą jeszcze raz podziękować Panu za wspaniałą współpracę, która rozwinęła się od samego początku pełnienia przez Pana funkcji rektora. Spotkanie obu prezydentów naszych krajów z okazji trzechsetlecia jubileuszu uniwersytetu było na pewno wydarzeniem, które pozostanie w pamięci.

Z wielu otrzymanych listów wiem, że niemieccy goście, w tym zwłaszcza członkowie Niemiecko-Polskiego Towarzystwa Uniwersytetu Wrocławskiego, z radością i satysfakcją wspominają jubileusz. Sądzę, że będę wyrazi-
cielem wszystkich moich współobywateli, jeśli stwierdzę, że zarówno Pan, jak i Pana uniwersytet przyczynili się do pojednania z historią.

W sprawie zapowiedzianego przez prezydenta Raua wsparcia dla letniego uniwersytetu winniśmy porozumieć się w możliwie bliskim czasie.

Proszę przyjąć najlepsze życzenia dalszego rozwoju uniwersytetu pod Pana kierownictwem i serdeczne życzenia świąteczne.

Dr Peter Ohr

Hanower, 1 grudnia 2002 r.

Prezydent
Uniwersytetu w Hanowerze

Rektor Uniwersytetu Wrocławskiego
Prof. dr hab. Zdzisław Latajka

Gratulacje z okazji 300-lecia Uniwersytetu Wrocławskiego

Szanowny Panie Kolego, Profesorze Zdzisławie Latajka

Składam gratulacje z okazji Jubileuszu Uniwersytetu Wrocławskiego. Zostałem poinformowany o przebiegu uroczystości. Historyczna przeszłość Uniwersytetu wywarła na mnie duże wrażenie i cieszę się, że Uniwersytet Wrocławski, jako polski Uniwersytet w zjednoczonej Europie, ma bardzo obiecującą przyszłość.

Dotychczasowe kontakty akademickie między naszymi uniwersytetami zostały ukształtowane przez osobiste zaangażowanie. Dzięki temu istnieje umowa o wymianie i współpracy w zakresie prawa Uniwersytetu w Hanowerze i Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. Był ponadto organizowany przez Fizykę projekt TEMPUS w zakresie European Mobility Scheme for Physics Students. W związku z tym niektórzy studenci Uniwersytetu Wrocławskiego przebywali na Uniwersytecie w Hanowerze.

Współpracę między naszymi uniwersytetami będę śledził w dalszym ciągu z wielką uwagą. Postaram się też wzmocnić w przyszłości kontakty między Uniwersytetem Wrocławskim a Uniwersytetem w Hanowerze.

Z pozdrowieniami
Prof. Dr Ludwig Schätzl

PROJEKTY I INICJATYWY JUBILEUSZOWE

- renowacja barokowego Gmachu Głównego Uniwersytetu
- budowa gmachu Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii
- budowa gmachu Herbarium dla zbiorów Muzeum Przyrodniczego
- budowa Międzywydziałowego Auditorium przy ul. F. Joliot-Curie
- remont kapitalny budynku przy ul. Szewskiej 36 dla Wydziału Nauk Historycznych i Pedagogicznych
- remont i rozbudowa kompleksu sportowego przy ul. Stanisława Przybyszewskiego
- remont budynku przy ul. Pocztowej
- remont siedziby Biblioteki Wydziałowej przy ul. Koszarowej
- wpisanie budowy nowej Biblioteki Uniwersyteckiej na listę inwestycji finansowanych z budżetu centralnego
- konferencje i sympozja naukowe, wystawy, konkursy, zjazdy, imprezy artystyczne i sportowe, programy radiowe i telewizyjne
- jubileuszowe logo wyłonione w drodze konkursu
- wydawanie kolorowego pisma społeczności akademickiej „Uniwersytet Wrocławski”
- materiały promocyjne (karty tramwajowe reklamujące jubileusz uczelni, karty pocztowe) wydawane przez powołane Biuro Promocji i Absolwentów UWr.
- publikacje jubileuszowe: monografia „Historia Uniwersytetu Wrocławskiego 1702-2002” autorstwa Teresy Kulak, Mieczysława Patera i Wojciecha Wrzesińskiego; „Historia Wydziałów Lekarskiego i Farmaceutycznego Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Akademii Medycznej we Wrocławiu w latach 1702-2002” pod redakcją Waldemara Kozuschka; „Cztery początki Uniwersytetu Wrocławskiego” pod redakcją Rościława Żerelika; „Uniwersytet Wrocławski na dawnych widokówkach” Alfreda Koniecznego; „Wykaz absolwentów Uniwersytetu Wrocławskiego w latach 1945-2002” (II tom w przygotowaniu), opracowany przez Archiwum; na ukończeniu opracowanie biogramów doktorów honoris causa Uniwersytetu Wrocławskiego od zakończenia wojny po dzień dzisiejszy.
- Medal Jubileuszowy wybitny w trzech wersjach: srebrny, posrebrzany i brązowy projektu Jacka Dworskiego
- wystawy zorganizowane przez Muzeum UWr.: „Uniwersytet Wrocławski i jego rektorzy 1945-1999”; „300 lat Uniwersytetu Wrocławskiego 1702-2002”; plansze fragmentów jubileuszowej wystawy były prezentowane w UNESCO w Paryżu i w Galerii Dominikańskiej.
- konferencja naukowa pod hasłem „Jedność intelektualna Europy” z udziałem prezydentów Niemiec i Polski (15 XI 2002)
- powołanie Stowarzyszenia Absolwentów Uniwersytetu Wrocławskiego, które zorganizowało zjazd swoich członków
- utworzenie Niemiecko-Polskiego Towarzystwa Uniwersytetu Wrocławskiego
- uchwała Sejmu RP nawiązująca do jubileuszu uczelni
- uchwała jubileuszowa Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich
- uchwała jubileuszowa Kolegium Rektorów Uczelni Wrocławia i Opola
- wyjazdowe posiedzenie w UWr. sejmowej Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży
- obrady Prezydium KRASP w UWr.
- statuetka Złotego Sermierza dla donatorów UWr.
- Złoty Medal UWr. dla dobroczyńców i przyjaciół uczelni (odznaczono kanclerza RFN Gerharda Schrödera podczas uroczystego powołania Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy'ego Brandta.
- jubileuszowe doktoraty honoris causa odebrali: Ryszard Kapuściński, Henryk Bereska, prof. Stanisław Grodziski, Karl Dedecius, prof. Ludwig Adamowich, prof. Fritz Stern, prof. Leszek Kołakowski.
- V Dolnośląski Festiwal Nauki pod hasłem: 300 lat Uniwersytetu Wrocławskiego: korzenie i tradycje.
- 300 lat wrocławskiej teologii na Papieskim Wydziale Teologicznym; spotkanie w UWr. z członkami Episkopatu Polski.
- koncerty muzyczne w Oratorium Marianum i koncert jubileuszowy w Kościele Uniwersyteckim
- Jubileuszowe Turnieje w Koszykowie Kobiet o Puchar Rektora UWr. organizowane przez Uczelniany AZS.
- piknik w Rynku zorganizowany przez Samorząd Studencki UWr.
- centralne uroczystości jubileuszowe 15 listopada z udziałem prezydentów Polski i Niemiec i wysłanników prezydenta Czech i Węgier.

GRATULACJE Z OKAZJI JUBILEUSZU 300-LECIA UNIWERSYTETU WROCŁAWSKIEGO PRZYSŁALI

- ◆ dr KRYSZYNA ŁYBACKA – minister edukacji narodowej i sportu
- ◆ ANDRZEJ PELCZAR – przewodniczący Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego
- ◆ MIROSLAW SEKUŁA – prezes Najwyższej Izby Kontroli
- ◆ JÓZEF OLEKSY – przewodniczący Komisji Europejskiej, Przedstawiciel Sejmu w Konwencie Unii Europejskiej
- ◆ dr h.c. RYSZARD KACZOROWSKI – b. prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie
- ◆ prof. LONGIN PASTUSIAK – marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
- ◆ LESZEK MILLER – prezes Rady Ministrów
- ◆ prof. dr ANDRZEJ ZOLL – rzecznik Praw Obywatelskich
- ◆ prof. JERZY KOŁODZIEJCZAK – prezes Polskiej Akademii Nauk
- ◆ BOGUSŁAW LITWINIEC – senator Rzeczypospolitej Polskiej
- ◆ APOLONIA KLEPACZ – senator Rzeczypospolitej Polskiej
- ◆ ZENON TYMA – poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej
- ◆ ks. JÓZEF KOWALCZYK – nuncjusz apostolski
- ◆ ks. SŁAWOJ LESZEK GŁÓDŹ – biskup polowy Wojska Polskiego
- ◆ płk dr MIECZYSLAW PAWLISZAK – szef Logistyki Śląskiego Okręgu Wojskowego
- ◆ KRZYSZTOF KLUCZNIK – przewodniczący Ruchu Autonomii Śląska
- ◆ dr hab. PIOTR ALBIŃSKI – dyrektor organizacyjny FWP

- ◆ SŁAWOMIR ZIELIŃSKI – dyrektor Telewizji Polskiej S.A.
- ◆ ROBERT KWIATKOWSKI – prezes Zarządu TVP S.A.
- ◆ prof. ANDRZEJ R. MAŁECKI – prezes Stowarzyszenia NE CEDAT ACADEMIA
- ◆ MARIUSZ HERMANSDORFER – dyrektor Muzeum Narodowego we Wrocławiu
- ◆ MARIA JASKÓLSKA – prezes Wrocławskiej Drukarni Naukowej
- ◆ JAROSŁAW ŁAGANOWSKI – komendant Straży Miejskiej Wrocławia
- ◆ PAWEŁ SIANO – prezes Zarządu Banku Polskiej Spółdzielczości
- ◆ prof. ANNA WOLFF-POWĘSKA – Instytut Zachodni
- ◆ dr LORE V. RICHTHOFEN
- ◆ dr med. K. RÖSNER
- ◆ HANNES KRASKI
- ◆ ZORAN NOVAKOVIĆ – ambasador Federalnej Republiki Jugosławii
- ◆ BEDŘICH KOPECKÝ – ambasador Republiki Czeskiej
- ◆ IRENY COMAROSCHI – ambasador Rumunii
- ◆ ALEKSANDER JAKOWIENKO – konsul generalny Rosji w Poznaniu
- ◆ JULIUSZ WIKTOR GOMULICKI – doktor honoris causa UW.
- ◆ STANISŁAW GRODZISKI – doktor honoris causa UW.
- ◆ GERARD LABUDA – doktor honoris causa UW.
- ◆ prof. dr RUDOLF G. ARDELT – rektor der Johannes Kepler Universität Linz

- ◆ prof. dr h.c. HANS-GEORG LIEBICH – prorektor Uniwersytetu Ludwiga Maximiliana w Monachium
- ◆ prof. TASSILO KÜPPER – rektor Uniwersytetu Köln
- ◆ prof. DIETER FRITSCH – rektor Uniwersytetu Stuttgart
- ◆ prof. dr h.c. FRIEDRICH-CHRISTIAN SCHROEDER – Uniwersytet Regensburg, Wydział Prawa
- ◆ prof. THEODOR BERCHEM – prezydent DAAD
- ◆ prof. NORBERT HEISIG – prezydent Niemiecko-Polskiego Towarzystwa UW.
- ◆ prof. JOSEF JOACHIM MENZEL – Vorsitzender der Historischen Kommission für Schlesien

Goście obecni na uroczystości składali życzenia na ręce JM Rektora.

O głównych obchodach jubileuszu trzechsetlecia Uniwersytetu Wrocławskiego (15 listopada 2002) pisały również gazety niemieckie, m.in.: „Berliner Zeitung” (Między krajami); „Die Welt” (Jak kolekcjoner chce rozwiązać problem niemiecko-polskiej sztuki zdobywania); „Tagesspiegel” (Wrocław jako symbol wspólnoty Europy); „Frankfurter Neue Presse” (Odwiedziny we Wrocławiu); „Berliner Morgenpost” (Rau we Wrocławiu).

Z BIBLIOTEKI UNIWERSYTECKIEJ

AKTUALNOŚCI, OGŁOSZENIA, CIEKAWOSTKI

Nowa wicedyrektor i nowy kierownik w BU

1 stycznia 2003 r. na stanowisko wicedyrektora Biblioteki Uniwersyteckiej powołana została dr Edyta Kotyńska – dotychczasowy kierownik Oddziału Rękopisów.

W związku z tym od tego samego dnia tj. 1 stycznia 2003 r. stanowisko kierownika Oddziału Rękopisów powierzone zostało mgr Marii Paluszak-Łoś, dotychczasowej pracownicy tego Oddziału.

Obie kandydatury zostały pozytywnie zaopiniowane przez Radę Naukową Biblioteki Uniwersyteckiej na posiedzeniu 21 listopada 2002 r.

Wicepremier Kołodko z wizytą u nas

W sobotę, 4 stycznia, nieco zaskakującą, krótką, ale jak się okazało bardzo udaną, wizytę w naszej Uczelni złożył pan wicepremier Grzegorz Kołodko.

Dostojny gość został uroczystie powitany przed wejściem głównym do gmachu Uniwersytetu przez prorektora prof. Jana

Kołaczkiwicza oraz dyrektora Marka Kornatowskiego i zaproszony do gabinetu rektora. Tu do przybyłych dołączyła, oczekująca już w sekretariacie rektora, dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej – Grażyna Piotrowicz.

Jako Minister Finansów doskonale zorientowany w planach budowy nowego gmachu Biblioteki Uniwersyteckiej i dofinansowywaniu tego przedsięwzięcia z budżetu centralnego, premier zechciał nieco bliżej przyjrzeć się Bibliotece naszej Uczelni i jej sprawom.

Z zainteresowaniem obejrzał zaprezentowaną mu w sali Senatu makietę przyszłej Biblioteki, dopytując się przy okazji o szczegóły, związane z powierzchnią, kubaturą i lokalizacją. Należy podkreślić, iż wykazał się doskonałą znajomością naszego miasta i sam precyzyjnie określił miejsce budowy – wskazując most Pokoju – jako najbliższy jej punkt odniesienia. Jak na ministra finansów przystało, nie omieszczał zadać kilku szczegółowych pytań na temat finansowania budowy.

Po dokonaniu wpisu do Księgi Pamiątkowej UW. wyłożonej w gabinecie rektora, w sposób bezpośredni i przyjazny dzielił się swoimi spostrzeżeniami i uwagami na temat budowania

i funkcjonowania nowoczesnych bibliotek uczelnianych w Stanach Zjednoczonych.

Premier okazał się wielkim przyjacielem bibliotek. W trakcie rozmowy ujawnił m.in., iż rozumiejąc trudną sytuację biblioteki swojej macierzystej Uczelni w Warszawie (gdzie ciągle pozostaje zatrudniony) – wszyscy pracownicy (łącznie z nim samym) dobrowolnie opodatkowali się na rzecz własnej biblioteki uczelnicznej i co miesiąc pewną kwotę ze swych dochodów przekazują na jej cel. Pan premier, choć dysponował bardzo ograniczonym czasem, pozwolił się zaprosić do Biblioteki „na Piasku” – skuszony perspektywą obejrzenia niektórych szczególnie cennych zbiorów z naszej kolekcji. Opuszczając gmach główny Uniwersytetu z zainteresowaniem wsłuchiwał się we wszelkie przekazywane mu ciekawostki dotyczące historii Uczelni i żywo reagował na niektóre znakomite nazwiska, osób związanych z jej murami.

Pomimo pośpiechu – ten wielki meloman – nie odmówił sobie przyjemności wejścia do Oratorium Marianum i „zanurzenia się” choć na chwilę w klimat wnętrza tej wspaniałej sali. W Bibliotece „na Piasku” został powitany przez dwie panie: wicedyrektor BU – Anielę Kolbuszewską (która pełniła oficjalnie tę funkcję do 31 grudnia 2002) oraz Edytę Kotyńską (która powołana została na to stanowisko trzy dni wcześniej tj. 1 stycznia 2003).

Następnie wszyscy goście wspólnie udali się do Czytelni Zbiorów Specjalnych, gdzie w małej sali czytelni specjalnie dla dostojnego gościa przygotowano niewielką ekspozycję, prezentując wybrane zbiory z Oddziału Rękopisów, Oddziału Starych Druków i znając upodobania premiera, w nieco szerszym wymiarze, Oddziału Zbiorów Muzycznych. Przemierzając dużą salę czytelni pan premier, znany ze swej spontaniczności, podszedł wprost do jednej z czytelniczek, głęboko zanurzonej w lekturze starych ksiąg i zaskoczona – z zainteresowaniem wypytywał o szczegóły dotyczące studiowanego dzieła i przygotowywanej pracy.

W małej czytelni dr Edyta Kotyńska zaprezentowała rękopisy

Zbiór rękopisów BUWr. to jedna z najcenniejszych kolekcji w świecie, w której przechowywana jest spuścizna osób prywatnych i różnych śląskich księgozbiorów. Wśród polskich bibliotek posiadamy największy zbiór średniowiecznych manuskryptów (ok. 3 tys.), a z liczbami 13 tys. jednostek rękopiśmiennych i 16 tys. korespondencji – plasujemy się zaraz za Biblioteką Jagiellońską. Najstarszy rękopiśmienny fragment to przekład *Kroniki Euzebiusza* z poł. V w., natomiast najstarszy kodeks, przechowywany w naszych zbiorach, pochodzi z IX w. – jest to *Herbariusz* wraz z pismami medycznymi. Tematycznie rękopiśmienne materiały dotyczą prawie wszystkich dziedzin wiedzy i mogą służyć badaczom jako źródła do badań naukowych.

Premierowi Kołodce zaprezentowano dwa liturgiczne kodeksy i dzieło filozoficzne z XV w., album emblematów z XVII w. oraz autograf Tadeusza Kościuszki.

- ♦ *Mszał (Missale)* z 1472 r. – pergaminowy kodeks wykonany na Śląsku, z przepięknymi, barwnymi i złożonymi inicjałami oraz marginaliami ozdobionymi kombinacjami różnorodnych motywów oraz rysunkami liści akantu; oprawa jest oryginalna, skórzana z okuciami.
- ♦ *Psalterium cum hymnis* z 1498 r. (1499?) ofiarowany przez Dawida Jentscha i Laurentego Heugela dla kościoła Marii Magdaleny we Wrocławiu, wykonany przez wrocławskich iluminatorów; na początku znajdują się całostronicowe, barwne przedstawienia św. Andrzeja i Marii Magdaleny oraz donatorów, a następnie króla Dawida z harfą; kodeks w średniowiecznej oprawie skórzanej z okuciami.
- ♦ *Jakub de Cessolis: Liber super ludum scacorum* – odpis *Księgi szachów* z XV w. – dzieło filozoficzne, w którym autor obok opisów gry w szachy charakteryzuje układy społeczne, a przede wszystkim rolę osób mających wpływ na nie np. króla, królową, rycerza, prawnika, kupca, czy rolnika. Autorem trzynastu plastycznie bardzo ciekawych dekoracji figuralnych był prawdopodobnie uczeń Jana z Żytawy;

kodeks w XIX w. oprawie; przechowywany pierwotnie u Dominikanów we Wrocławiu.

- ♦ *Teodor Rindfleisch: Theatrum Vitae et Mortis* – album emblematów z ok. 1625 r., w którym właściciel obok 186 alegorycznych przedstawień nieznanego autorstwa umieścił cytaty autorów starożytnych, Ojców Kościoła i współczesnych poetów, rysunki wykonano piórkiem, lawowano je szarą farbą; oprawa pergaminowa; rękopis przechowywano w dawnej Bibliotece Miejskiej.
- ♦ Autograf *Tadeusza Kościuszki* z 1792 r. złożony na dokumencie wojskowym.

Prezentacji starych druków dokonała mgr Marta Samocka

Pośród inkunabułów premier miał okazję obejrzeć cenną edycję *Kosmografii* Ptolemeusza, wydrukowaną w Ulm w 1482 roku. Pergaminowy egzemplarz z drzeworytowymi, kolorowanymi mapami należał do Tomasza Redigera, wrocławskiego patrycjusza i humanisty, fundatora biblioteki publicznej przy kościele Św. Elżbiety, od którego imienia nazwana została Biblioteką Redigerowską.

Wratislaviensia reprezentowała *Legenda o Św. Jadwidze*, drukowana we Wrocławiu w 1504 roku przez Konrada Baumgarta. Legenda jest największym przedsięwzięciem w działalności typograficznej tego wędrownego drukarza. O jej wartości stanowi głównie cykl 69 drzeworytów, oddających wiernie realia ówczesnego życia, obyczaje, wnętrza i sprzęty. Większość drzeworytów przedstawia sceny z życia Św. Jadwigi, inne ilustrują wydarzenia historyczne – walkę z najazdem tatarskim i bitwę pod Legnicą.

Kolejny z przedstawionych eksponatów to druk ulotny ze słynnymi tezami Marcina Lutra, jeden z dwóch zachowanych egzemplarzy drugiego wydania, wydrukowanego w Lipsku w 1517 roku. Ogłoszenie tez Lutra przyjmuje się jako formalny początek Reformacji.

Z czasów późniejszych zaprezentowano egzemplarz drugiego wydania *Hamleta* Williama Szekspira, wariant wydania z 1604 roku, z dodrukowaną stroną tytułową z rokiem wydania 1605 – jeden z siedmiu zachowanych na świecie egzemplarzy. Z pozostałych trzy znajdują się w Wielkiej Brytanii, trzy w Stanach Zjednoczonych. Dodać można, że wydanie to najwyżej cenione przez szekspiologów zawiera najbardziej poprawny tekst tragedii Szekspira.

Na koniec przedstawiono uratowany przez konserwację egzemplarz *Żywotów Świętych* Piotra Skargi w krakowskim wydaniu z 1610 roku. Dzieło to niezwykle popularne i „zacytane” przez współczesnych przeszło w ostatnim roku gruntowną konserwację w Pracowni Konserwatorskiej naszej Biblioteki. Stan sprzed konserwacji obrazowała dołączona dokumentacja fotograficzna. Konserwacja tego obiektu jest dowodem wysokiej jakości pracy naszej Pracowni Konserwatorskiej.

O muzykaliach opowiadała mgr Aniela Kolbuszewska

Wśród trzynastu przygotowanych eksponatów z Oddziału Zbiorów Muzycznych wybieranych z rutynową dokładnością, podbudowaną chęcią przedstawienia takich, które fascynują nie tylko treścią lecz i przyciągają wzrok ze względu na szatę graficzną, znalazły się: unikatowe druki z oficyn włoskich, w które Oddział Zbiorów Muzycznych jest bogaty, bo ma ich około 300 tytułów, autografy muzyczne, wydawnictwa nutowe oficyny wrocławskiej Juliusza Hainauera z XIX wieku i polonika. Prezentowano wszystkie eksponaty, przy niektórych zatrzymywano się nieco dłużej.

Zwracał uwagę niewątpliwie druk z motetami Orlanda di Lasso. Orlando di Lasso, urodzony ok. 1532 r. w Mons, jest jednym z najwybitniejszych kompozytorów niderlandzkich epoki renesansu, piękno jego głosu spowodowało, że został niemal wprowadzony przez księcia Ferdynanda Gonzagę i jako młody chłopiec był członkiem książęcego zespołu muzycznego początkowo na Sycylii, później w Mediolanie. Mianowany dyrektorem chóru kościoła św. Jana na Lateranie, od około 1553 r. przebywał w Antwerpii, a przez jakiś czas w dosyć tajemniczych okolicznościach w Anglii i we Francji. W 1555 r.

został wydany pierwszy druk z jego kompozycjami w Antwerpii i od 1556 r. kompozytor był początkowo członkiem, później dyrygentem kapeli na dworze księcia bawarskiego Albrechta V i później jego syna Wilhelma V w Monachium, gdzie działał do końca życia. Jest kompozytorem ponad 2000 utworów, w szczególności motetów, których część drukowana była w Monachium. Był kontynuatorem polifonicznej tradycji flamandzkiej, a brzmienie harmoniczne jego utworów do dziś wprawia w podziw. Wśród drukowanych kompozycji wyróżnia się bogatą szatą graficzną wielkoformatowy, ponad pół-metrowy, druk motetów „Patrocinium musices” z oficyny Adama Berga w Monachium z 1573 r., którego karta tytułowa zdobiona bogatymi ramkami i ilustracją drzeworytową przedstawia zespół instrumentalistów grających na gambie, lutni, kornecie, flecie poprzecznym, puzonie i klawesynie.

Unikatowy polonik Mikołaja Zieleńskiego, *Offertoria totius anni ... Communiones totius anni...* drukowany był w Wenecji u Gaciomo Vincentiego w 1611. Jest to unikat. Z kompletu, niedyś znajdujących się przed II wojną we Wrocławiu, ośmiu książek głosowych zachowały się cztery, zawierające współwydane głosy *Offertoriów* i *Communiones* (I ch./S, T I ch./T, A II ch./A, T II ch.). Mikołaj Zieleński jest jednym z najwybitniejszych kompozytorów polskich, działał na przełomie XVI i XVII w. Był nadwornym kompozytorem, organistą i dyrygentem na dworze prymasa Polski, Wojciecha Baranowskiego. Wydane w Wenecji *Offertoria* i *Communiones* prezentują cały znany dorobek kompozytora. Stanowią bogaty zbiór 113 utworów na wszystkie pory roku. Mimo jednorodnego przeznaczenia liturgicznego, zbiór odznacza się niezwykłą różnorodnością stylistyczną, zawiera utwory polichóralne, wirtuozowskie sola i duety wokalne z towarzyszeniem organów, motety przeimitowane i koncertujące, proste formy pieśniowe i instrumentalne fantazje. Przechowywany w Bibliotece zbiór stanowi rzadki przypadek zachowania w tak znacznych rozmiarach twórczości jednego kompozytora z dawnej Rzeczypospolitej. Uważane za fundamentalne dla polskiej kultury dzieło Zieleńskiego odzwierciedla ważny w historii muzyki proces przełamywania się muzycznego renesansu w barok.

Druk wydany w Wenecji w oficynie Bartolomeo Magniego w 1638 r. zawiera utwory kompozytora hiszpańskiego, augustianina Bartolomeo de Selma'y Salaverde, który działał na dworze arcyksięcia Austrii Leopolda, a dedykował swe dzieło biskupowi wrocławskiemu Janowi Karolowi, który był administratorem generalnym opactwa w Tyńcu, a bratem króla Władysława IV. Druk składa się z pięciu książek głosowych, formatu folio, których karta tytułowa zdobiona jest drzeworytowym herbem Wazów. Jest to druk unikatowy.

W czasie prezentacji zwrócono uwagę na autograf Ludwiga van Beethovena. Na przechowywanych w Bibliotece dwóch kartkach nutowych, formatu podłużnego, znajduje się kilka szkiców nutowych i odręcznych notatek.

Druki z utworami Franciszka Brzezińskiego (1867-1944), prawnika, kompozytora i publicysty muzycznego, który był polskim konsulem we Wrocławiu w 1921 r. zawierają jego kompozycje powstałe po okresie studiów u Maxa Regera.

Niewątpliwym zainteresowaniem cieszyło się wydanie opery pt. „Pan Tadeusz” skomponowanej przez Jana Tomasza Wydzę (1873-1926), która ukazała się w wyciągu fortepianowym, napisanym przy współpracy z Janem Gallem. Druk ukazał się

w Lipsku w 1910 r. nakładem samego kompozytora. Działalność operowa twórców polskich pierwszego dziesięciolecia w XX wieku nie pozostawiła potomnym znaczącej spuścizny. Opera Wydzę wystawiona we Lwowie nie cieszyła się powodzeniem.

Na prezentację przygotowano następujące pozycje:

- Mikołaj Zieleński, *Offertoria* i *Communiones*, Venetij, apud Jacobum Vincentium, 1611, 4 książki głosowe. UNIKAT.
- Orlando di Lasso, *Patrocinium musices*, Monachij excudebat Adam Berg, 1573.
- Bartolomeo de Selma y Salaverde, *Canzoni, fantasie et correnti*, In Venetia appresso Bartolomeo Magni, 1638, 5 książek głosowych, UNIKAT.
- Eugen Seidelmann, *Das Fest zu Kenilworth*, opera do tekstu Waltera Scotta, partytura i głosy, rękopis.
- Ludwig van Beethoven, *Szkice*, autograf.
- Ludomir Różycki, *Modlitwa Lukrecji* z op. Beatrix Cenci, autograf.
- Ignacy Jan Paderewski, *Album de Mai*, op. 10 nr 1-5, Berlin, (1884).
- Ignacy Jan Paderewski, *Manru, lyrisches Drama in drei Aufzügen*, Berlin, (1901).
- Zygmunt Noskowski, *Wędrowny grajek*, Wiersz Czesława Jankowskiego, op. 18, Breslau, Julius Hainauer (1889).
- Giuseppe Verdi, *Brighter than the stars of heaven*. (aria z opery „Il Trovatore”). London, (ok. 1853).
- Franciszek Brzeziński, *Polnische Suite*, op. 4 nr 1-4, Leipzig, 1908.
- Franciszek Brzeziński, *Stimmungsbilder*, op. 3, Berlin, 1908.
- Jan Tomasz Wydzę, *Pan Tadeusz*, opera w 4ch aktach z poematu Adama Mickiewicza, Leipsic, (1910).

Potwierdzeniem, że Biblioteka nasza jest bogata w ciekawe zbiory był fakt, że zwiedzanie przedłużyło się o ok. 40 min. ponad wyznaczony czas, a pan premier w trakcie poprosił jednego z członków swej ochrony o zaproszenie do Biblioteki także swej małżonki, oczekującej męża w samochodzie, który podjechał na międzyczasie pod Bibliotekę „na Piasku”. Zbiory nasze zainteresowały również bardzo panią premierową.

Na zakończenie wizyty gościom zaprezentowano jeszcze jeden z magazynów Biblioteki „na Piasku”, w którym premier zwrócił uwagę na specyficzny zapach starych książek i mógł naocznie przekonać się, jak szczególnie pomieszczenia magazynowe wypełnione są zbiorami.

W Bibliotece premier został poproszony o dokonanie wpisu do Księgi Pamiątkowej.

Miłym akcentem końcowym wizyty premiera było obdarowanie pań dyrektor: Kolbuszewskiej i Piotrowicz oraz pana rektora Kołaczkiwicza książkami autorstwa Grzegorza Kołodki, w które własnoręcznie wpisał dedykacje i autografy.

Premier Grzegorz Kołodko wizytując naszą bibliotekę mógł poznać wielkość i bogactwo zbiorów oraz obecną sytuację lokalową Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu. Miał też bezpośredni kontakt z personelem naszej Biblioteki, poznał jego wysokie kwalifikacje i fachowość.

Odjeżdżając sprawiał wrażenie osoby, która nie ma najmniejszej wątpliwości, co do celowości budowy nowego gmachu Biblioteki dla Uniwersytetu Wrocławskiego.

Grażyna Piotrowicz

STAŻE, WIZYTY, KONFERENCJE

Zbiory kartograficzne na konferencjach

W Oddziale Zbiorów Kartograficznych BUWr. prócz standardowego katalogowania od wielu lat prowadzi się naukowe opracowanie najcenniejszych zbiorów. Wyraża się to poprzez liczne publikacje krajowe i zagraniczne oraz udział w sympozjach. Zbiory te bezwzględnie zasługują na to swoją rangą. Ze szczególnie bogatych zbiorów kartograficznych słynęła niegdyś dawna Biblioteka Miejska. Dobitnie świadczą o tym trafiające wciąż do Oddziału kwerendy dotyczące tej części zbiorów. Zagłębiając się w historię całego zasobu naszej Biblioteki, tj. do

najwcześniejszej kolekcji z XVI-wiecznej biblioteki Thomasa Redigera, zauważyć należy iż tutaj obecny zbiór Oddziału może poszczycić się cennymi atlasami. Do najstarszych z nich, także w Polsce, należy m.in. czwarta edycja Geografii Ptolemeusza z 1482 r. (drzeworytowa na pergaminie). Pomimo pożogi wojennej i zaginięcia znacznej części najcenniejszych zbiorów kartograficznych, posiadają one w kraju wciąż wysoką rangę. Uznawane są bowiem za najcenniejsze w Polsce pod względem atlasów XVI-XVIII w. Na szczególną uwagę zasługują atlasy sztuczne, które zawierają niezwiązane ze sobą wydawniczo: mapy, plany i widoki opracowane w jedną całość, a pierwotnie

będące przeważnie – prywatnymi kolekcjami. Wymienione atlasy są szczególnie cenne dlatego, że zawierają mapy Polski i jej regionów, a także plany i widoki miast polskich, przynależne do Polski zarówno historycznie, jak i obecnie. Dzięki darom i zakupom antykwarycznym dokonanym po II wojnie światowej kolekcja poloników w zbiorach kartograficznych została pokaźnie wzbogacona. Tego typu polityka gromadzenia jest kontynuowana również obecnie.

W 2002 r., prócz standardowego opracowania zbiorów, prowadzono także działalność naukową. Wyraziła się ona nie tylko przygotowaniem publikacji, ale również czynnym udziałem w dwóch międzynarodowych konferencjach (Norymberga, wrzesień 2002 r.) oraz biernym udziałem w też międzynarodowej konferencji w Legnicy (skrótowy tekst komunikatu do materiałów konferencyjnych). Tematyka konferencji i sympozjów, na których prezentowane są zbiory kartograficzne BUWr., dotyczy zazwyczaj historii kartografii (szeroki udział bibliotekarzy – kartografów w ramach IFLA), a okazjonalnie – historii sztuki, bibliotekoznawstwa, a ostatnio także globusów. Zaprezentowano je po raz pierwszy właśnie w 2002 roku na konferencji w Norymberdze zorganizowanej przez Międzynarodowe Towarzystwo Coronellogo, a dotyczącej Studiów nad Globusami. Wśród prezentowanych tam globusów rangę światową przypisać należy naszemu miniaturzowemu globusowi J. Pigeona z 1717 r. Szczególnie cenny jest – również pochodzący z naszych zbiorów globus Abła i Klingera, wydany w Norymberdze w poł. XIX w., który choć niemiecki posiada polskie nazewnictwo.

Jednym z wniosków pokonferencyjnych obu norymberskich sympozjów jest analogia do wniosków wypływających z wcześniejszych konferencji nt. widoków miast wskazująca, iż globusy, podobnie jak wedyty (widoki miast) spotkać można w wielu „nieoczekiwanych miejscach”, wkomponowane w zupełnie nie mające związku z kartografią dokumenty lub dzieła sztuki. Innym niezwykle ciekawym zagadnieniem, przedstawionym w jednym z referatów „globusowej konferencji” okazała się sprawa konserwacji tych obiektów. Podczas zabiegów konserwatorskich dokonywane są czasem bardzo ciekawe odkrycia. Podobnie jak w przypadku pierwszej mapy Polski Bernarda Wapowskiego z 1526 r., odnalezionej zupełnie przypadkowo po ponad 400 latach w jednej z opraw książkowych okazało się, że podczas konserwacji globusów można odnaleźć również ciekawe obiekty, np. książkę wraz z kartą tytułową, które zostały użyte jako makulatura do wzmocnienia obiektu. Interesująca okazała się także, trwająca podczas konferencji, ekspozycja facsimiliów zabytkowych globusów, wystawionych przez ich producentów, a także prezentowane w jednym z referatów, nowoczesne tellurium (urządzenie, przy pomocy którego można zrozumieć, skąd się biorą pory roku oraz dni i noce na kuli ziemskiej).

Na konferencję poświęconą F.B. Wernerowi, która odbyła się w listopadzie 2002 r. w Legnicy (informacja w grudniowym numerze „Przeglądu Uniwersyteckiego”), przygotowano krótki tekst o całkiem pokaźnym zasobie Oddziału liczącym 47 prac Wernera (sztychy map i widoków miast). Pomimo że widoki miast – szczególnie horyzontalne, nie należą do typowych kartografików, to znajdują się we wspomnianej kolekcji w niemałej liczbie, nie tylko ze względu na ich powiązania tematyczne z poszczególnymi regionami świata, ale również z powodu ich walorów artystycznych. Właśnie ze względu na te walory widoki miast często występują na dawnych mapach jako element dekorujący ich ramki.

Warto w tym miejscu nadmienić również, iż w 2002 r. na zamówienie Wydawnictwa Via Nova kierownik Oddziału Zbiorów Kartograficznych – Krystyna Szykuła we współautorstwie z Haliną Okulską – (kierownik Działu Dzieł Wrocłavia – wicedyrektor Muzeum Miejskiego), przygotowała do opublikowania popularną wersję 9 wybranych przekrojowo planów Wrocłavia (z lat 1562-1946) wraz z towarzyszącym im krótkim komentarzem. Publikacja ukaże się w pierwszej dekadzie 2003 r.

Krystyna Szykuła

Wizyta w Bibliotece Uniwersyteckiej w Grazu

W 2002 roku doszło do nawiązania współpracy między Oddziałem Starych Druków Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu a pokrewnym działem – Abteilung für Sonder-sammlungen Universitätsbibliothek der Karl-Franzens-Universität w Grazu.

Na zaproszenie strony austriackiej mgr Lucyna Biały i mgr Ewa Kaźmierczak z naszej Biblioteki, w okresie od 7 do 14 października 2002 r., przebywały w bibliotece styryjskiej. Głównym celem pobytu w Grazu było zapoznanie się z organizacją i metodami pracy bibliotekarskiej oraz ze zbiorami.

Wrocławską Bibliotekę Uniwersytecką i Bibliotekę Uniwersytecką w Grazu cechują pewne podobieństwa. Obie są bibliotekami akademickimi, które pracują na rzecz uczelni i społeczności lokalnej. Biblioteka w Grazu specjalizuje się w gromadzeniu dzieł styryjskich, zaś wrocławska w silezjakach. W obu instytucjach porównywalna jest także wielkość księgozbiorów ogólnych, wynoszących w każdej z bibliotek ponad 3 mln dzieł. Zdecydowana różnica polega na tym, że Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu posiada pięciokrotnie większy zasób zbiorów specjalnych. Biblioteka styryjska natomiast, wyprzedza nas zaawansowaniem w procesie komputeryzacji.

Komputeryzację rozpoczęto tam w 1993 r., czyli tylko dwa lata wcześniej, niż w naszej. Jednak nieporównywalnie większe możliwości finansowe umożliwiły ogromny postęp prac w zakresie komputerowego opracowania zbiorów, tworzenia baz i katalogów komputerowych oraz ich internetowego udostępniania. Godny podkreślenia jest fakt, że sprzęt komputerowy wymieniany jest tam na nowocześniejszy – co dwa lata. Zadbano również o doskonałe wyposażenie pracowni reprograficznej. Wysoce profesjonalne kamery oraz specjalnie zaprojektowany stół (kosztujący ok. 20.000 \$) umożliwiają bezpieczną digitalizację rękopisów i starych druków, bez narażania cennych zabytków na jakiegokolwiek uszkodzenia. Digitalizacja pozwoliła na całkowitą rezygnację z mikrofilmowania zbiorów. Biblioteka w Grazu, oprócz pełnych tekstów wybranych starych druków i rękopisów, na CD-ROM-ach wydaje też opracowania spisu treści rękopiśmiennej i katalogi. Ze zbiorów nowszych digitalizowane są pełne teksty artykułów publikowanych w naukowych czasopismach oraz książki w alfabecie Braille'a, do których niewidomi mają dostęp poprzez Internet. Publikowanie pełnych tekstów rękopisów i starych druków na CD-ROM-ach popularyzuje także te zbiory w szerokich kręgach społeczeństwa. Z tego powodu CD-ROM-y wytwarzane są w większych ilościach, z których część przeznaczona jest na sprzedaż. Dzięki temu następuje minimalizacja kosztów wytwarzania. Zaawansowanie w procesie komputeryzacji oraz postępy w digitalizacji zbiorów spowodowały konieczność utworzenia specjalnego działu – „Mediateka”. Przechowuje się w nim i udostępnia na miejscu: CD-ROM-y, filmy video oraz wcześniej wykonane mikrofilmy i mikrofiszę.

Biblioteka Uniwersytecka w Grazu uczestniczy w wielu projektach badawczych organizowanych przede wszystkim przez UNESCO i IFLA. W ramach realizacji różnorodnych projektów współpracuje też z licznymi europejskimi bibliotekami naukowymi.

Należy żywić nadzieję, że nawiązana obecnie współpraca zaowocuje również interesującymi projektami badawczymi. Obopólną korzyść, co podkreślali austriacy rozmówcy, przyniosłaby digitalizacja bogatych zbiorów specjalnych Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu. Plany i możliwości rozwoju współpracy omawiane są w dalszym ciągu drogą korespondencyjną przez obie uczestniczki wizyty.

O zaangażowaniu strony austriackiej w rozwój wzajemnej współpracy świadczy niewątpliwie starannie przygotowany i wypełniony program pobytu, który chociaż wyczerpujący, stanowił dla gości z Polski bardzo interesujące doświadczenie. Szczególne podziękowania należą się Dyrektorce Biblioteki Uniwersyteckiej w Grazu pani Hofrätin, dr Sigrid Reinitzer za jej osobiste zaangażowanie i opiekę, a także pani mgr Irenie Kraśniewskiej z Działu Współpracy z Zagranicą za sprawną organizację wyjazdu.

Lucyna Biały, Ewa Kaźmierczak

PREZENTUJEMY ZBIORY BU

Zbiory Oddziału Rękopisów

Oddział Rękopisów utworzono w sierpniu 1947 r. w wyniku koncentracji rozproszonych wskutek wojny materiałów bibliotecznych. Zbiór rękopisów powstał na bazie księgozbiorów dwóch dawnych bibliotek wrocławskich: *Staats- und Universitätsbibliothek* i *Stadtbibliothek*, jak również na bazie zabezpieczonych zbiorów prowincjonalnych (tzw. akcesja). Obecnie kolekcja liczy ponad 13 000 jedn. rękopiśmiennych.

Część kolekcji to zbiory sekularyzowanych w 1811 r. klasztorów i kolegiat śląskich, które przekazano w 1812 r. ówczesnej Bibliotece Uniwersyteckiej. Zachowane z tej kolekcji średniowieczne manuskrypty o: teologicznej, historycznej i literackiej treści, w 3000 jedn., są największym tego typu zbiorem w Polsce. Z dawnej Biblioteki Uniwersyteckiej pochodzi również bogaty zbiór ok. 17 000 jedn. autografów literatów i uczonych związanych ze Śląskiem od wieku XVIII po lata czterdzieste XX w. W jego skład weszła spuścizna np. Wilhelma Bölschego (1861-1939), Karla Eduarda Holteia (1797-1880), Gottholda Ephraima Lessinga (1729-1781), Roberta Weigelta (XIX w.), czy spuścizna braci Karla (1858-1921) i Gerharta (1862-1946) Hauptmannów. W XIX i XX wieku zgromadzono znaczny zbiór rękopisów orientalnych, obecnie jest to ok. 340 jedn.

Druga grupa proveniencyjna to manuskrypty ocalałe z dawnej Biblioteki Miejskiej, która była jedną z cenniejszych kolekcji w Europie. *Stadtbibliothek Breslau* powstała w latach 1865-1867 z połączenia trzech dotąd istniejących we Wrocławiu zbiorów: *Rehdigerany* przechowywanej przy kościele św. Elżbiety oraz dwóch bibliotek zlokalizowanych przy kościołach św. Marii Magdaleny i św. Bernardyna. Obecnie w zbiorze poza rękopisami dzieł autorów klasycznych greckich i łacińskich (razem ok. 50 jedn.) znalazły się rękopisy autorów średniowiecznych, ale przede wszystkim do badań dziejów cenione są *Silesiaca* – kroniki, nowożytnie opracowania historyczne, materiały genealogiczne, zbiory pieśni i wierszy. Na uwagę zasługują również autografy humanistów i uczonych XVI-XVII w. oraz sztambuchy (ok. 180 jedn.). Do interesujących spuścizn należą księgozbiory, prace naukowe i materiały biograficzne np.: Johanna Caspra

Arletiusa (1706-1784), Christiana Ezechiela (1676-1758), Christiana Garvego (1742-1798), Christiana Gryphiusa (1649-1706), Władysława Ewarysta Nehringa (1830-1909), Alberta von Saebischa (1610-1688), Andreasa Scultetusa (1622-1647), czy Waltera Tauska (1890-1940?).

W zbiorze *akcesji* (ok. 8100 jedn.) znalazły się rękopiśmienne miscellanea pozyskane w latach 1945-2002, głównie w drodze zabezpieczenia zbiorów prowincjonalnych, darowizn i zakupów. Kolekcja składa się np. z księgozbioru Biblioteki hr. Schaffgotschów z Cieplca, Biblioteki kościoła Św. Piotra i Pawła w Legnicy jak również z cennych manuskryptów Biblioteki J.G. Milicha z Görlitz. W latach powojennych przekazano Bibliotece również zbiór Biblioteki Górnolżyckiego Towarzystwa Naukowego z Görlitz czy słynną kolekcję rękopisów uczniów i następców Jakuba Böhmego (1575-1624).

Różnorodność pochodzenia łączy się też z różnorodnością treści rękopisów. Obok tekstów teologicznych i liturgicznych są dzieła filozoficzne i historyczne, prawnicze i medyczne. Nie brakuje utworów literackich i materiałów do badań nad dziejami regionów.

Chronologicznie zbiory rękopiśmienne sięgają od V w. do czasów nam współczesnych. Najstarszy fragment to *Kronika Euzebiusza* w łacińskim przekładzie św. Hieronima właśnie z V w., natomiast najstarszy kodeks pochodzi z IX w. – jest to *Herbariusz* wraz z pismami medycznymi. Na uwagę zasługują iluminowane manuskrypty liturgiczne np. trzebnickie *Psalterium nocturnum* z ok. 1220 r. z całostronicowymi iluminacjami stanowiącymi przykład śląskiej szkoły miniatorskiej, *Mszal norbertański* z 1472 r., czy teologiczny komentarz Aleksandra ze Staden do *Apokalipsy* z 1271 r., zawierający 84 miniatury. Osobno należy wspomnieć o dokumentacyjnym dziele *Topographia Silesiae* z rysunkami zabytkowych budowli na Śląsku z XVIII w., autorstwa F.B. Wernera. Do cenniejszych autografów należą: materiały G.E. Lessinga, korespondencja m.in. Lutra, Melanchtona, Erazma z Rotterdamu, Kalwina, Cratona, czy Hofmanna von Hofmanswaldaua. Wśród orientalnych manuskryptów wyróżnia się iluminowany modlitewnik hebrajski *Mahzor* z ok. 1290 r. oraz perski zbiór bajek *Tutiname* z XVII/XVIII w.

Edyta Kotyńska

Z PRASY...

stan przejściowy
KRÓTKI KURS HISTORII UNIWERSYTETU
(z okazji jubileuszu)

1.

Jubileusz 300-lecia, który świętuje właśnie Uniwersytet Wrocławski, wywołuje poważne problemy rachunkowe. W sejmie część posłów przekonywała, że historię uczelni trzeba liczyć od roku 1945, bo wcześniej we Wrocławiu byli Prusacy, więc się nie liczy. Tym bardziej, że Niemcy w 1911 roku obchodzili dopiero stulecie uczelni, z czego wynika, że ostatnie 91 lat policzono podwójnie i to z okładem. Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu przypominał, że wszystko zaczęło się od jezuitów i teologii, a na Uniwersytecie panuje ciągle duch Bieruta, więc w ogóle nie ma o czym mówić.

Z powodu napływających od PT Czytelników „stanu przejściowego” pytań, jak było naprawdę, publikujemy krótki kurs historii Uniwersytetu, który powinien rozwiać wszelkie pojawiające się wątpliwości.

2.

Uniwersytet Wrocławski powstawał cztery razy. Pierwszy raz w 1505 roku i świętowałyby za trzy lata 500-lecie, gdyby nie

Krakusy. Poszło oczywiście, bo o co innego mogło chodzić c.k. stolicy Galicji, o pieniądze. Król Czech i Węgier Władysław Jagiellończyk podpisał już odpowiednie dokumenty, papież Juliusz II, od którego wszystko zależało, wziął 3000 florenów łapówki, gdy zaprotestowali krakowscy rajcy. Kiedy policzyli, ile tracą, kiedy bogaci ślascy mieszczanie przestaną posyłać swych synów na studia do Krakowa, namówili polskiego króla Aleksandra Jagiellończyka, prywatnie brata Władysława, by przekonał papieża, że uniwersytet we Wrocławiu to pomysł głupi. Nie wiadomo, ile dostał Juliusz od Krakowa, nie ma pewności, czy w ogóle rozróżniał Jagiellończyków, dość, że uczelnia ostatecznie nie powstała.

Kraków żył z wyrzutami sumienia przez 440 lat. W 1945 roku Rada Miejska Krakowa postanowiła odkupić winy, przysyłając na pierwszego prezydenta Wrocławia Bolesława Drobniera. Wraz z nim chciano karnie zesłać „na Dzikie Zachód” większą liczbę galicyjskich przestępców, spekulantów i pasażerów, żeby pomogli w odbudowie miasta. Negatywna reakcja władz wrocławskich spowodowała, że nadal nie wszystko we Wrocławiu zostało odbudowane.

3.

Drugi raz Uniwersytet powstał w 1702 roku. Cesarz Rzymski Narodu Niemieckiego Leopold I Habsburg na bazie istniejącego od jakiegoś czasu w mieście kolegium jezuitów powołał Akademię. Jezuitów nie darzono we Wrocławiu sympatią, toteż protestanci rajcy wyznaczili im siedzibę nad Odrą w dzielnicy domów publicznych. Katolicka uczelnia w pobliżu tzw. Wzgórza Wenery szybko jednak zaczęła cieszyć się powodzeniem także wśród protestantów, dzięki czemu już w rok później na Rynku i w okolicy zainstalowano pierwsze we Wrocławiu lampy, żeby łatwiej można było trafić na zajęcia.

Wrocławscy rajcy bronili się przed uruchomieniem uczelni, ostrzegając, że wraz z uniwersytetem rozpanoszy się w mieście uczoność, a studenci będą napadać i zabijać porządnym mieszczań. Jedno i drugie po 300 latach potwierdziło się umiarkowanie, może z przewagą napadających studentów. Radni proponowali, żeby Uniwersytet utworzyć raczej w Legnicy, której nie zaszkodzi nawet uczoność. Uraz Legnicy wobec Wrocławia z tego powodu przetrwał do dziś. Chwile tryumfu wrocławscy mieszcianie przeżyli dopiero podczas wojny siedmioletniej (1756-1763), gdy w gmachu Akademii zorganizowano stajnię, a po wojnie więzienie. Wkrótce jednak konie i przestępców znów wyparła profesura.

Uniwersytet Leopoldyński miał dwa wydziały: teologii i filozofii. Planowanego prawa i medycyny nie uruchomiono, bo nie było we Wrocławiu wystarczającej liczby jezuitów, którzy mogliby pomodlić się o szczęśliwe ozdrowienie, co było podstawowym lekiem ówczesnej medycyny, a pławieniem czarownic zajmowało się samo miasto. Od tamtej pory przetrwała we Wrocławiu niechęć do teologii, przez co Uniwersytet Wrocławski jest jedynym uniwersytetem w Polsce, na który nie udało się po 1989 roku wprowadzić teologii (w Krakowie i Warszawie powstały oddzielne uczelnie).

4.

Trzeci raz Uniwersytet powstał w roku 1811, kiedy to Akademię Leopoldyńską połączono z przeniesionym do Wrocławia z Frankfurthu Uniwersytetem Viadrina, co po latach posel Uniwersytetu Wrocławskiego na sejm, mgr Antoni Stryjewski (Liga Polskich Rodzin) nazwał zniszczeniem katolickiej uczelni przez protestanckiego pasożyta.

Uniwersytet, oprócz niszczenia poprzednika, położył zasługi w kwestii odrodzenia państwowości polskiej, co niesłusznie mu po latach zapomniano. W 1861 roku profesor Rudolph Westphal ogłosił, że naród używający w gramatyce tyłu przypadków, ile Polacy, nie jest w stanie stworzyć własnego państwa, co w dwa lata później wywołało powstanie styczniowe. Pewne opóźnienie wynikało z faktu, że Internet miał zostać wynaleziony dopiero za jakiś czas.

Już wtedy Uniwersytet Wrocławski nawiązał kontakty ze Lwowem. Student Jan Kasproicz po odsiedzeniu wyroku ośmiu miesięcy w więzieniu we Wrocławiu został rektorem Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Prawdopodobnie rektor dużo opowiadał o Wrocławiu, bo kilkadziesiąt lat później zaowocowało to przeprowadzką profesury lwowskiej nad Odrę i upadkiem nauki polskiej we Lwowie. W efekcie Ukraińcy musieli powołać we Lwowie własny uniwersytet im. Iwana Franki. Na pamiątkę po polskich profesorach zatrzymali sobie także część zbiorów Ossolineum.

5.

Związków między Wrocławiem a Lwowem było więcej. W 1904 roku przed niemieckim Uniwersytetem stanął pomnik gołego faceta ze szpadą. Prawdopodobnie to właśnie figura Siermiera zainspirowała przybyłego ze Lwowa prof. Hugona Steinhausa do wymyślenia pojęcia obywatel, czyli człowiek, który obywatel się bez wszystkiego. Nazwa obywatel przyjęła się na kilkadziesiąt kolejnych lat w Polsce, a nawet zrobiła karierę w paru innych państwach.

W pierwszej połowie XX wieku niemiecki Uniwersytet Wrocławski rozkwitał, co można było poznać po liczbie wrocławian wśród laureatów Nagrody Nobla. W 1933 roku wyszło jednak na jaw, że nagrody były efektem żydowskiego spisku przeciw III Rzeszy. Większość noblistów okazała się Żydami, których trzeba było przegnać. Uciekać, mimo zasług, musiał nawet Fritz Haber, choć podczas I wojny światowej wymyślił gaz, którym truto Anglików pod Ypres, a potem wynalazł Cyklon B, który podczas II wojny zastosowano w komorach gazowych.

Reszta uczonych zajmowała się w tym czasie opracowywaniem planów przyłączenia Polski do Wrocławia, co udało się jednak dopiero za kilka lat.

6.

W 1939 wygnano z uczelni także kilkunastu studiujących na niej Polaków, którzy na odchodnym zagrozili, że jeszcze tu wrócą. Wrócili, w dodatku z kolegami, których potem przez 45 lat nie można było z Wrocławia, Legnicy i okolicy wypędzić, choć wcale nie chcieli studiować.

Wtedy też założono Uniwersytet po raz czwarty. Na nowym Uniwersytecie noblistów nie było, podobnie jak Bolesława Bieruta, agenta NKWD i patrona uczelni w latach 1952-1989. Szacunek Bieruta dla uczelni, której pozwolił nadać swoje imię był tak wielki, że nigdy się na niej nie pojawił. W zamian uczeni obiecali mu, że będą we wszystkim naśladować przodujących uczonych radzieckich oraz kształtować umysły młodzieży w nienawiści do amerykańskich imperialistów i ludobójców. Patronat Bieruta w znacznym stopniu zaciążył na polskiej historii. Kiedy w grudniu 1981 roku studenci i pracownicy uczelni w referendum postanowili usunąć Bieruta z Uniwersytetu, generał Jaruzelski w odpowiedzi ogłosił stan wojenny. Prawdopodobnie klątwa Bieruta spowodowała, że także prezydenci wolnej już III RP mają kontakty ze szkolnictwem wyższym nieudane albo żadne.

7.

Uniwersytet Wrocławski jest w pełnym tego słowa znaczeniu uczelnią uniwersalną. Każdy może obchodzić taką rocznicę, która jest mu najbliższa. Do załatwienia pozostaje jedynie sprawa zwrotu przez Watykan 3000 florenów łapówki, skoro i tak nie możemy za dwa lata znów obchodzić jubileuszu.

Mariusz Urbanek
„Odra” nr 11

BIBLIOTEKA JAGIELLOŃSKA W KRAKOWIE

Biblioteka Jagiellońska należy do najstarszych funkcjonujących bibliotek naukowych w Europie. Gromadzenie zbiorów rozpoczęto w 1364 roku, wraz z założeniem Uniwersytetu. Początkowo księgozbiory gromadzone przy poszczególnych wydziałach, kolegiach i bursach studenckich. Pochodziły one przeważnie z darów profesorów i wychowanków uczelni. Od XVI wieku stopniowo łączono poszczególne księgozbiory w jeden organizm biblioteczny. Miejszem gromadzenia było jedno ze skrzydeł Collegium Maius. Kompletna centralizacja nastąpiła za czasów KEN z inicjatywy Hugona Kołłątaja. Stała się ona wówczas ogólnouniwersytecką Biblioteką Główną

o charakterze publicznym. W wieku XIX pomimo utraty niepodległości przez Polskę księżnica nadal się rozwijała. W okresie zarządzania biblioteką przez Jerzego Samuela Bandtkiego oraz Józefa Muczkowskiego nastąpił ogromny postęp w porządkowaniu i opracowaniu zbiorów. W tym czasie biblioteka zajęła całe Collegium Maius. W drugiej połowie XIX stulecia stopniowo utrzymywała się jej nazwa. Okres świetności przeżywała Biblioteka za dyrekcji Karola Estreichera (lata 1868-1905). Dzięki niemu (twórcy bibliografii polskiej) rozrosła się liczba poloników do około 85 000. Od tego czasu można mówić o narodowym charakterze księżnicy – „Bibliotheca Patria”.

Rozrastający się księgozbiór na początku XX wieku został umieszczony w Gmachu Kolegium Nowodworskiego w sąsiedztwie Collegium Maius. Oficjalnie nazwę „Biblioteka Jagiellońska” przyjęła po uzyskaniu niepodległości w 1918 roku.

W okresie międzywojennym nastąpił dalszy rozwój Jagiellonki. Przeprowadzono wówczas reformę katalogów oraz unowocześniono księgozbiór. Największym jednak osiągnięciem było wybudowanie w latach 1933 do 1939 według projektu architekta Wacława Krzyżanowskiego nowego budynku, który był jednym z najnowocześniejszych obiektów budownictwa bibliotecznego w Polsce. Obecnie ma ona status zabytku architektury modernistycznej. Projekt W. Krzyżanowskiego zakładał możliwość harmonijnej rozbudowy w miarę powiększania się księgozbioru i niezbędnych zmian organizacyjnych w rozwijającej się dynamicznie bibliotece. Wybuch II wojny światowej spowodował, że gmach Biblioteki Jagiellońskiej nie został zrealizowany zgodnie z założeniami projektanta. Oficjalne otwarcie nowego gmachu miało miejsce 20 lutego 1941 roku z udziałem generalnego gubernatora Hansa Franka. Przewidywana przez projektanta pojemność biblioteki (1 900 000 woluminów) przekroczona została na przełomie lat 50. i 60. Przystąpiono wówczas do II etapu rozbudowy biblioteki. W latach 1961-63 dobudowano jedynie pomieszczenia dla czytelników i pracowni dla bibliotekarzy, bez powiększania powierzchni magazynowej.

Starania o dalszą rozbudowę biblioteki trwały przez następne 30 lat. Prace budowlane rozpoczęły się dopiero w roku

1995. Nowa część biblioteki oddana została do użytku na 600-lecie odnowienia Uniwersytetu Jagiellońskiego. Niezwykle trudnym przedsięwzięciem było funkcjonalne połączenie budynków projektowanych i zrealizowanych według zupełnie odmiennych założeń. Do nowej części biblioteki przeniesione zostały wypożyczalnie, tu mieszczą się też: sale wystawowe, konferencyjne, dział informacji naukowej i czytelnie specjalistyczne oraz kilka poziomów magazynowych wyposażonych w nowoczesne regały kompaktowe. Część magazynów została zaprojektowana tak, by w przyszłości był możliwy wolny dostęp do półek przez czytelników. Oddzielny zespół pomieszczeń został przeznaczony na zbiory specjalne z bardzo nowoczesnym systemem zapewniającym bezpieczeństwo najcenniejszym zbiorom. Docelowo w pomieszczeniach magazynowych znajdzie miejsce 6 000 000 woluminów.

W ramach przebudowy i modernizacji starych budynków wyposażono bibliotekę w urządzenia klimatyzacyjne i systemy zabezpieczające zbiory oraz zastosowano technikę zautomatyzowanego wózkowego transportu książki, tak zwane tele lifty. Docierają one z magazynów do 11 czytelni biblioteki. Wymusiło to zupełnie nową organizację pracy przy udostępnianiu zbiorów, skracając wyraźnie czas oczekiwania na zamówioną pozycję.

Biblioteka Jagiellońska, jako jedna z dwu bibliotek narodowych w Polsce łączy w sobie ponad 600-letnią tradycję z wymogami nowoczesnej skomputeryzowanej biblioteki XXI wieku.

„Wiadomości Uniwersyteckie”

6. PROGRAM RAMOWY UNII EUROPEJSKIEJ

To największy unijny program wspierania badań naukowych. Zainaugurowany został na konferencji 25-26 listopada 2002 r. w Warszawie. Nowy program umożliwi zintegrowanie i ukierunkowanie badań poprzez wykorzystanie priorytetów badawczych.

6. PR, zaplanowany na lata 2003-2006, dysponuje budżetem 17,5 mld euro, wprowadza więcej innowacji i obejmuje 7 tematycznych obszarów priorytetowych, takich jak: genomika i biotechnologie dla zdrowia człowieka, technologie społeczeństwa informacyjnego, nanotechnologie i nauka o materiałach, aeronautyka i przestrzeń kosmiczna, jakość i bezpieczeństwo żywności, zrównoważony rozwój, obywatele i sprawowanie władzy w społeczeństwie opartym na wiedzy.

6. PR jest najważniejszym instrumentem w procesie tworzenia Europejskiej Przestrzeni Badawczej (ERA), sprzyjającej wspólnej polityce naukowo-badawczej. ERA likwidować będzie bariery powstałe między badaniami a innowacjami w przemyśle, sprzyjać wspólnym działaniom na styku karier akademickich i biznesowych, a także przeciwdziałać fragmentacji badań na poziomie krajowym i regionalnym.

6. PR będzie finansował większe przedsięwzięcia, skupione wokół mniejszej liczby priorytetów. Wprowadzenie dwóch nowych instrumentów: sieci doskonałości (NoE) i projektów zintegrowanych (IP), na które przeznaczono ponad 80 proc. budżetu Programu ma spowodować, że możliwa będzie lepsza koordynacja badań w poszczególnych krajach, aby zwiększać współdziałanie naukowców z przemysłem i zapewnić możliwość szybszego wdrażania i rozwijania technologii czy naukowych

modeli. W skład dużych konsorcjów powinni wchodzić nie tylko partnerzy opracowujący projekt, ale również potencjalni jego odbiorcy, np. przedsiębiorstwa czy samorządy lokalne. Sieci doskonałości powinny więc łączyć różnych partnerów działających w tej samej dziedzinie, natomiast projekty zintegrowane mają angażować specjalistów z różnych dziedzin, których działanie podporządkowane jest rozwojowi wspólnej technologii i łączy w sobie prace badawcze, działania wdrożeniowe, transfer wiedzy lub technologii oraz działania szkoleniowo-doradcze.

Pozostały również instrumenty realizacji 5. PR i występują obecnie pod nazwami: badawcze granty celowe (STREP), akcje koordynowane (CA) i specjalne działania wspierające (SSA).

W 6. PR zwiększono udział tematów z zakresu nauk społeczno-ekonomicznych a także umożliwiono udział instytucjom z całego świata w działaniach realizowanych w ramach Europejskiej Przestrzeni Badawczej. Europejscy badacze będą mogli wyjeżdżać do krajów pozaeuropejskich w ramach systemu stypendialnego Marii-Curie. W Programie zwiększono nakłady do 1,58 mld euro na wymianę i kształcenie naukowców pomiędzy instytucjami prowadzącymi badania naukowe.

UE zamierza zwiększyć do 2010 r. wydatki na badania i rozwój do 3 proc. PKB. Europejska Przestrzeń Badawcza ma spowodować zmianę gospodarki UE w bardziej dynamiczną i konkurencyjną. Pomoże w tym pozostała po 5. PR infrastruktura instytucjonalna w postaci punktów kontaktowych i 157 centrów doskonałości i kompetencji.

STANOWISKA, UCHWAŁY

STANOWISKO NR 86/2002
RADY GŁÓWNEJ SZKOLNICTWA WYŻSZEGO
Z DNIA 10 PAŹDZIERNIKA 2002 R.

W SPRAWIE PROJEKTU BUDŻETU PAŃSTWA NA ROK 2003
W ZAKRESIE SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Rada Główna z niepokojem i dezaprobatą stwierdza: zmniejszenie, w stosunku do lat poprzednich, realnych nakładów na wydatki pozapłacowe oraz systematyczne zmniejszanie się nakładów na inwestycje.

Rada Główna dostrzega zapis o uruchomieniu II etapu poprawy poziomu wynagrodzeń w szkolnictwie wyższym – od 1 września 2003 r.

Komentarz

Wydatki płacowe stają się z roku na rok coraz bardziej dominujące w dotacji dydaktycznej dla szkół wyższych. Jeżeli tendencja ta utrzyma się, cała dotacja będzie w przyszłości przeznaczana na pokrycie wydatków płacowych. Uniemożliwi to kształcenie na jakichkolwiek kierunkach eksperymentalnych, które wymagają utrzymania laboratoriów. Problem staje się poważny, wobec oczekiwanego zmniejszania się przychodów własnych uczelni, w związku ze spadkiem liczby studentów korzystających z płatnych form kształcenia.

Drugą negatywną tendencję widać w finansowaniu inwestycji szkolnictwa wyższego. Przy zakładanym spadku dotacji na ten cel z 308.146 tys. zł w 2002 roku do planowanych 296.154 tys. zł w 2003 roku, proponowane jest przeznaczenie znacznie większych kwot na inwestycje i programy wieloletnie, ustanowione centralnie (stanowiły one około 30 proc. w 2002 r., przy planowanych 45,5 proc. w 2003 r.).

Rada Główna wyraża pogląd, iż inwestycje te winny być finansowane z dodatkowych środków Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu, a kwoty przyznane na inwestycje winny być wielokrotnie zwiększone. Systematyczne ograniczanie dotacji na inwestycje spowoduje nieodwracalne straty przede wszystkim w bazie lokalowej szkolnictwa wyższego.

Rada Główna uważa ponadto, że wobec bardzo ograniczonych środków budżetowych na szkolnictwo wyższe, winno być wstrzymane powoływanie nowych państwowych wyższych szkół zawodowych, szczególnie, że przewidywana liczba osób podejmujących studia będzie w najbliższych latach prawdopodobnie malała.

Stanowisko otrzymuje Minister Edukacji Narodowej i Sportu; Sejmowa Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży; Sejmowa Komisja Finansów Publicznych; Senacka Komisja Nauki, Edukacji i Sportu oraz rektorzy państwowych szkół wyższych.

*Wiceprzewodniczący Rady Głównej
Andrzej Dubas*

UCHWAŁA NR 576/2002
RADY GŁÓWNEJ SZKOLNICTWA WYŻSZEGO
Z DNIA 19 GRUDNIA 2002 R.

W SPRAWIE PROPOZYCJI ZASAD PRYZYNAWANIA W ROKU 2003
ŚRODKÓW FINANSOWYCH SZKOŁOM WYŻSZYM NADZOROWANYM
PRZEZ MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ I SPORTU

Po rozpatrzeniu na wnioszek Minister Edukacji Narodowej i Sportu propozycji zasad przyznawania w roku 2003 środków finansowych szkołom wyższym nadzorowanym przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu, Rada Główna stosownie do art. 35 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 65, poz. 385, z późn. zm.) na podstawie opinii Komisji Ekonomicznej RG uchwała, co następuje:

§ 1

Rozpatrzone przez Sejm RP budżet na rok 2003 jest nominalnie – w dziale 803 „Szkolnictwo wyższe” w zakresie dotacji dydaktycznej w uczelniach nadzorowanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu – o 1,3% wyższy od budżetu roku 2002, co przy prognozowanej inflacji na poziomie 2,3% oznacza realny spadek o około 1%. Proponowane zasady podziału dotacji są więc próbą dostosowania się do sytuacji finansowej kraju.

§ 2

Mając na uwadze trudną sytuację finansową państwa oraz związane z tym ograniczone środki na szkolnictwo wyższe, Rada Główna przyjmuje do wiadomości proponowany plan wynagrodzeń oraz zasady podziału dotacji na działalność dydaktyczną. Rada zwraca jednak uwagę, że takie podejście nie nagradza gospodarności uczelni oraz wysiłków zmierzających do podnoszenia poziomu i jakości kształcenia. Rada zwraca także uwagę na wysoce niewystarczające środki na działalność dydaktyczną (remonty, inwestycje, bieżące zabezpieczenie procesu kształcenia). Długoterminowe utrzymywanie się tej tendencji prowadzić będzie do systematycznego ograniczania bazy dydaktycznej.

§ 3

Rada Główna przyjmuje do wiadomości zaproponowane zasady podziału dotacji na pomoc materialną dla studentów, zwracając jednak uwagę, że środki przewidywane na ten cel są niewystarczające.

§ 4

Mimo ograniczonych środków budżetowych, Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu winno podjąć działania zmierzające do opracowania racjonalnych zasad podziału dotacji. Nowe zasady, oprócz kadry i studentów, uwzględnić powinny również jakość kształcenia oraz poziom naukowy uczelni.

§ 5

Rada Główna z zadowoleniem odnotowuje wprowadzenie II etapu wzrostu wynagrodzeń w szkolnictwie wyższym; ubolewa jednak, że nastąpi to dopiero od 1 września 2003 roku.

§ 6

Uchwałę otrzymuje Minister Edukacji Narodowej i Sportu oraz rektorzy uczelni państwowych.

*Wiceprzewodniczący Rady Głównej
Andrzej Gomuliński*

PRZEGLĄD
UNIWERSYTECKI

Pismo informacyjne Uniwersytetu Wrocławskiego

Redaktor: KAZIMIERA DĄBROWSKA, e-mail: kada@adm.uni.wroc.pl

Adres Redakcji: pl. Uniwersytecki 1, 50-137 Wrocław, tel. 375-22-12, fax: 344-34-21

PU w internecie: <http://www.uni.wroc.pl/STRONAPOL.HTM>

Przygotowanie do druku i druk: KORAB, tel. 371-80-00